

André Schild: Interlingva, kurs ve dvaceti lekcích

Interlingua, curso in vinti lectiones, traducite per Vlastimil Jakl, 1989, 2. upr.vydání 2003

Obsah

	Výslovnost. Přízvuk	2
Lekce		
1.	Člen	2
2.	Podstatné jméno. Tvoření množného čísla. Otázka a zápor.	3
3.	Přídavné jméno. Odvozování podstatných jmen z přídavných. Infinitiv a přítomný čas sloves .	4
4.	2. a 3. pád	5
5.	Přivlastnovací zájmena	5
6.	Příslovce množství. Minulý čas sloves	6
7.	Předložky. Složené předložky. Předložky s infinitivem	7
8.	Budoucí čas, podmiňovací a rozkazovací způsob	9
9.	Přehled časování. Jednoduché a složené časy	10
	Činný a trpný rod. Přechodníky	11
	Zvratná slovesa	12
10.	Četba: Pro que io ama le campania	13
11.	Příslovce původní a odvozená	14
12.	Stupňování přídavných jmen a příslovcí	15
13.	Osobní zájmena a jejich použití	16
14.	Vztažná a tázací zájmena. Tázací zájmena samostatná	17
15.	Ukazovací zájmena	19
16.	Neurčitá zájmena. Citoslovce	24
17.	Číslovky, zlomky. Násobné a hromadné číslovky.	21
	Čtyři početní úkony. Používání číslovek.	23
	Čas, věk, dny, panovníci, číselná příslovce	24
18.	Spojky souřadící a podřadící	25
19.	Vlastní jména osobní a zeměpisná	27
20.	Odvozování slov. Slovní spojení	28
	Seznam předpon a přípon	29
	Seznam supinových kmenů nepravidelných	31
	Interpunkce	35
	Vazby některých sloves	35
	Dodatky (č. 1, 2, 3, 4, 5, 6)	36
	Četba	37
	Slovníčky	43

Tato učebnice je překladem německého kursu, který vydal André Schild v Basileji v roce 1970 "Interlingua, Lehrgang in zwanzig Lektionen". Nebyla přeložena předmluva. Upraven byl výklad v případech, kdy se odvolává na němčinu. Jinak byly zachovány reálie místa a času vzniku učebnice. Byly však provedeny jazykové změny podle současného úzu interlingvy.

Interlingvu vytvořila mezinárodní nevládní společnost International Auxiliary Language Association (IALA) se sídlem v Británii, která se v době války přestěhovala do New Yorku. Byla financována z nadací osob, které nebyly zcela spokojeny s některými vlastnostmi Esperanta. IALA vydala v roce 1951 v New Yorku slovník Interlingua-English Dictionary a mluvnici Interlingua, A Grammar of the International Language. O Interlingvu pečuje mezinárodní svaz Union Mundial pro Interlingua. : <http://www.interlingua.com/> , kde lze použít on-line slovníky a získat další zdroje

Interlingva má základ v latině a má minimalizovanou gramatiku (po vzoru angličtiny) a je složena z mezinárodních slov, která jsou v nějaké podobě používána alespoň ve třech z následujících jazyků: angličtina, francouzština, italština, španělština/portugalština. Studium interlingvy čtenář získává znalosti mezinárodního slovníku a zčásti slovní zásoby latiny nebo výše uvedených jazyků.

Výslovnost

Interlingva má stejná písmena jako čeština, avšak bez diakritických znamének. Následující písmena se vyslovují odlišně:

- c před a, o, u = k: carta, curte, collega
před e, i, y = c: celo, circo, cyste
jinde = k: cacto, crise, sceptic
- g obecně jako g: např. leger, generation, guanto, agglomerar
mnohdy jako ž, zvláště v příponách -age a -agiar: např. girafa, passage, avantagiar
- j jako ž: jornal
- s obecně jako s: saper, libros
jako z mezi dvěma samohláskami: např. rosa, base, caso, these
- ss jako s: esser
- w jako anglické w nebo jako v - podle původu: např. whisky (A), waltzer (N)
- y jako souhláska = j: Jugoslávia
jako samohláska = i: hygiéne, systema, typo (v řeckých slovech)
- ch obecně jako k: chaos, química, choro (v řeckých slovech)
zvláštní případy
a) jako š: např. chocolate, chassar, chal, chic, chef, cheque, charlatan, choccar
b) jako č: např. chat, Chile, cauchú
- ti jako ci před a, e, o: nation, patientia
jako ti když i je přízvučné: abbatía
jako ti po s, t, x: question
- zz jako c: např. schizzo, razzia

Poznámky (viz též DODATEK 1)

i v příponách -agiar a -agiose stejně jako v koncovce -giar se nevyslovuje, slouží pouze k udržení výslovnosti g jako ž: např. avantage, avantagiar, avantagiose, mangiar, sagio, arrangiar.

V dvojháskách se přízvučná samohláska vyslovuje odděleně: např. mie, democratía.

Nepřízvučné i a u jsou polohláskami: např. Bulgária, filatório; persuadér.

Přízvuk

Přízvuk leží obvykle na samohlásce předcházející poslední souhlásce, -s a -es množného čísla přízvuk neovlivňují. Např.: prendér (brát), nátión, Itália, líbros (knihy), acciónes, liberál.

Slova končící na -le, -ne, -re mají přízvuk na třetí slabice od konce, jestliže této koncovce předchází samohláska. Např. fácile (snadný), órdine (řád), témpore (čas, počasí).

Ve slovech tvořených příponami -bile, -ic, -ica, -ice, -ico, -ide, -ido, -ime, -imo, -ula, -ulo je přízvuk na slabice, která těmto příponám předchází. Přípony -ísim-, -ésim-, -ífer- a -olog- mají přízvuk na první slabice. Např. clínica, enérgic, phýsico, cálide, partícula, retículo (sítka), novíssimo, vintésimo, conífere, geologo.

Přízvuk se v interlingvě neoznačuje. V tomto kursu je označen čárkou nad písmenem tam, kde mohou vzniknout pochybnosti.

PRVNÍ LEKCE

Člen

Určitý člen je le pro všechny rody a čísla. Neurčitý člen je un. Existuje pouze přirozený rod u lidí a zvířat, ostatní slova jsou středního rodu.

Např.

le patre	un patre	otec
le matre	un matre	matka
le púlpito	un púlpito	stojan, pult
le parola	un parola	slovo

Cvičení

Mi cámara ha quatro muros, un plafon e un solo. In le cámara il ha un porta, duo fenestras, un tábula e duo sédias. In le tábula il ha un tiratorio. Sur le tábula es le libros, le quadernos e un tintiera. In le tiratorio il ha un porta-penna, un penna stilographic e plure stilos (de graphite). Que es isto? Isto es mi stilo. Que es illo? Illo es mi penna.

Můj pokoj má čtyři zdi, strop a podlahu. V pokoji jsou dveře, dvě okna, stůl a dvě židle. Ve stole je zásuvka. Na stole jsou knihy, sešity a kalamář. V zásuvce je násadka, pero, plnicí pero a několik tužek. Co je tohle? To je má tužka. Co je tamto? To je mé pero.

Slovíčka

N.B. Slovíčka označená * hvězdičkou jsou nové kolaterální formy, které lze používat jako modernější náhradu původního slovíčka.

mi=můj, moje; cámara=pokoj; haber=mítí; ha=přítomný čas od mítí; un=jeden, jedna, jedno; dúo=dva, dvě; tres=tři; cuatro=čtyři; muro= zed'; pariete=stěna; plafon=strop; solo=podlaha; in= v; il ha=je, existuje (užívá se, nezačíná-li věta podmětem); porta=dveře, brána; fenestra=okno; tábula=stůl, tabule; sédia*=židle; seder=sedadlo; tiratorio=zásuvka; esser=být; es=přítomný čas od "být"; quaderno=sešit; libro=knihy; tinta=inkoust; tintiera=kalamář; porta-penna=násadka k peru; penna=pero; penna stilographic=plnicí pero; stilo=tužka; plure=několik, vícero; que es=co je; que=co, který, že; ecce=tu je, tam je, hle; sur, súper=na; que es isto?=co je to, co je toto?; que es illo?=co je to?, co je tamto?

DRUHÁ LEKCE

Podstatné jméno. Tvoření množného čísla

Většina podstatných jmen je zakončena na -a, -o, -e nebo na -c, -l, -n a -r. U životných jmen označuje -o mužský a -a ženský rod.

Např. tábula=stůl; uso=1. používání, 2. zvyk; témpore=čas; počasí; galon=obruba, lem; sol (subst.)=slunce; soror=sestra; ásino=osel; ásina=oslice; álibi=jinde; kangurú=klokan; roc=skála, věž v šachu; cauchú=kaučuk (vysl. kaučú)

K označení množného čísla se u slov končících na samohlásku připojuje -s, u slov končících na souhlásku -es. Cizí slova si zachovávají své vlastní množné číslo. U podstatných jmen končících na -c se před -e vsune -h (pro zachování výslovnosti k). Např. tábulas, úsos, témpores, galónes, sóles, sorores, ásinos, ásinas, álibis, kangurús (klokani), roches, cauchús, ale: le test - le tests (Angl.); le lied - le lieder (Něm.); le dollar - le dollars (Angl.)

Složená podstatná jména, jejichž druhá část už končí na -s, se v množném čísle nemění.

Např. un rumpenuces=louskáček; un paracolpos=tlumič; duo rumpenuces=dva louskáčky; tres paracolpos=tři tlumiče

Otázka a zápor

Otázka se tvoří převrácením slovosledu přísudku a podmětu (v oznamovací větě je pravidelný slovosled, v němž podmět předchází přísudku). Otázka může být vytvořena také pomocí tázací částice esque, ale bez převrácení slovosledu.

Zápor se vyjádří příslovcem non, které předchází slovesu, respektive pomocnému slovesu.

Např.

Má Petr více per? 1. Ha Petro plure pennas? 2. Esque Petro ha plure pennas?

Nepřišel se svou sestrou? 1. Non ha ille venite con su soror?, 2. Esque ille non ha venite con su soror?

Cvičení

Nostre domo

Le parentes ha un domo. Illo ha trés etages e un balcon. Nos ha quatro cámaras, un cocina, un cellario e un granario. Mi soror ha anc un cámara. Nos ha duo vicinos. Illes ha anc un domo. Detra nostre domo il ha un jardín. In le jardín il ha un maliero e un nuciero. In hiberno nos ha malos e nucas. Esque vos ha un jardín detra vostre domo? Esque le infantes ama le hiberno? Que ha il in le cellario? Que es sub le tecto?

Náš dům

Rodiče mají dům. Má tři podlaží a balkon. Máme čtyři pokoje, kuchyň, sklep a stodolu. Moje sestra má také pokoj. Máme dva sousedy. Mají také dům. Za naším domem je zahrada. V zahradě je jablůň a ořech. V zimě máme jablka a ořechy. Máte zahradu za domem? Mají děti rády zimu? Co je ve sklepě? Co je pod střechou?

Slovíčka

domo, casa=dům; granario=sýpka, obilnice, stodola; nostre=náš, naše, naši; parentes=rodiče; vicino, -a=soused, -ka; tecto=střecha; etage=podlaží; cocina; culina=kuchyň; balcon=balkon; detra=za; cellario=sklep; jardín=zahrada; malo, pomo=jablko; maliero=jabloň; nuce=ořech; nuciero=ořešák; vostre=váš, vaše, vaši, Váš, -e, -i; ama=přítomný čas od "amar"-milovat, mít rád; sub=pod; infante=dítě; schola (vysl.sk-)=škola; hiberno=zima (roční období); qui= kdo, koho; e=a; ille=on (životný); illo=on, ona, ono (neživotné); anque, anc=také; ubi=kde; a ubi=kam; illa=ona; nos=my, nás, nám; vos=vy, vás, vám, Vy, Váš, Vám

TŘETÍ LEKCE

Přídavné jméno

Přídavné jméno končí většinou na souhlásku -e, -n, -l, -r nebo na samohlásk u -e. Je zpravidla neměnné. Může přijmout koncovku množného čísla, když je použito jako zpodstatnělé přídavné jméno, t.j. bez podstatného jména.

Např. orgánic=organický; sol=sám; azur=modrý; bon=dobry; belle=krásný; grande=velký; célere=rychlý; parve=malý; celte=vysoký; le forte cavallo=silny kůň; le forte cavallos=silné koně; iste cattos son nigre=tyto kočky jsou černé

Qual quadernos vole tu? - Le verdes. Jaké chceš sešity? - Ty zelené.

Přídavné jméno stojí obecně za podstatným jménem. Následující přídavná jména se kladou před podstatná jména: bon, celte, parve, grande, belle, breve=krátký, longe=dlouhý.

Např. un longe strata=(nějaká) dlouhá ulice

un parve infante=(jedno) malé dítě

ale: le lingua international=mezinárodní jazyk; le eventos politic=politické události

Zpodstatnění přídavných jmen

Mnoho přídavných jmen, která mají původ v první a druh latinské deklinaci, tvoří mužské podstatné jméno na -o a ženské na -a. Mnohá se vztahují na věci.

Např. cec=slepý; le ceco=slepec; le ceca=slepá žena; compósito=složený; le compósito=složenina; alternative=střídavý; le alternativa=alternativa. Ta, která pocházejí z jiné deklinace, si ponechávají -e nebo souhlásku pro mužský nebo věcný tvar; ženský tvar tvoří jako v románských jazycích na -a. Např. infidel=nevěrný, le infidel=nevěrník, le infidela=nevěrnice; júvene=mladý, le júvene=mladík, le júvena=mladá dívka

Do jaké míry může být přídavné jméno zpodstatňováno, se ponechává na jazykovém citu.

Infinitiv a přítomný čas slovesa (viz též DODATEK 2)

Každé sloveso má slovní kmen končící na -a, -e nebo -i. Infinitiv přijímá koncovku -r.

Např. amar=milovat, mít rád; vider=vidět; audir=slyšet;

Přítomný čas se tvoří odtržením koncovky -r od infinitivu. Je tedy stejný jako slovesný kmen.

Tento tvar platí pro všechny osoby. Pro rozlišení osob slouží osobní zájmena.

Např. io ama=miluji; tu vide=vidíš; ille audi=slyší; nos ama= máme rádi; vos vide=vidíte; illas audi=(ony) slyší Sloveso esser (býti) má ještě volitelný tvar son pro třetí osobu množného čísla. Je možno ji doporučit zvláště po slovech končících na -es.

Např. le arbores son álte=stromy jsou vysoké

Cvičení

Le animales domestic

Le ammales domestic son le cavallos, le canes, le cattos, le boves, le vaccas, le oves, le capras e le porcos. Le cavallos son belle, lor oculos son vive. Le canes son fidel e intelligente. Le catto occide le mures. Le bove es un animal multo útile. Le vaccas, le oves, le capras son anque útile. Le porcos son animales immune, ma lor carne es excelente.

Domáci zvířata,

Domáci zvířata jsou koně, psi, kočky, volí, krávy, ovce, kozy a prasata. Koně jsou krásné, mají živé oči. Psi jsou věrní a inteligentní. Kočka zabíjí myši. Vůl je velmi užitečné zvíře. Krávy, ovce, kozy jsou také užitečné. Prasata jsou nečistá zvířata, ale jejich maso je výborné

Slovíčka

animal=zvíře; fidel=věrný; belle =krásný; beltate=krása; domestic=domácí; can=pes; lor=jejich; mure, mus=myš; multo=velmi; ove=ovce; útile=užitečný; carne=maso; occider=zabíjet; vive=živý; como=jak; monstrar=ukázat; intelligente=chytrý; catto=kocour; catta=kočka; bove=vůl, dobytče; vacca=kráva; cavallo=kůň; capra=koza; porco=svině; o=nebo; immune, impure=nečistý; ma, sed=ale, nýbrž; como se apella=jak se jmenuje; oculo=oko

ČTVRTÁ LEKCE

3. a 2. pád (dativ a genitiv)

Tyto dva pády nejsou vyjádřeny ohýbáním slova, nýbrž předložkou. K tvoření 3. pádu se užívá předložky a (=k, na) a pro 2. pád předložky de (=od, z).

Např. a nostre patre=našemu otci; de mi fratre=mého bratra; a vostre cosinos=vaším bratrancům; de su amicos=jeho přítel;

Určitý člen le se slučuje s předložkou takto: a + le = al, de + le = del. Např. al grande citates=velkým městům; del belle jardín=z krásné zahrady

Cvičení

Le córpore human

Le partes del corpore del hómine son le cápite, le trunco e le membros. Le cápite es le parte principal del córpore human; illo comprende le cranio e le facie. Le visage comprende le fronte, le óculos, le naso, le aures, le genas, le bucca e le mento. Le fronte es le parte principal del facie. Nos ha duo manos, le mano dextre e le mano sinistre. Le mano ha cinque dígitos, que son le pollice, le índice, le digito medie, le anular e le auricular. Le partes principal del gambas son le pedes e le genus.

Lidské tělo

Části lidského těla jsou hlava, trup a končetiny. Hlava je hlavní částí, lidského těla; zahrnuje lebku a tvář. Obličej zahrnuje čelo, oči, nos, uši, líce, ústa a bradu. Čelo je hlavní částí obličeje. Máme dvě ruce, pravou ruku a levou ruku. Ruka má pět prstů, kterými jsou palec, ukazováček, prostředník, prsteník a malíček. Hlavními částmi nohou jsou chodidla a kolena.

Slovíčka

parte=část; córpore=tělo; hómine=člověk; principal=hlavní; cápite, testa=hlava; trunco=trup; membro=úď, končetina, člen; dígito=prst; índice=ukazováček; digito medie=prostředníček; anular=prsteníček; auricular=malíček; póllice=palec; que=který, -á, -é, kteří, co, že; comprender=obsahovat, zahrnovat, rozumět; cránio=lebka; visage, facie= tvář, obličej; fronte=čelo; aure= ucho; collo=krk; braccio=paže; human=lidský; genu=koleno; gamba=noha; dextre=pravý; sinistre=levý; mento=brada; pede=noha (chodidlo); per=skrz, přes, předložka 7.pádu; gena=líce; bucca*, ore=ústa; isto es=to je (věc); es isto?=je to? (věc); iste es=to je (muž); es iste?=je to? (muž.); ista es=to je (žena); istes son=to jsou (osoby mužského rodu); istas son=to jsou (osoby ženského rodu)

PÁTÁ LEKCE

Privlastňovací zájmena

privlastňuje	adjektivní	substantivní	
komu		jedn.č.	mn.č.
mně	mi	míe	míes
tobě	tu	túe	túes
jemu, jí	su	súe	súes
nám	nostre	nostre	nostres
	vám, Vám	vostre	vostre vestres
jim	lor	lore	lores

Adjektivně použitá zájmena jsou neměnná. Samostatně stojící (substantivní = bez podstatného jména) naproti tomu přibírají znak množného čísla.

např. mi jardín e le tue=moje zahrada a tvoje

tu pennas e le míes=tvá pera a moje

nostre infantes e le lores=naše děti a jejich

Cvičení

Familia

Io es le infante de mi parentes. Mi nomine es Paulo. Mi soror Johanna es lor filia. Lor parentes son nostre granparentes, nostre granpatres e nostre granmatres. Qual es le nomine de tu parentes? Mi patre se appella Cárolo e mi matre se appella Margarita. Qui es tu oncle? Le fratre de mi patre o de mi matre es mi oncle, lor soror es mi ámita. Tu es le nepote de tu oncle e de tu ámita, e tu soror es lor nepota. Le infantes de tu oncle e de tu ámita son tu cosinos e tu cosinas. Le patre, le matre e le infantes forma le familia; le patre es le cápite (chef) del familia.

Es isto vostre jardin? - Si, Seniora, isto es le mie. Es cello (illo) vostre domó? - No, Senior, cello non es le mie, cello es a mi fratre; le mie es in un altre strata. Son cellos vostre guantos? - No, Senioretta, cellos non son le mías, cellos son le vostres. Mi parentes e le súes. Mi cámara e le tús. Son istes vostre fratres? Si, istes son le mies. Son cellas tu sorores? - Si, cellas son le mies.

Rodina

Jsem dítě svých rodičů. Jmenuji se Pavel. Má sestra Jana je jejich dcera. Jejich rodiče jsou naši prarodiče, naši dědečkové a babičky Jak se jmenují tví rodiče? Můj otec se jmenuje Karel a má matka se jmenuje Markéta. Kdo je tvůj strýc? Bratr mého otce nebo mé matky je můj strýc, jejich sestra je má teta. Ty jsi synovec svého strýce a své tety a tvá sestra je jejich neteř. Děti tvého strýce a tety jsou tví bratrance a sestřenice. Otec, matka a děti tvoří rodinu; otec je hlava rodiny.

Je to vaše zahrada? -Ano, paní, ta je moje. Je tamto váš dům? - Ne, pane, ten není můj, ten je mého bratra; můj je v jiné ulici. Jsou tamto vaše rukavice? - Ne, slečno, tamty nejsou moje, tamty jsou vaše. Moji rodiče e jeho (její). Můj pokoj a tvůj. Jsou toto vaši bratři? Ano, tyto jsou moji. Jsou tamto tvoje sestry? - Ano, ty jsou moje.

Slovíčka

io=já, nómine=jméno; Margarita=Markéta; Cárolo=Karel; familia=rodina; si - no=ano - ne; senior (Sr.)=pan; seniora (Sra.)=paní; senioretta (Srta.)=slečna; áltre (altre)=jiný, -á, -é; oncle=strýc; ámita=teta; filio=syn; filia=dcera; granpatre=dědeček; granmatre=babička; nepote=synovec; nepota=neteř; granfilio=vnuk; granfilia=vnučka; cosino=bratranec; cosina=sestřenice; granparentes=prarodiče; formar=tvořit; strata=ulice; guanto=rukavice; celle (ille)=ten; cella (illa)=ta; cello (illo)=to; iste=tento; ista=tato; isto=toto; bon jorno (día)=dobrý den; bon vespere=dobrá večer; bon nocte=dobrou noc; adéo=sbohem; a revider=nashledanou; sta ben=měj se dobře

ŠESTÁ LEKCE

Príslovce množství

Jsou uveděna v jedenácté lekci. Několik jich stojí před podstatným jménem, a to s předložkou de nebo bez ní.

Např. plus (de) témpore=víc času; minus (de) labor=méně práce; assatis (de) pan=dost chleba;

Větší počet má formu přídavného jména. Takovými jsou:

tante	tolik (tolikový)
multe	mnoho (mnohý)
multissime	velmi mnoho (velmi mnohý)
troppe*, nímie	příliš (-ný)
poc, pauc	málo
quante	kolik (-erý)

např. un ferma da multe labor=statek dá mnoho práce (mnohou práci)

ille ha troppe obreros=má příliš mnoho dělníků

quante filios ha vos=kolik synů máte?

Je-li množství vyjádřeno podstatným jménem, používá se předložka de.

Např. un kilo de carne=kilo masa; un vitro de aqua=sklenice vody; un bottilia de bira=láhev piva

Minulý čas sloves

Tvoří se koncovkou -va, která se připojuje k slovesnému kmeni.

Např.

nos portava=nosili jsme

tu diceva=řikal jsi

illas áudiva=slyšely

Sloveso *esser* (býti) má alternativní minulý čas *era*.

Např.

nos era=nos esseva=byli jsme

Cvičení

Nostre jardin

Detra nostre domo il ha un belle jardin; illo es nostre verdiero. In illo se trova un grande número de árboles de fructos. Le major parte del árboles son malieros (pomieros); il ha ancora multe pirieros, multíssime ceresieros, ma poc prunieros. Nos ha malos, piras, ceresias e bastante prunas. Juxta le verdiero se trova un horto ubi nos cultiva legúmines: caules, pisos, fabas, salata e aspáragos. Ecce le jardin de agradamento (jardin de flores). Qual belle flores! Il ha belle rosas, bellette tulipánes, violettas, pensatas e reséda. Tu cercava piras in le verdiero. Nos colligeva flores pro nostre parentes. Le granmatre habeva un roba de seta. Mi fratre comprava un libro francese e un grammática german. Pro que faceva tu iste labor? Per que illo era interessante. Quanto costava un libra de ceresias? Illos era bastante costose.

Naše zahrada

Za naším je krásná zahrada; je to náš sad. V něm je velké množství ovocných stromů. Větší část stromů jsou jabloně; je tam ještě mnoho hrušní, velmi mnoho třešní, ale málo švestek. Máme jablka, hrušky, třešně a dost švestek. Hned vedle sadu je zahrada, kde pěstujeme zeleninu: kapustu, hrách, fazole, salát a chřest. A tady je květinová zahrada. Jaké krásné květiny! Jsou tu růže, hezounké tulipány, fialky, macešky a rezeda. Hledal jsi hrušky v sadu. Sbírali jsme květiny pro své rodiče. Babička měla hedvábné šaty. Bratr koupil francouzskou knihu a německou mluvnici. Proč jsi dělal tu práci? Protože byla zajímavá. Kolik stála libra třešní? Byly dost drahé.

Slovíčka

libra; sorta=druh; seta=hedvábí; intra=uvnitř, d'o; capello=klobouk; francese=francouzsky; german=německý; facer=dělat; roba=ženské šaty; repasto=oběd; dar=dát; auro=zlato; verdiero=ovocný sad; non ver?*, nonne?=že ano?; pira=hruška; piriero= hrušeň; legúmineabas, pruna= švestka; pruniero= švestka-strom; trovar se=nalézat se; colliger= sbírat; cultivar, coler=pěstovat; legúmine=zelenina; piso=hrách; faba, phaseolo=fazole; árbore=strom; ceresia= třešeň; ceresiero=třešeň-strom; selata=salát; aspárago= chřest; árbore de fructos=ovocný strom; caule=kapusta; caule flor=květák; flor=květ, květina; fructo=plod; jardin de agradamento=okrasná zahrada; horto, jardin de legúmines=zelinářská zahrada; bellette=hezký; juxta=hned vedle; costar=stát (cenu); costose=drahý; rosa=růže; (as)sátis, bastante=dost, značný; solmente=jen; tulipan= tulipán; dunque=tedy, přece; violetta=fialka; a bon mercato=levný; pensata, viola tricolor=maceška; le major parte=většina; número=číslo, počet; pro que=proč; per que= protože

SEDMÁ LEKCE

Předložky

Níže uvádíme nejpodstatnější předložky. Následuje po nich 1. pád podstatného jména.
a=na, k, do; ab=od; ante=před; ápuđ=vedle; circa=okolo, asi; con= s; contra=proti; de=od, z; depost=potom co; desde=od té doby co; detra=za, vzadu; durante=zatím co; ex=z; excepte=kromě; extra= mimo, kromě; fin a*, usque=až k; for(as)=mimo-vně; in=v; infra= pod; inter=mezi; intra=uvnitř, do; juxta=těsně vedle; malgrado= přestože, přesto; nonobstante=i když; post=po; presso= u; préter= mimo, kolem; pro=pro; re=o, ve věci...; salvo=kromě; secundo=podle; sin=bez; sub=pod; sur, súper=na; supra=nad; cis=na této straně; trans=přes, za, na druhé straně; ultra=mimo, vně; verso=versus, proti; vía=přes (cesta); per=skrz, pomocí (čeho); tra=přes, skrze

Složené předložky

<i>per medio de</i>	<i>pomocí, prostřednictvím</i>
<i>in respecto</i>	<i>s ohledem na</i>
<i>a causa de</i>	<i>kvůli</i>
<i>a presso de</i>	<i>u (někoho)</i>
<i>a transverso de</i>	<i>napříč</i>
<i>in vice de</i>	<i>namísto</i>
<i>per (in)virtute de</i>	<i>z moci, podle</i>
<i>in loco de</i>	<i>namísto</i>

in favor de   ve prospěch
grátias a   díky

Příklady předložek

pro le scientia	pro vědu
sin su adjuta	bez jeho pomoci
trans le Rhódano	za Rhónou
cis le Pado	před Pádem
circa le tábula	kolem stolu
salvo error o omission	výhradou omylu a opomenutí
a presso de mi oncle	u mého strýce
préter le domo	kolem domu, mimo dům
inter quatro óculos	mezi čtyřma očima

Směr (na otázku kam) může být zdůrazněn předložkou a.

Např. le ave vola in le cámera=pták letí do pokoje

le ave vola a in le cámera=pták letí do pokoje

Předložky použité s infinitivem

V interlingvě jsou některé předložky používány před infinitivem, např. a, ante, de, in, per, post, pro a sin. A se užívá zvláště k udání účelu. Neutrální předložkou je de.

Např.

Nos aspira a realisar nostre ideales. Usilujeme o uskutečnění našich ideálů.

Iste porta non es fáçile a aperir. Tyto dveře není snadné otevřít.

Io es felice de revider vos. Jsem šťastný, že vás zase vidím.

Le necessitate de ganiar plus es clar. Nutnost získat víc je jasná.

Per leger multo, ille ha devenite erudite. Tím, že hodně četl, stal se vzdělaným.

Relege tu litera ante expedir lo. Přečti si dopis znovu, než ho odešleš.

Pro viver felice, vamos adjutar nostre proximo. Abychom žili šťastně, pomáhejme svému bližnímu.

Předložka a se neužívá, když může být infinitiv nahrazen podmětem nebo přímým předmětem.

Např. Il es diffícile vader in le arena=Le vader in le arena es diffícile= Je těžké jít do arény

Io plana vader al campánia=Chystám se jít na venkov=Plánuji jít na venkov (Planar=plánovat = tranzitivní sloveso, které nevyžaduje předložku ani před následujícím podstatným jménem, ani před následujícím infinitivem. Po tranzitivním slovesu následuje podstatné jméno bez předložky a ve 4.pádě, nebo infinitiv bez předložky).

Předložky před infinitivem se neužívají po následujících slovesech: voler=chtít; poter=moci, umět; deber=muset; soler=mít ve zvyku; lassar=nechat; facer=dělat, přimět, nechat; vider=vidět; audir=slyšet. Jestliže tato slovesa mají současně předmět ve 4. pádě, ten je pak podmětem po nich následujícího infinitivu: např. vidím ho přicházet=vidím, že přichází=io le vide venir; přiměl mně prodat psa=ille me faceva vender le can.

Cvičení

Le schola

Nos va (=vade) in le schola; nos es scholares. Nostre schola es un lycéo. Nos es lyceanos. Nos entra in le classe per un porta. Le classe ha quatro muros, un plafon e un solo. In le muro il ha fenestras. Nos sede (nos es sedíte) sur banco s ante tábulas. Omne banco es a tres placias. Nos ha cinque rangos de bancos in nostre classe. Nos lege fábulas e histórias in nostre libros. Nos scribe multe traducciones. Nos scribe in quadernos con pennas e stilos. Nos ha professores (maestros). Nos ha saccos de schola pro nostre libros e nostre quadernos. In nostre classe nos ha un bon carta de Europa. Nos disrola iste carta; nos lo role quando le lection es finite. In le plano (horario) del lecciones nos trova le nómines del professores e le lecciones que illes da.

Škola

Chodíme do školy; jsme žáci. Naše škola je gymnázium. Jsme gymnazisté. Vcházíme do třídy dveřmi. Třída má čtyři stěny, strop a podlahu. Ve zdi jsou okna. Sedíme na lavicích za (před) stoly. Každá

lavice pe po třech místech. Máme 5 řad lavic ve své (v naší) třídě. Čteme bajky a příběhy ve svých knihách. Píšeme mnoho překladů. Píšeme do sešitů pery a tužkami. Máme profesory (učitele). Máme školní tašky na své (naše) knihy a sešity. V naší třídě máme dobrou mapu Evropy. Rozbalujeme tuto mapu; sbalujeme ji, když je hodina skončena. V rozvrhu hodin najdeme jména profesorů a hodiny, kterým vyučují.

Io mangia pro viver, ma quando nos ha globos de patata io vive pro mangiar. In van io ha tentate convincer le. Il es fácele rider con le ridentes e difficile plorar con le plorantes. Il es un grande privilegio esser inter vos iste vespere. Nos intende meliorar nostre métodos de agricultura. Ille diceva que su sonor sperava revider nos. Illa time esser sol con le patiente. Io voleva dormir ma illa debeva dansar. Illa crede que illa pote cantar. Le matre faceva venir le doctor. Io senti le náusea montar. Io videva le infantes occider le ave.

Jim, abych žil, ale když máme šhubánky, žiju abych jedl. Marně jsem se snažil přesvědčit ho. Je snadné smát se se smějícími se a plakat s plačícími. Je to velká výsada být mezi vámi tento večer. Zamýšlíme zlepšit naše zemědělské metody. Řekl, že jeho sestra doufala, že nás znovu uvidí. Bála se být sama s pacientem. Chtěl jsem spát, ale ona musela tančit. Věří, že umí zpívat. Matka zavolala lékaře. Cítím, jak se mi dělá špatně. Viděl jsem děti, jak zabily ptáka

Slovíčka

vader=jít; va=krátká forma pro "vede", přítomný čas od "veder"; lycéo, gymnasio=gymnázium; lyceano, -a=žák, -yně gymnázia; rolar= svinout; disrolar=rozvinout; entrar=vejít; finir=skončit; scholar (vysl.sko-)=žák; horario, plano= rozvrh hodin; lection=hodina, lekce; quando=kdy, když; privilegio=výsadní právo; omne*, cata=každý, -á, -é (před podst.jménem); iste=tento, tato, toto; rango= řada; leger=čist; fábula=bajka; traduction=překlad; scriber= psát; thema=úloha, námět; comprar* , emer=koupit; sacco=pytel, taška; cáhedra=katedra; carta=mapa; vendet=prodat; maestro=učitel, mistr; tentar=pokoušet se; seder, esser sedíte= sedět; tábula nigre=tabule; rider=smát se; plorar=plakat; sperar=doufat; intender=zamýšlet; vivat=žít; patata=brambor; globo=koule, globus; in van=marně; convincer=přesvědčit; dansar=tančit; náusea= nevolnost; placia=místo; timer=bát se; dormir=spát

OSMÁ LEKCE

Budoucí čas, podmiňovací a rozkazovací způsob

Budoucnost se tvoří pomocí přízvučné koncovky -á, která se připojí k infinitivu slovesa. Blízká budoucnost se vyjádří pomocným slovesem va, kladeným před infinitiv.

Např. tu amará, tu va amar=budeš mít rád, budeš milovat

nos viderá, nos va vídat= uvidíme

illas audirá, illas va audir=ony uslyší

Podmiňovací způsob se tvoří podobně, ale koncovkou-éa (přízvučné e) nebo pomocným slovesem velle (vel*)

Např. tu laudaréa, tu velle laudar=chválil bys

ille saperéa, ille velle saper=věděl by

vos sentiréa, vos velle sentir=cítily byste

Podmiňovací způsob se užívá pouze v hlavní větě.

Např. přišel bych, kdybych měl čas=io veniréa si io haveva tempore

byl bych rád, aby měl pro mě víc času=io amaréa que ille ha plus tempore pro me

Hlavní a vedlejší věta nejsou od sebe odděleny čárkou jako v češtině.

Rozkazovací způsob se vyjádří slovesným kmenem. Za rozkazovací způsob se případně může položit osobní zájmeno.

Např. aperi le porta=otevři dveře!

face vostre deber!=konejte svou povinnosti!

face tu lo que io commanda!=dělej, co rozkazuji!

Pro první osobu množného čísla se používá pomocné sloveso vamos nebo spojka que.

Např.

vamos cantar!=pojdme zpívat!

que nos canta!= zpívejme!

Pro všeobecná nařízení, zákazy spod. může být použit infinitiv.

Např. non fumar!=nekuřte!

non sputar sur le solo!=neplivejte na zem!

České "ať; "kéž "aby" se vyjadřuje pomocí que. Po que následuje sloveso v příslušném tvaru, pouze sloveso *esser* je ve zvláštním tvaru - konjunktivu, který zní *sia*.

Např.

que ille veni!=kéž by přišel, ať přijde!

vos vole que ille *sia* coragiose=chcete, aby byl odvážný

Cvičení

Un lection de Interlingua.

Le campana sona. Omne scholares entra per le grande porta. Nos ascende le scala. Nos entra in nostre salas. Nos occupa nostre placias. Súbito le porta se aperi. Le professor entra. Nos nos leva. Ille dice: Sede vos! Le lection comencie. Isto es un lection de Interlingua. Le professor comencia parlar Interlingua. Ille pone questiones. Nos ascolta. Nos aperi nostre libros e nos lege un texto litterari. Tosto le campana sona. Nos claude le libros e quita le classe.

Lekce interlingvy.

Zvonek zvoní. Všichni žáci vcházejí velkými dveřmi. Stoupáme po schodech. Vcházíme do svých učeben. Zaujímáme svá místa. Najednou se otvírají dveře. Profesor vchází. Vstáváme. On říká: Sedněte si! Hodina začíná. Je to hodina interlingvy. Profesor začíná mluvit interlingvou. Klade otázky. Posloucháme. Otvíráme své knihy s čteme literární text. Brzy zvoní zvonek. Zavíráme knihy a opouštíme třídu.

Si tu rendeva iste servicio a tu amico, tu le facerea melte felice. Presta me, io te preca, vinti francos; tu non los perderá, io te los renderá post duo septimanas. Mi caro, io los prestaréa si io los haveva; ma io ipse ha nihil, io ha expendite toto. Que traino prenderá vos, le de octo o le de dece-un horas? - Io prenderá le de octo horas; con le traino de dece-un horas io arrivaréa troppo tarde. A vostre placia io poneréa iste sede presso le lecto.

Kdybys udělal tu službu svému příteli, způsobil bys mu velkou radost. Půjč mi, prosím tě, dvacet franků; nepřijdeš o ně, vrátím ti je za dva týdny. Můj drahý, půjčil bych ti je, kdybych je měl, ale já sám nemám nic, všechno jsem utratil. Kterým vlakem pojedete, (tím) v osm nebo v jedenáct hodin? Pojedu tím v osm hodin; vlakem v jedenáct hodin bych přijel příliš pozdě. Na vašem místě bych si dal tu židli k posteli.

Slovíčka

campana=zvon; responder=odpovědět; sonar=zvonit; attente, attentive=pozorný; omne scholares=všichni žáci; texto=text; ascender=stoupat; scala=schody, stupnice; tosto=brzy; occupar=zabrat, zaujímat; litterari=literární; súbito=náhle; clauder=zavřít; levar se=vstát, zvednout se; ric, ricch=bohatý; dicer=říci; quitar=opustit; seder se=posadit se; placet=líbit se; comenciar=začít; littera, epístola=dopis; parlar=mluvit; pecunie=peníze; moneta=peníz, mince; poner=položít, postavit, dát (kam); perder=ztratit; question=otázka; ascoltar= naslouchat, poslouchat; servicio=služba; amico, -a=přítel, -kyně; felice= šťastný; prestar=půjčit; precar=prosit; prece=prosba, žádost; vinti=dvacet; ferrovía=železnice; septimana=týden; mi caro, -a= můj milý, -á; ipse=sám; nihil, neque*=nic; expender=vydat, utratit; toto=všechno; que traino?=který vlak?; octo=osm; dece-un= jedenáct; hora=hodina; arrivar=přijít, přijet; tarde=pozdě; lecto=postel; lo=ho (věc ve 4.pádě); los=je (věci ve 4.pádě) me=mně; te=tobě; render=vrátit, poskytnout, učinit

Pozn.: 1) Io ha nihil=nemám nic (zápor smí být jen jeden !)

2). le (traino) de octo=ten (vlak) v osm (viz odkazovací zájmena - 14. lekce)

DEVÁTÁ LEKCE

Přehled časování. Jednoduché a složené časy

Pomocné sloveso haber slouží při časování v činném rodě, esser v trpném rodě. Přechodníky přítomné a minulé se zpravidla nemění. Jsou používány jako přídavná jména.

	<u>Názvy časů</u>	<u>Nómines del témpores</u>
1.	přítomný čas	presente
2.	minulý čas	passato
3.	budoucí čas	futuro
4.	přítomný čas podmiň. způsobu	presente del conditional
1a.	předpřítomný čas (viz pozn. níže)	perfecto
2a.	předminulý čas	plus-quam-perfecto
3a.	předbudoucí čas	futuro perfecte
4a.	minulý podmiňovací způsob	conditional perfecte

Pozn.: předpřítomný čas vyjadřuje minulost, která se nějak promítá do přítomnosti

a) Činný rod

1.	io ama io vide io audi	miluji vidím slyším
2.	io amava io videva io audiva	miloval jsem viděl jsem slyšel jsem
3.	io amará, io va amar io viderá, io va vider io audirá, io va audir	budu milovat budu vidět budu slyšet
4.	io amaréa, io velle amar io videréa, io velle vider io audiréa, io velle audir	miloval bych viděl bych slyšel bych
1a.	io ha amate, vidíte, audite	miloval, uviděl, uslyšel jsem
2a.	io habeva amate, vidíte, sudite	dtto, před jiným min.časem
3a.	io haberá amate, vidíte, audite	budu milovat, uvidím, uslyším
4e.	io haberéa amate	byl bych miloval

Rozkazovací způsob

ama. miluj, milujte!
vámos audir, que nos audi! slyšme!

Infinitiv

amar, vider, audir milovat, vidět, slyšet

Přechodník činný přítomný, resp. slovesné adjektivum činné přítomné;

amante, vidente, audiente = miluje, vida, slyše, -íc, -íce;-ící

Přechodník činný minulý, resp. slovesné adjektivum činné minulé:

habente amate milovav, -ši, -še; milovavší

Příčestí minulé=příčestí trpné (viz též 9. lekce, tvorba příčestí trpných ze supinového kmene):

amate, vidite, audite = milován, viděn, slyšen ;

u nepřechodných sloves vyjadřuje stav: ille es jam partite=už odjel (tj.: už je odjevíš)

b) Trpný rod (čísla – viz činný rod)

1.	io es amate	jsem milován
2.	io esseva vidíte	byl jsem viděn
3.	io esserá vidíte	budu viděn
4.	io esseréa vidíte	byl bych viděn
1a.	io ha essite vidíte	byl jsem uviděn (viděn)
2a.	io habeva essite vidíte	(předtím) jsem byl (u)viděn
3a.	io haberá essite vidíte	budu uviděn
4a.	io haberéa essite vidíte	byl bych býval viděn

Přechodník trpný přítomný a minulý

habente essite amate = byv milován

essente amate = jsa milován

Příčestí trpné=příčestí minulé (viz též 9. lekce, tvorba příčestí trpných ze supinového kmene)

amate, vidíte, audite = milován, viděn, slyšen, -a, -o, -i, y

Poznámky (viz též DODATEK 3)

Přechodník činný se tvoří přidáním koncovky -nte ke kmeni slovesa. U sloves na -i (např. audir) se vsunuje ještě -e-.

Např. ama-r, amante; vide-r, vidente; audi-r, audiente

Příčestí minulé je totožné s příčestím trpným a tvoří se koncovkou -te přidanou ke slovesnému kmeni. U sloves na -e se toto -e mění v -i-.

Např. ama-r, amate; vide-r, vidite; audi-r, audite

Zvratná slovesa

Zvratná zájmena jsou:

	jed. č.	množ. č.
1. os.	me	nos
2. os.	te	vos
3. os.	se	se

např. io me lava=myji se; nos nos ha lavate= umyli jsme se; tu te ha lavate le manos=umyl jsi si ruce;

illas se ha incontrate=setkaly se; iste seniores se ha plangite que on les habeva mal recipite=tito pánové si stěžovali, že byli špatně přijati (předtím, než si stěžovali - použití předminulého času).

Cvičení

Un promenade

Heri postmerídie nos habeva congedo. Nos faceva un bellette promenade. Nos era (esseva) vinti púeros e tres púeras. Le campánia era incantábile.

Nos videva multe boves, vaccas e oves. Plure púeros ancora visitava un grande ferma, ubi illes bibeva lacte e mungiava pan nigre. Le maestro del ferma e su spora habeva multe placer e illes era multo amábile. Bentosto il era ja tarde. Nos dunque partiva con regret e nos reveniva a domo multo contente de nostre excursion.

Procházka

Včera odpoledne jsme měli volno. Udělali jsme si hezkou procházku. Bylo nás dvacet chlapců a tři děvčata. Krajina byla okouzlující. Viděli jsme mnoho krav a ovcí. Mnozí chlapci navštívili ještě velký statek, kde pili mléko a jedli černý chléb. Hospodář a jeho žena měli velkou radost a byli velmi míli. Brzy se už připozdilo. Odešli jsme tedy s lítostí a vrátili jsme se domů spokojeni se svým výletem.

Ha tu ja recipite tu torta? Nos ha recipite fructos eccellente. Haberéa nos habite placer al teatro? Vos haberéa habite multe placer si le piéce habeva essite plus attractive. Nos haberéa habite un belle domo si nos habeva habite assátis pecunia. Le maestro haberá multe scholares in su classe. Per qui le fenestras ha essite aperite? Le infantes es amate per (de) lor parentes. Le tecto es coperite de tégulas. Plure problemas non ha essite resolvite. Quando le domo haberá essite construite, nos poterá prender possession de illo

Dostal jsi už (svůj) dort? Dostali jsme vyborné ovoce. Byli bychom měli radost z divadla? Byli byste měl i mnoho radosti, kdyby hra byla (bývala) přitažlivější. Byli bychom měli hezký dům, kdybychom byli měli dost peněz. Učitel bude mít ve své řídě mnoho žáků. Kým byla otevřena okna? Děti jsou milovány rodiči. Střecha je pokryta taškami. Větší počet problémů nebyl vyřešen. Až bude dům postaven, budeme ho moci převzít do vlastnictví.

Io me marita con te, e tu te marita con me. Illas se face indispensábile. Iste libros se vende al magazin del Globo. Nos nos ha vidíte al soirée de Sra. X. Sape vos ubi illes se ha incontrate e si illes se ha parlate longe tempore? Iste dama se ha conciliate cata uno per su attitude. Post nostre arrivata in Lausanne nos nos baniava in le laco. Io non comprende pro que vostre cosina se ha disgustate del musica que illa habeva atmate tanto olim. Le hirundines se ha dispersate in (a in) omne directiones. Io trova que iste persona se ha arrogate derectos que ille (illa) non habeva. Nos nos ha proponite como ingenieros auxiliar. Nostre amicos se enoiava heri véspera al teatro. Le nova se ha expandite que le guerra era imminente. Illes se ha, ben a torto, immiscite in celle querela. Vos vos ha installate in vostre casa de campania. Nos le ha adjutate in le stabilimento de su planos. Nos le ha consiliate non

partir in tanto (si) mal conditiones, ma ille se ha obstinate a facer iste viage. Laborante (Per laborar) in iste fábrica, iste obreros se ha multo perfectionate.

Já si беру nebe a ty si bereš mne. Činí se nepostradatelnými. Tyto knihy se prodávají v obchodě Globo. Viděli jsme se na večírku u pana X. Víte, kde se setkali a zda si povídali dlouho? Tato dáma si získala každého svým postojem. Po našem příchodu do Lausanne jsme se (vy)koukali v jezeře. Nechápu, proč si vaše sestřenice znelíbila hudbu, kterou kdysi měla tak ráda. Vlaštovky se rozletěly do všech směrů. Zjist'uji, že tato osoba se bezohledně domáhala práv, která neměla. Nabídli jsme se jako pomocní inženýři. Naši přátelé se včera večer v divadle nudili. Rozšířila se zpráva, že hrozí válka. Vmísili se, ač neprávem, do té hádky. Usadili jste se ve svém domě na venkově. Pomohli jsme mu ve stanovení jeho plánů. Radili jsme mu, aby neodjížděl za tak špatných podmínek, ale on si usmyslel, že tuhle cestu vykoná. Prací v této továrně se tito dělníci velmi zdokonalili.

Slovíčka

promenada=procházka; incantabile=působný, okouzlující; púero= chlapec; púera=děvče; heri=včera; postmeridie=odpoledne; campa=krajina, venkov; ja* , jam=už; congedo=rozloučení, dovolená, volno; haber congedo=mít volno; visitar=navštívit; pullario=slepičí výběh, kurník; ferma=statek; trovar=najít; biber=pít; partir=odejít, odjet, dělit; lacte=mléko; con regret=s politováním; venir=přijít; revenir=vrátit se; excelente=výborný; torta=koláč, dort; amabile=milý; fame=hlad; sete=žízeň; stábulo=stáj; sposa, uxor=manželka; reciper=obdržet, dostat, přijmout; maritar se= vzít se, oženit se, vdát se; resolver=vyřešit; construir=stavět; possession=majetek; tégula=cihla; tecto=střecha; incontrar=potkat; proponer=navrhnout; enoiar=nudit; conciliar=smířit; conciliar se= získat si; arriver=přijít, přijet; arrivata= příjezd, příchod; expander=rozšířit, rozpínat se; immiscer se= vmístit se; baniar se=koupat se; miscer=mísit, míchat; disgustar=znechutit; s torto= neprávem; hirúndine=vlaštovka; querela=stížnost, nárek, hádka; dispersar=rozptýlit; consiliar=radit; arrogar se=osobovat si, opovážít se; obstinar se a=tvrdohlavě na něčem trvat; il=neosobní "ono"; olim=kdysi; laco=jezero; viage=cesta; viagar=cestovat; ben=dobře, sice, ač; imminente=nadcházející, hrozící; condition=podmínka; obrero=dělník, pracovník; perfectionar=zdokonalit; attractive=působný, přitažlivý; piece=hra (divadelní, Fr., vysl. pjés)

DESÁTÁ LEKCE

Četba

Pro que io ama le campánia

Io ama le campanía, le labor in le campos, le bestial, e isto pro le rationes sequente:

Quando io esseva ancora infante, io passava cata anno mi vacantias a presso de mi oncle, ric paisano in H., belle village presso Bern. Mi onde possedeava un ferma con un magnific stábulo, un grande jardin circa le casa e multe campos e praterías. Multo active, ille non demandava multe labor de su nepote, ma ille cercava tote le occassiones de amuser me e de dar me, per su exemplo, le gusto de labor. Cata matino e cata vespere ille me menava in le stábulo, ubi il haveva plure boves, quatro o cinque porcos, duo dozenas de vaccas, e ille me monstrava lor defectos e lor qualitates. Durante le jornata io accompagniava mi oncle al campos, mi ámita al jardin o al pullario. Sur le campos io regardava le obreros laborar, seminar o falcar. In le jardin, mi ámita me monstrava como on cultiva le legúmines; io eradicava le mal herbas, io colligeva le fructos, breve, io adjutava mi ámita con multe placer. Quando illa era contente de mi travalio, illa me menava al pullario ubi on trovava un grande número de gallos, de gallinas e de ánates. E qual placer io haveva allora! Qual belle vacántias! E, depost celle témpore, io ha sémper amate le campania.

Slovíčka

K tvarům annata, jornata (viz DODATEK 4) labor, travalio=práce; laborar, travaliar=pracovat; matino=ráno; bestia=zvíře; bestial (podst.jm.)=dobytek; sequente=následující; ration=rozum, právo, důvod; anno, annata=rok; vespere=večer; vacántias=prázdniny; menar=vést; país=země; paisano=venkovan, rolník; dozena=tucet; defecto=vada, chyba, nedostatek; qualitate=vlastnost; jorno, jornata=den, denní práce; posseder=mít (v majetku); acompañiar=doprovázet; prato=louka; prateria=louka; demandar=ptát se, žádat; arar=orat; cercar= hledat; aratro=pluh; amuser=bavit; obra=práce, dílo; exemlo= příklad; regardar, spectar=dívat se, přihlížet; gusto=chuť, vkus, záliba; herba=tráva, rostlina, bylina; seminar=sít; mal herba=plevel; adjutar=pomoci; falcar=kosit, žnout;

falce=kosa, alora, tunc=tehdy, tedy; eradicar=vytrhávat; colliger=sbírat; radíce=kořen; quando=kdy, když; gallo=kohout; gallina=slepice; ánate=kachna; ánsere, oca=husa; magnífic=nádherný; contente de= spokojený s; placer=radost; active=čínorodý

JEDENÁCTÁ LEKCE

Príslovce jsou původní a odvozená.

1. Původní příslovce

a) Príslovce času

al(i) quando někdy; ora*, nunc=ted'; alora*, tunc=tehdy; ancora= ještě; non ancora= ještě ne; antea=dříve, předtím; ante-heri= předevčírem; bentosto=brzy; deman=zítřa; depost=potom co, od té doby; heri=včera; hódie=dnes; ínterim=mezitím; intertanto= mezitím, zatím; ja* , jam=už; núnquam=nikdy; ólim=kdysi; únquam=jednou, někdy; passato, retro=nazpět; póis=potom; póstea, post=potom, později; post-deman=pozítří; plus tosto, plutosto*=dříve; al presente, presentemente=v současnosti; presto= ihned; de longe témpore* , prídem=dávno, dlouho; quando=kdy, když; quandocunque=kdykoliv; sémper, sempre* =stále, vždy; sovente* , subinde=často; súbito=náhle, hned; tarde=pozdě; tosto= brzy, časně; a vices=někdy, tu a tam

b) Príslovce místa

áliibi, altrubi* jinde; al(i)cubi=někde; avante=vpředu, dopředu; in alto=nahoře; in basso=dole; for(as)=venku; extra=mimo; hic, ci* =tady, zde; ibidem=tamtéž; ibi=tam; infra=dole, nízko; intra= uvnitř; iuxta=hned vedle; lontano* , longe=daleko; núsquam, necubi* =nikde; presso= v blízkosti, nablízku; detra* , post=vzadu; préter=pryč; retro, a retro=nazpět, dozadu; súper=nad tím; supra=nahoře; ubi=kde; a ubi=kam; de ubi=odkud; ubicunque=kdekoliv; úbique=všude; ultra=mimo, vně, pryč; úsquam, alcubi* =někde

c) Príslovce způsobu aj.

álias=jinak; alteremente, altemente* =jinak; anque, anc* = také; assí* , ita=tak, tedy; ben=dobře; bis=dvakrát; certo=jisté; comocunque=jakkoliv; como=jak, jako; ecce=hle; qua=jakožto, coby; exacto=přesně; sin falta=bezpochyby; forsan=možná, snad; insímul, junctemente=společně; justo=právě; mal=špatně; melio=lépe; mesmo= dokonce; no=ne; non=ne-; nonne?, non ver?=ne?; nonobstante=nicméně, přesto; nullemente=nijak; pejo=hůře; per que=proč, čím; pro que=proč, nač; si=ano; equalmente=rovněž; solmente, solo= jen, pouze, sám; talmente, si=tak; in vano=marně; sponte, voluntarimente=rád, dobrovolně

d) Príslovce množství

aliquanto, alquanto* =několik, nějaké množství, álique, alque* = něco; al mínus=alespoň, přinejmenším; a pena=sotva; al plus=nejvýš; assátis, bastante=dost; circa= asi; mínus=méně; multo=hodně, velmi; nihil, neque* =nic; pauco, poco* =málo; non= ne- ; plus=víc; quanto=kolik; quasi=skoro, téměř; sátis=dost; solmente=jen; tanto=tolik; toto=všechno, celé; troppo* , nímis=příliš

2. Odvozená příslovce

Tvoří se pomocí koncovky -mente, která se připojí k přídavnému jménu. Pro libozvučnost se adjektivům končícím na -c přidává -a-

Např. fáciile - fscilemente	snadno
gentil - gentilmente	slušně, úhledně
pacífic - pacíficamente	mírumilovně
regular - regularmente	pravidelně
vorace - voracemente	žravě, hltavě
ordinari - ordinarimente	obvykle, běžně
prudente - prudentemente	moudře, rozumně
clar - clarmente	jasně

Když za sebou následuje více příslovci, přibírá koncovku -mente jen poslední.

Např. clar- e francamente=jasně a otevřeně; precise- e concisemente= přesně a stručně

Príslovce na -issimamente mohou být zkrácena na -issimo. Různá příslovce, použitá jako zvolání nebo se slovesem bez předmětů, mají zakončení -o, např. claro, cero, exacto. To nastává i u

řadových číslovek, např. primo, secundo, tertio atd., jsou-li však použity ve všeobecném smyslu, přibírají -mente, např. primamente, secundamente, tertiente atd.

Cvičení

Le duo fratres ha partite insímul (junctemente). Non ha vos ancora legite le últime novas? Vos me ha date solo octo malos; illos son troppo poc. Demán vos recitará le lection e post-demán vos copiará le thema. Ante-heri io ha essite teste de un action generose. Io ha perdit mi berillos; io los ha cercate úbique, ma in van. Ubi era vos ántea? Avante, mi caro, tu resta sempre retro. Apprende iste morsello de memória a vos me to recitará de témpore in témpore. Ille se ha conducite multo nobilemente in respecto a su adversario. Le citate era valentamente defendite. Vos sapeva perfectemente que vos habeva mal agite. Il es necesse ascoltar plus attentemente a laborar melio, si vos vole apprender álique. Iste autor scribe multe ben (beníssimo). Le orator ha parlate clar-, succincte- e elegantemente. Como sta vos? - Ben, grátias, equalmente. Vos crede cello? - Claro!

Oba bratři odešli společně. Nečetli jste ještě po sle dní zprávy? Dal jste mi jenom osm jablek; je jich příliš málo. Zítřa odřikáte lekci a pozitří opíšete úlohu. Předevčírem jsem byl svědkem velkomyslného činu. Ztratil jsem brýle; hledal . jsem je všude, ale marně. Kde jste byli dříve? Kupředu, můj milý, zůstáváš stále pozadu. Naučte se tento kousek nazpaměť a čas od času mi ho přednesete. Choval se velmi ušlechtilě vzhledem ke svému protivníkovi. Město bylo statečně bráněno. Věděli jste dokonale, že jste jednali špatně. Je nutné pozorněji poslouchat a lépe pracovat, jestliže se chcete něco naučit. Terto autor píše velmi dobře. Ten řečník mluvil jasně, stručně a elegantně. Jak se máte? - Dobře, díky, stejně. Věříte tomu? – Jasně!

Slovíčka

legér=list; apprender=učit se; nove=nový; nova=novina, zpráva; recitar=přednést; morsello=kousek, úsek; deber=mít povinnost, muset, dlužit; debitor=dlužník; copiar=opsat; perder=ztratit; de memória=nazpaměť; generose=štědrý, velkomyslný; berillos (pomn.)=brýle; conducir=vést; luna=Měsíc; terra=země; terrestre= pozemský; comportar se=chovat se; conducir se= vést si; adversario=protivník; valente=udatný; citate, urbe=město; forte=silný; stella=hvězda; perfecte=dokonalý; defender=bránit; necesse= nutný; saper=vědět, umět; succincte=stručný; tester=svědek; orator=řečník; nobile=vznešený; ni tu=ani ty; non...jam=už ne

DVANÁCTÁ LEKCE

Stupňování přídavných jmen a příslovčí

2. a 3. stupeň se tvoří analyticky, - to jest pomocí příslovčí.

a) 2.stupeň (comparativ)

plus que	více než
minus que	méně než
tento como	stejně jako

b) 3.stupeň (superlativ)

le plus de	nejvíce z
le minus de	nejméně z

(místo de lze použít také inter=mezi)

Několik přídavných jmen a příslovčí má vedle pravidelné formy také nepravidelné tvary 2. a 3. stupně:

	komparativ	superlativ
a) přídavná jéna		
bon= dobrý	melior	optime
mal=špatný	pejor	péssime
grande=velký	major	máxime
parve=malý	minor	mínime
alte=vysoký	superior	summe, supreme
bosse=nízký	inferior	ínfime
multe=mnohý	plus (de)	multíssime

poc* , pauc=nemnohý	minus	pochíissime* , pauchíissime
b) příslovce		
ben= dobře	melio	óptimo, -emente
mal=špatné	pejo	péssimo, -emente
multos=mnoho	plus	multíssimo
poco* , pauco= málo	mínus	pochíissimo* , pauchíissimo

Cvičení

Le jardin de mi patre es plus grande que le jardin de nostre vicino, ma nostre domo es plus parve que le domo del vicino. Io es plus forte que Paulo, ma io es minus forte que Georgio. Qui es le plus forte? Mi fratre es le plus forte. Maria es le minus for to inter su amícas. Le rosa es plus belle que le violetta; illo es le plus belle flor. Le luna es plus parve que le terra a le terra es multo plus parve que le sol. Si, Seniora, mi penna es melior (plus bon) que le áltre; illo es mi melior (optime) penna. Le chocolate es tanto bon como le caffè, ma le the non es tanto bon. Un elephante mangia plus que sex cavallos. Mi fratre junior designa optimo a mi soror senior canta péssimo. Johánnes scribe le plus mal. Nos scribe melio que illes. Cárolo salute le plus corteseamente. Illa ha agite le mínus prudentemente. Nos labora tanto diligenatemente como nostre cameradas.

Zahrada mého otce je větší než zahrada našeho souseda, ale náš dům je menší než sousedův dům. Jsem silnější než Pavel, ale méně silný než Jiří. Kdo je nej silnější? Nejsilnější je můj bratr. Marie je nejméně silná mezi svými přítelkyněmi. Růže je krásnější než fialka; je nejkrásnější květinou. Měsíc menší než Země a Země je mnohem menší než Slunce. Ano, paní, moje pero je lepší než to druhé; je to mé nejlepší pero. Čokoláda je tak dobrá jako káva, ale čaj není tak dobrý. Slon jí víc než šest koní. Můj mladší bratr kreslí nejlépe a má starší sestra zpívá nejhůře. Jan píše nejhůře. Píšeme lépe než oni. Karel zdraví nejzdvořileji. Jednala nejméně rozumně. Pracujeme tak pilně jako naši kamarádi.

Slovíčka

cortese, polite=zdvořilý; ager=jednat; diligente=pilný; junior, postnate=mladší; senior, antenate=starší; camerada=kamarád, -ka; designar=kreslit

TŘINÁCTÁ LEKCE

Osobní zájmena a jejich použití

		1. pád	3. a 4. pád	po předložce
jedn. č.	1. já.	io	me	me
	2. ty	tu	te	te
	3. on, ona, ono	ille, illa, illo	le, la, lo	ille, il a, illo
	zvrtně (se, si)		se	se
mn. č.	1. my	nos	nos	nos
	2. vy	vos	vos	vos
	3. oni, ony, ona	illes, illas, illos	les, las, los	illes, illas, illos

Po předložce se používají zájmena v 1. pádě s výjimkou 1. a 2. osoby jednotného čísla, kde se užije předmětový tvar místo io a tu následuje po předložce me a te.

Např. cón me=se mnou; sin te=bez tebe; pro ille=pro něj; de illa=od ní; con se=s sebou; contra nos=proti nám; qui es híc? - Io ipse (mesme)=kdo tu je? - já sám.

Osobní zájmena ve 4. pádě, který je bezpředložkový, mají zvláštní tvar: me=mne; te=tebe; le=jeho; la=ji; lo=je; nos= nás; vos=vás, les, las, los=je. Stejně tvary má 3. pád, pokud se zájmeno použije bez předložky - viz následující odstavec.

Postavení zájmen

Osobní zájmena ve 3. a 4. pádě stojí před slovesem nebo pomocným slovesem. Smějí stát také za slovesem nebo příděstím.

Např. io les surprندهva, io surprندهva les=překvapil jsem je

io les ha surprندهte, io ha surprندهte les=překvapil jsem je

Zájmeno v předmětovém tvaru použité se zvrtným zájmenem následuje po zvrtném.

Např. illa se nos monstra= ukazuje se nám; io me lo dice=říkám si to

Jinak zpravidla předchází dativ (3. pád) akuzativu (4. pádu). Např. io la lo scribe=píší jí to

Zájmena v předmětovém tvaru stojí za infinitivem, kladným rozkazovacím způsobem a přechodníkem.

Např.

pro surrender los io debeva currere=abych je překvapil, musel jsem běžet;
ille non ha hesitate a invariare nos lo=neváhal nám to poslat
invia les lo!=pošli jim to!
vidente las (illas) ...=když jsem je viděl...

U předmětového tvaru zájmen se nerozlišuje, zda je jim označen 3. nebo 4. pád - tvar zájmena je pro oba pády stejný.

V případě potřeby se může 3. pád vyjádřit pomocí předložky a. Např. tu lo ha inviate non a illa, ma a ille=tys to neposlal jí, ale jemu.

Postavení zájmen však není přísně stanoveno. Rytmus a důraz mohou toto postavení ovlivnit.

Např.

io vos crede si vos crede me=věřím vám, pokud vy věříte mně.

Neosobní zájmeno zni il. Např.

il es juste= je správné
il es periculose=je nebezpečné
il niva= sněží
il pluve=prší
il face frígido=je chladno
il grandína=padají kroupy

Neurčité zájmeno v podmětu zni on (odpovídá českému "se", „člověk“). V jiných pádech se používá uno, která může být použito také jako podmět.

Např.

on crede lo que on spera=člověk věří tomu, v co doufá
quando on se promena in iste parco, altere promenatores collide sovente con uno=když se
člověk prochází v tomto parku, často se s ním srazí jiní procházející se lidé.

Cvičení

Mi fratre e io ha partite con ille. Mi soror le ha dicite que illa desira parlar vos. Vos la ha date un libro útile. Illa ha respondite que illa lo legerá con placer. - Qui es ibi? - Io.

Můj bratr a já jsme odešli s ním. Má sestra mu říkala že s vámi chce mluvit. Dali jste jste užitečnou knihu. Odpověděla, že si ji přečte s radostí. - Kdo je tam? - Já

Qui dunque, io? - Io, tu amico Cárolo. Io pensa a te a tu pensa a me. Pensa tu a illa? - No, io non pensa a illa; io pensa a ille. Io parla de vos a de me ipse. Vos non parla de illas. Tu non es sol.

Kdo tedy, já? - Já, tvůj přítel Karel. Myslím na tebe a ty myslíš na mne. Myslíš na ni? - Ne, nemyslím na ni, myslím na něj. Mluvím o vás a o sobě samém. Nemluvíte o nich. Nejsi sám.

ČTRNÁCTÁ LEKCE

Vztažná a tázací zájmena

Vztažné zájmeno pro věci zní obecně que v 1. a 4. pádě. Pro osoby se používá qui v 1. pádě a que ve 4. pádě.

Např.

le experimentos que ha essite facite=pokusy, které byly provedeny;
le experimentos que nos ha facite=pokusy, které jsme provedli
le rege qui ha regnate=král, který vládl;
le viros que nos ha incontrate=muži, které jsme potkali;
le sol que splende=slunce, které září

Je možno použít také výraz le qual, který mění tvar v množném čísle. (viz též DODATEK 5)

Např.

Le cavallo e le ásino le qual non esseva sellate curreva a velocitate equal=Kůň a osel který nebyl sedlaný, běželi stejnou rychlostí (sedlaný byl jen kůň, osel nikoliv);
Le cavallo e le ásino le quales non esseva sellate...=Kůň osel, kteří nebyli sedlaní..(ani kůň, ani osel nebyl sedlaný). 2. a 3. pád se tvoří pomocí de que respektive a que nebo del qual a al qual.

Pro osoby se používá de qui, a qui a del qual, al qual. Existuje ještě zvláštní zájmeno pro 2. pád (jehož, jejíž, jejichž), které se používá jen před podstatným jménem bez členu, a to cuje.

Např.

Le documento del qual(es) le spie habeva cópias= Dokumenty, od nichž měla špiónka (nebo špión) kopie;

Le documentos con que (con le quales) le spion escappava=Dokumenty, s nimiž špión unikl;

Le documentos cuje importantia era dubitose=Dokumenty, jejichž důležitost byla pochybná; také: Le documentos, le importantia del quales era dubitose;

Le spion de qui le policia ha establite le identitate= Špión, jehož totožnost policie určila;

také: Le spion cuje identitate le policia ha establite (podmět: policie)

Plná nebo zkrácená osobní zájmena mohou převzít úlohu odkazovacích zájmen, jmenovitě: ille (le), illa (la), illo (lo), illes (les), illas (las), illos (los).

Např.

Le opiniones de mi patre e illos (los) de mi matre=názory mého otce a (ty) mé matky;

Mi fratre e mi soror invita lor melior amicos; le de mi fratre ama la de mi soror=Můj bratr a moje sestra zvou své nejlepší přátele; bratrův přítel miluje sestřinu přítelkyni;

Určitý člen le může být také použit jako odkazovací zájmeno, a to i pro podstatná jména zakončená na -a, která označují věci. Např. Le academia del scientias e le del belle artes=akademie věd a akademie krásných (výtvarných) umění.

Lo slouží také jako neutrální zájmenná forma, zvláště ve výrazu lo que, který odpovídá českému vztažnému zájmenu co v 1. a 4. pádě:

Např. lo que me place=(to), co se mi líbí;

Nos non sape lo que ille pensa=Nevíme to, co si myslí

Lo se dále používá pro zpodstatnění přídavných jmen.

Např.

lo belle=krásno; lo útile=užitečné, to užitečné; lo práctic=to praktické, praktické

Tázací zájmena samostatná:

kdo=qui?, co= que?, který= qual?. 4. pád je totožný s prvním a všechny ostatní pády se tvoří předložkami. Qual přibírá koncovku množného čísla.

qui, de qui, a qui, qui...? = kdo, koho, komu, koho...?

que, de que, a que, que...? = co, čeho, čemu, co...?

qual, del qual, al qual...? = který, která, které, kterého, které, kterému...?

quales, del quales...? = kteří, které,

Tázací zájmena použitá adjektivně:

Qual libro te place?=Jaká kniha se ti líbí?

Que fenestra es aperte?=Které okno je otevřené?

Que (qual) porta claude tu?=Které dveře zavíráš?

A que (a qual) director scribe tu?=Kterému řediteli píšeš

De que (de qual) problemas parla vos?=O kterých (jakých) problémech mluvíte?

Tázací zájmeno qual se při samostatném, substantivním použití mění s číslem, při adjektivním použití je neměnné.

Cvičení

Como appella on le papiro que on usa pro siccar le tinta? Es le púlpito, ante que (ante le qual) to labors stante, non troppo alte? Le viro que tu ha salutate e qui te ha salutate anque es nostre obrero. Como se appella le viro cuje invention ha essite tanto útile al humanitate? Un júvene, cuje vestimentos son munde a cuje responsas son clar, ha manieras (urbanitate). Le libros cuje ligatura vos ha admirate es le labor de celle imprimator. Le púero, a qui vos ha date le preferentia, es le filio de nostre vicino. Monstra me, io preca, alicun editiones de Schilleri. Ecce alicunes de illos. Illos son omnes belle, ma que ligatura es le plus forte? Io vos consiliaréa isto. A qual de iste duo scriptores da vos le preferentia? Qual es le optime, le francese o le germano? On debe saper colligar lo útile a lo agradábile.

Qui tu expecta? Que te expecta? Qui expecta tu? Qui te afflige? Qui afflige tu? Qui blasma tu? Qui te blasma? Que cerca tu? Qui tu cerca? Qui cerca tu? Qui ama tu? Que ama tu? Qui te ama?

Jak se říká papíru, který se používá k vysoušení inkoustu? Není pult, před nímž pracuješ vestoje, příliš vysoký? Muž, kterého jsi zdravil a který zdravil tebe také, je náš dělník. Jak se jmenuje muž, jehož vynález byl tak užitečný lidstvu? Mladý člověk, jehož šaty jsou čisté a jehož odpovědi jsou jasné, má způsoby. Knihy, jejichž vazbu jste obdivovali, jsou práce toho tiskaře. Chlapec, kterému jste dali přednost, je syn našeho souseda. Ukaž mi, prosím, nějaká. vydání Schillera. Tady jsou některá z nich. Jsou všechna krásná; ale která vazba je nejsilnější? Radil bych vám tuto. Kterému z těchto dvou spisovatelů dáváte přednost? Který je nejlepší, Francouz nebo Němec? Musí se umět spojit užitečné s příjemným.

Kdo tě očekává? Co tě očekává? Koho očekáváš? Kdo tě zarmucuje? Koho ty zarmucuješ? Koho káráš? Kdo tě kárá? Co hledáš? Kdo tě hledá? Koho hledáš? Koho máš rád? Co máš rád? Kdo tě má rád?

A qui scribe vos? Qui vos invita? Qui invita nos? Monstra tu tu quadernos al maestro? Si, io le los monstra (io los monstra a ille). Monstra me los anque! Esque ille nos dicerá le veritate? Io spera que ille nos lo dicerá.

Le patre ha comenciate iste labor; le filio lo continuará, ma qui lo finirá? Qui de vos ha jam passate alicun témpore in un áltere país? Que ha vos vidíte in celle país? Nostre amico retornará bentosto in su pátria. De qui sape vos iste nova? Ille mesme lo ha dicite a mi maestro. Tanto pejo pro illa! Que facerá illa ibi? Illa laborará.

Komu píšete? Kdo vás zve? Koho zveme? Ukazuješ své sešity učiteli? Ano, ukazuji mu je. Ukaž mi je také! Řekne nám pravdu? Já doufám, že nám ji řekne.

Otec začal s tou prací; syn v ní bude pokračovat, ale kdo ji skončí? Kdo z vás už strávil nějaký čas v jiné zemi? Co jste v té zemi viděli? Náš přítel se brzy vrátí do vlasti. Od koho víte tuto zprávu? On sám to řekl mému učiteli. Tím hůř pro ni! Co tam bude dělat? Bude pracovat.

Slovíčka

appellar=volat, nazývat, odvolat se; papiros=papír; papiro siccante=savý papír; usar=používat; star=stát; viro=muž; salutar=zdravit; munde, pur=čistý; responder=odpovědět; responsa=odpověď; manieras (plur.), urbanitate=způsoby, vychovanost; ligar, colligar= vázat; ligatura=vazba; júvene=mladý; vétère=starý; vétule=starý; imprimir=vytisknout; admirar=obdivovat; imprimator=tiskař; preferer=dávat přednost; preferentia=přednost; retornar=vrátit, poslat zpět; scriptor=spisovatel; expectar, attender= čekat, očekávat; tanto pejo=tím hůř; tanto melio=tím líp; equal= stejný; affliger=zarmoutit; rege=král; regina=královna; blasmar=kárat, hanit; laudar=chválit; dubitar=pochybovat; dubita= pochybnost; dubitose =pochybný; fémína=žena; regnar=kralovat, vládnout; spía=špión, -ka; spion=špion; policia=policie; policiero=policista

PATNÁCTÁ LEKCE

Ukazovací zájmena

a) adjektivní (neměnná)

iste = tento, tato, toto, tito ..

celle, ille = onen, ona, ono, oni...; ten, ta, to, ti ...

např. iste viro e celle fémína= tento muž a ona žena;

iste libros e celle pennas=tyto knihy a tamta pera

b) substantivní (proměnná)

mění se, protože jejich koncovka zároveň zastupuje a upřesňuje nevyjádřené substantivum, na němž se jimi ukazuje)

iste, ista, isto = tento, tato, toto

celle, cella, cello (ille, illa, illo)= onen, ona, ono (ten, ta, to)

istes, istas, istos = tito, tyto, tato

celles, cellas, cellos (illes, illas, illos) = oni, ony, ona (tí, ty, ta)

Věci jsou středního rodu.

Např.

isto es un país líbere=toto je svobodná země;

que es isto?=co je to (toto)?

que es cello (illo)?=co je támtó?

istes son mi studentes=toto jsou mí studenti

istas son mi filias=toto jsou mé dcery
da me celle quadernos; cellos son le míes=dej mi ty sešity: ty jsou moje
iste edition es plus complete que celle duo=toto vydání je úplnější než ona dvě

Cvičení

Íste rigatorio e cello (lo, le) de tu oncle son troppo parve. De iste duo planas, isto es bon e cello es mal. Iste campo appertine a Petro, celle rampo pertine a Ernesto. Nos ha vendite celle boves, ma nos guarda cello (celte). Ecce mi jaco e cello de mi cosino. Da isto al apprentisse, cello al obrero. Tu es negligente, tu soror es accurate; cello me afflige, isto me face placer. Le paisano cultiva grano, avena, sécale e hordeo; cellos son cereáles.

Tahle konev a ta tvého strýce jsou příliš malé. Z těchto dvou hoblíků je tenhle dobrý a tamten špatný. Toto pole patří Petrovi, tamto pole patří Arnoštovi. Proдали jsme tamty voly, ale necháme si tamtoho. Tady je moje bunda a ta bratřancova. Toto dej učňovi, tamto dělníkovi. Ty jsi nedbalý, tvá sestra je pečlivá; to první mě rmoutí, to druhé mi dělá radost. Rolník pěstuje obilí, oves, žito a ječmen; to jsou obilniny.

Slovíčka

rigar=kropit; rigatorio=kropicí konev; plana=rovina, hoblík; planar=hoblovat; guardar=hlídat, ponechat si, opatrovat; (ap)pertíner=patřit; jaco=bunda; apprentisse=učeň; accurate=pečlivý; negligente=nedbalý; grano=zrno, obilí; avena=oves; hórdeo= ječmen; sécale=žito; maís=kukuřice; cereál=obilnina; paisano= rolník

ŠESNÁCTÁ LEKCE

Neurčitá zájmena

Mohou být použita adjektivně (před podst, jménem), nebo substantivně (samostatně).

a) adjektivní (neměnná)
alicun, alcun* =nějaký, -á, ..
necun= žádný, -á,..
cata=každý, -á, ...
tal=takový, -á, ..
tote=celý, všechen, každý
tote le=celý (s jedn.č.)...
tote le=všichni (s mn.č.)..
ambe=oba, -ě
quecunque=cokoliv
quicunque=kdokoliv
qualcunque=kterýkoliv, ...
ulle=některý, nějaký, -á,
nulle= žádný , -á,
plure=víceří, mnozí, několik
omne=každý, -á, .
alicun, alcun* =několik (s mn.č.)
Nemění se s rodem ani číslem!

b) substantivní (proměnná)
al(i)cuno, -s=někdo; několik
al(i)cuna, -s=někdo, několik, v žen, rodě
cata uno=každý
cata una= každá
necuno* , nemo=nikdo
plures=mnozí, mnohé
ambes=oba, obě
omnes=všichni, všechny
toto= všechno

totos, totas=všichni, všechny

alque* , álique=něco

neque* ; nihil=nic

nullo, -a=žádný, -á

ullo, -a=někdo, nějaký, -á

Seznam substantivně (samostatně) použitých zájmen může být doplněn substantivně použitými přídavnými jmény:

	mužská forma	ženská forma	nerozlišená forma
mnozí, ...	multos	multas	multes
nemnozí, ...	paucos	paucas	pauches
jisti, ...	certos	certas	certes
jiní,	álteros	álteras	álteres
dostateční, dostačující:	bastantes	bastantas	bastantes
kolik(eří), ...	quantos	quantas	quantes
tolik(eří), ...	tantos	tantas	tantes

Cvičení

Carolo ha alcun errores in su deber. Nulle régula es sin exception. Quando io pagava le conto del hotel, io dava un pourboire (Fr.) al servitor. Quante tēmpore ha vos remanite in campania? Nos ha remanite plure septimanas in campania e plure menses in viage. Tote le hómīnes son fratres. Hic se trova omne cosa. In nulle áltere domo io ha vidíte cámeras tanto belle como in isto. Necuno es contente de su próprie sorte. Quicunque ha legite iste libro lo ha trovate interessante. Tote le nocte il faceva frígido. Cata evo ha su discopertas. Nihil es plus belle que le virtute. Johánnes ha scribite nihil hodie. Un tal hómīne es insupportábile. Cata uno vole haber ration. Nulle rosa es sin spina. Muites son vocate, ma pauches son eligite. Ínter le reges, certos ha essite un benediction pro lor pópulos. Ora feminas occupa positiones providite usque a ora per viros; certas ha mesmo pervenite a alte situationes politic.

Karel má několik chyb ve svém úkole. Žádné pravidlo není bez výjimky. Když jsem (za)platil hotelový účet, dal jsem zpropitné číšníkovi (sluhovi). Kolik času jste zůstali na venkově? Zůstali jsme několik týdnů na venkově a několik měsíců na cestě. Všichni lidé jsou bratři. Zde se najde každá věc. V žádném jiném domě jsem neviděl tak krásné pokoje jako v tomto. Nikdo není spokojen se svým vlastním osudem. Kdokoliv četl tuto knihu, shledal ji zajímavou. Celou noc bylo chladno. Každý věk má své objevy. Nic není krásnějšího než ctnost. Jan dnes nic ne(na)psal. Takový člověk je nesnesitelný. Každý chce mít pravdu. Žádná růže není bez trnu. Je mnoho povoláných, ale málo vyvolených. Mezi králi byli určití (z nich) požehnáním pro svůj lid. Ženy teď zastávají místa, vykonávaná až dosud muži; některé se dokonce dostaly do vysokého politického postavení .

Slovíčka

regula=pravidlo; servitor=sluha, číšník; pagar=platit; sorte=osud, štěstí; remaner, restar=zůstat; evo, época (vysl. k)=věk, epocha; insupportábile=nesnesitelný; virtute=ctnost; virtuose= ctnostný, mravný; viage=cesta; viagiar=cestovat; haber ration= mít pravdu; nocte=noc; nocturne=noční; spina=trn; eliger=(vy)volit; benediction=požehnání; position=poloha; provider=starat se o, opatřit; pervenir=dostat se kam; pourboire (F)=zpropitné (vysl, purboár); discoperta=objev

Několik citoslovcí

ah!, oh!, bravo!, hop!, holla!, vivat!=ať žije!, guái!=ach-bědal, fi!=fuj!, ái!=au!, avante!=vpřed!, retro!=zpátky!, fōras!= ven!, vía!= pryč!, adjuta!=pomoc!, grátias!=děkuji!, a proposito!=mimochodem, napadá mne; basta!=dost! , a basso!=dolů!, crac!= prásk; per favor!=prosím!

SEDMNÁCTÁ LEKCE

Číslovky

	základní	řadové
0	zero	
1	un	prime
2	duo	secunde

3	tres	tértie
4	quatro	quatre
5	cinque	quinte
6	sex	sexe
7	septe	séptime
8	octo	octave
9	nóvem	none
10	dece	décime
11	dece-un	dece-prime
12	dece-duo	dece-secunde
20	vinti	vintésime
21	vinti-un	vinti-prime
30	trenta	trentésime
40	quaranta	quarantésime
50	cinquanta	cinquantésime
60	sexanta	sexantésime
70	septanta	septantésime
80	octants	octantésime
90	novanta	novantésime
100	cento	centésime
101	cento un	cento prime
102	cento duo	cento secunde
200	duo centos	duo centésime
1000	mille	millésime
2000	duo milles	duo millésime
1 000 000	un million	míllionésime
2 000 000	duo milliones	duo míllionésime

Základní číslovky cento, mille, million, miliardo atd. jsou podstatnými jmény a přibírají proto koncovku množného čísla. Řadové číslovky jsou přídavnými jmény a jako s takovými se s nimi zachází. Ve složeninách má pouze poslední číslovka formu řadové číslovky. Mezi desítkami a jednotkami je spojovací čárka.

Např.

10 987 654 321=dece milliardos nóvem centos octanta-septe millones sex centos cinquanta-quatro milles tres centos vinti-un

Zlomky

un toto	celek, celá
un medietate	polovina
un medie...	půl... (adjektivní použití)
tértio	třetina
quarto	čtvrtina
quinto	pětina
duo tértios	dvě třetiny

atd. až décimo. Od 1/11 dále s koncovkou -ésimo.

Např.

tres dece-unésimos 3/11

sex vintésimos 6/20

quatro nonos 4/9

sexanta-septe octanta-duésimos 67/82

Číslovky násobné

a) adjektivní

simple, simplice	jednoduchý
duple, dúplice	dvojitý
triple, tríplice	trojitý
quádruple	čtyřnásobný

quintuple	pětinásobný
séxtuple	šestinásobný
septuple	sedminásobný
octuple	osminásobný
nonuple	devítonásobný
décuple	desetinásobný
céntuple	stonásobný

b) adverbialní

simpl(ic)emente	jednoduše atd. s koncovkou -mente
mille vices tanto	tisícinásobně, tisíc krát tolik

c) substantivní

le duplo	(ten) dvojitý
le triplo	(ten) trojitý

atd. jako adjektivní, ale s koncovkou -o.

Hromadné číslovky

octena	asi osm
decena	asi deset
dozena	tucet, asi dvanáct
vintena	asi dvacet
trentena	asi třicet
atd, pro všechny desítky s koncovkou -ena	
centena	asi sto
un mille	asi tisíc

Čtyři početní úkony

14 + 3,4 = 17, 4	dece-quatro plus tres comma quatro es dece-septe comma quatro
20 - 102 = -82	vinti minus cento dúo es minus octanta dúo
20 x 17 = 340	vinti vices dece-septe es tres centos quaranta
1536 : 12 = 128	mille cinque centos trenta-sex dividite per dece-duo es cento vinti-octo

Nejdůležitější latinské a řecké složeniny

	<u>latinská</u>	<u>řecká</u>
1	uni-	mono-, mon-
1/2	semi-	hemi-
2	bi-	di-, dis-
3	tri-	tri-
4	quadri-	tetra-, tetr-
1/10	deci-	
1/100	centi-	
1/1000	milli-	
10		deca-
100		hecto-
1000		kilo-
10 000		myria-

Používání číslovek

a) čas

un medié+ hora	půl hodiny
un hora e medie+	hodina a půl
mediedie	poledne
medienocte	půlnoc
tres quartos de hora	tři čtvrtě hodiny
que hora es?	kolik je hodin?
il es octo horas	je osm hodin
a que hora?	v kolik hodin?
dece (horas) e medie+	půl jedenácté
septe (horas) e vinti minutas	sedm hodin dvacet minut

octo (horas) minus dece (minutas)   za deset minut osm
septe horas e quarte+   čtvrt na osm

+Poznámka

Zde se jedná o adjektivní formu, protože můžeme doplnit slovo "parte"=část, díl. Naproti tomu se říká "un pan e tres quartos".

b) věk stáří

Que etate ha tu?   Kolik je ti let?

Io ha dece annos.   Je mi deset let

c) dny

U prvního dne v měsíci se používá řadová číslovka, u všech ostatních základní.

le prime de mártio   prvního března

le vinti-octo de februário   dvacátého osmého února

d) panovníci

Používá se substantivní forma řadové číslovky pro prvního a základní číslovky pro ostatní.

Napoleon Primo   Napoleon I.

Catharina Prima   Kateřina I.

Ludovico Dece-Cinque   Ludvík XV.

Číselná příslovce

Tvoří se přidáním koncovky -mente k řadové číslovce. Může se používat také koncovka -o – viz 11. lekci.

Např. Post toto, ille es primamente mi fratre e secundamente mi adversario politic=Nakonec, je nejprve můj bratr a pak teprve můj politický protivník

Primo vos ha torto, secundo il es inútile parlar de isto= Za prvé nemáte pravdu a za druhé je zbytečné o tom mluvit

Cvičení

Le dece-duo menses del anno

Le anno comprende dece-duo divisiones appellate menses. Quatro septimanas e duo o tres jornos face un mense. Le menses ha trenta o trenta-un jornos. Solo le mense de februário ha vintiocto o vintinóvem jornos. Deceduo menses face un anno. Le prime mense del anno se appella januario. Le secunde se appella februário. Le tertie, martio, le quarte, apríl - le quinte, máio - le sexte, junio - le séptime, julio - le octave, augusto le none, septembre - le décime, octobre - le dece-prime, novembre le dece-secunde, decembre. Decembre es le últime mense del anno. Quando un anno es finite (viz přičestí minulé trpné u nepřechodných sloves - 9. lekce) un áltere comencia. Tres centos sexantacinque jornos face un anno. Omne quatro annos le anno es bissextíl. Le annos bissextíl ha tres centos sexanta-sex jornos. Alora februario ha vintinóvem jornos in loco de vinti-octo. Dece annos face un deénnio, cento annos face un século.

Dvanáct měsíců roku

Rok má dvanáct dílů nazývaných měsíce. Čtyři týdny a dva nebo tři dny tvoří jeden měsíc. Měsíce mají třicet nebo třicet jedna dní. Jen měsíc únor má dvacet osm nebo dvacet devět dní. Dvanáct měsíců tvoří rok. První měsíc roku se jmenuje leden. Druhý se jmenuje únor. Třetí březen, čtvrtý duben, pátý květen, šestý červen, sedmý červenec, osmý srpen, devátý září, desátý říjen, jedenáctý listopad, dvanáctý prosinec. Prosinec je posledním měsícem roku. Když rok skončil, jiný začíná. Třista šedesát pět dní tvoří rok. Každé čtyři roky je rok přestupný. Přestupné roky mají tři sta šedesát šest dnů. Únor má tehdy dvacet devět dní namísto dvaceti osmi. Deset let tvoří desetiletí, sto let tvoří století

Le quantésime díe nos ha hódie? (Que díe del mense ha nos hodie?) Hodie es (nos ha) le dece-octo de máio mille novem centos sexanta-octo. Quando ha vos nascite?-Io ha nascite le vinti-duo de júnio mille octo centos novanta-septe. Que hora es? - Il es cinque horas e un quarte o cinque (horas) e medie. Ludovtco XIV (Dece-Quatro) era rege de Fráncia; ille nasceva le cinque de septembre mille sex centos trenta-octo e moriva le prime de septembre mille septe centos dece-cinque. Tres tertios face un toto. Un octavo es le octave parte de un toto. Da me tres libras e medie de caffè e un quarto de the. Quando ha vos arrivate? Io ha arrivate le dece-sex de novembre. Ludovico Lázaro Zamenhof, le autor de Esperanto, nasceva in Bialystok (Polonia) le dece-cinque de decembre mille octo centos cincuenta-nóvem e moriva in Varsovia le dece-quatro de apríl mille novem centos dece-septe.

Kolikátý den dnes máme? (Který den v měsíci dnes máme?) - Dnes je (máme) osmnáctého května tisíc devět šedesát osm. Kdy jste se narodil?-Narodil jsem se dvacátého druhého června tisíc osm set devadesát sedm. Kolik je hodin? - Je čtvrt na šest nebo půl šesté. Ludvik XIV (čtrnáctý) byl králem Francie; narodil se pátého září šestnáct set třicet osm a zemřel prvního září tisíc sedm set patnáct. Tři třetiny tvoří celek. Osmína je osmá část celku. Dej mi tři a půl libry kávy a čtvrt (libry) čaje. Kdy jste přijel ? Přijel jsem šestnáctého listopadu. Ludvík Lazar Zamenhof, autor Esperanta, se narodil v Bialystoku (Polsko) patnáctého prosince tisíc osm set padesát devět a zemřel ve Varšavě čtrnáctého dubna tisíc devět set sedmnáct.

Slovíčka

anno=rok; anno bissextíl=přestupný rok; mense=měsíc; septimána=týden; jorno, díe=den; hora=hodina; minuta=minuta; secunda= sekunda; díe feriate=svátek; decénio=desetiletí; século=století; station=roční období, stanice; le quantésime=kolikátý; nascer=narodit se; morir=zemřít; últime=poslední

Stationes: primavera, ver =jaro; estate=léto; autumnno=podzim; hiberno=zima

Díes del septimana: lunedì=pondělí; martedì=úterý; mercuridí= středa; jovedi=čtvrtek; venerdí=pátek; saturnidí* , sábbato=sobota; domínica=neděle

Festas: Anno nove=Nový rok; Venerdí Sancte=Velký pátek; Pascha (vysl. sk) Velikonoce;

Ascension=Nanebevstoupení; Assumption= =Nanebevzetí; Pentecoste=letnice, svatodušní svátky;

Natal=Vánoce

OSMNÁCTI LEKCE

Spojky

a) souřadné

assi ....como	tak...jako
dunque* , ergo	tedy; tudíž
e	a
e...e	i...i; jak... tak
ma* , sed	ale
ni	ani
ni...ni	ani...ani
o	nebo
o...o	bud'...anebo
ora	tedy; nuže; ted'
ora,..ora	hned...hned,brzy...brzy
per isto* , ígitur	tedy; proto
per consequente	pročež; tedy
plus...plus	čím víc ... tím víc
poís* , nam, quía	neboť, protože
quanto...tanto	kolik ... tolik; čím...tím
qual ... tal	jaký :.. takový
totevía	avšak; nicméně
sía...sía	at'...at'

b) podřadné

a condition que	pod podmínkou,že
a fin que	aby (účelová spojka)
alora que	zatímco
a minus que	pokud ne
ante que	dříve ne ž
a pena que	sotvaže
ben que	ačkoli; i když
comp si	jako když
contra que* , dum	zatímco (při protikladu)
de maniera que, de modo que	que tak, že; tím zpílsobem, že;
de pavor que	ze strachu, že

depóis que, depost que	od té doby,co
de que	z toho, že; za eo
desde que	od té doby,co
de sorts que	tak, že
de timor que	z obavy, že
durante que	zatímco (časové)
excepte que	leda že
excepte si	leda když; leda kdyby
ja que	protože; tím, že
malgrado que	přestože
nam, per que	protože; nebo
póis que	protože; nebot; potom, když
post que	potom, když
pro que	aby (učelova spojka)
proviste que	za předpokladu, že
que	že
secundo que	podle toho, že
salvo que	s výhradou že; až na to, že
si	když (podminka) jestliže
si* , an	zda
si non	když ne, jestliže ne
sin que	aniž
si solmente	pokud
si totevía, si tanto esque	pokud, jestliže
supponite que	za předpokladu že;dejme tomu,že
talmente que	tak, že
tanto que	tolik, že
(si) tosto que	jakmile
ultra que	kromě toho, že
úsque, fin que*	až; dokud ne
(in) vice que	namísto aby
viste que	vzhledem k tome, že; ježto

Cvičení

Le vacca es un animal útile pois que illis nos da su lacte, su carne a su pelle. Felice ille qui sape contentar se de pauco. Su somno es turbate ni per le timores ni per le desidérios (desiros) vergoniose del avaritia. Le homie es semper incerte in su decisiones; ille vole ora isto, ora cello. Deo cela un promissa sub omne suffrentia a fin que le hómine lo supporta con corage e resignation. Proviste que vos paga vostre débitas, nemo (necuno) vos molestará plus. Io pensa, ergo io es, se exclamava Descartes (Cartésio). (Si) tosto que le máchina a vapor era construite, illo era actionate pro essayar (probar) lo. Io amaréa recompensar te ma io non lo pote. Io gania assátis pecúnía, ma io non es contente. Io non pote marcher tanto longe témpore per que cello me fatiga. Proviste que illes se monstra amábile, io non vide un inconveniente a visitar les. Le virtute es amábile, mesmo quando illo es persecuite. Io veliava durante que ille dormiva. Io lo dice nunc (ors) pro que ille lo audi ipse. Expecta in iste cámara, Senior, úsque (fin que) mi maestro venirá. Ben que io le lo habeva dicite a témpore, nonobstante ille ha arrivate troppo tarde. Quando ille transversava le foreste, le sol non habeva encore descendite. Io non pote comprar iste libro, nam (per que) io non ha pecúnía. Paulo es diligente contra que Ernesto es pigre. Pro (a fin) que tu sía forte, mangia multe suppa. Illa me demandava si (an) io veniréa. Comocunque ric vos es, non despice le povres. Ja que le vita es breve, nos non debe perder nostre témpore. Qual patre, tal filio.

Kráva je užitečné zvíře, protože nám dává mléko, maso s kůží. Šťastný ten, kdo se umí spokojit s málem. Jeho spánek není rušen ani strachem ani hanebnými žádostmi z lakomosti. Člověk je vždycky nejistý ve svých rozhodnutích chce hned to, hned ono. Bůh skrývá příslib za každým utrpením, aby je člověk snášel s odvahou a odevzdáním. Za předpokladu, že zaplatíte své dluhy, vás už nikdo nebude

obtěžovat. Myslím, tedy jsem, zvolal Descartes. Jakmile byl parní stroj sestrojen, byl uveden do chodu, aby byl vyzkoušen. Rád bych ti poskytl náhradu, ale nemohu. Vydělávám dost peněz, ale nejsem spokojen. Nemohu chodit tak dlouho, protože mě to unavuje. Za předpokladu, že se ukáže, že jsou milí, nepovažuji za nevhodné je navštívit. Ctnost je milá, dokonce když je pronásledována. Byl jsem vzhůru, zatímco on spal. Říkám to teď, aby to on sám slyšel. Vyčkejte v této místnosti, pane, dokud můj pán. nepřijde. I když jsem mu to řekl včas, přesto přišel příliš pozdě. Když procházel lesem, slunce ještě nazapadlo. Nemohu koupit tuto knihu, protože nemám peníze. Pavel je pilný, kdežto Arnošt je líný. Abys byl silný, jez hodně polévky. Ptala se mě, zda přijdu. Jakkoli jste bohatí, nepohrdejte chudými. Protože život je krátký, nesmíme ztrácet čas. Jaký otec, takový syn.

Slovička

promissa=slib; despicer=pohrdat; promitter=slíbit; pelle=kůže; felice=šťastný; turbar=uvést ve zmatek, rušit; timer=bát se; timor=strach; suffrer=trpět; suffrentia=utrpení; construer=stavět; essayar, prober=zkoušet; ganiar=vydělat, získat; desiro, desidério=přání, žádost; desirar, desiderar=přát si; persequer=pronásledovat; vergonia=hanba; vergonióse=henebný; veliar, vigilar=bdít; avar=lakomý; avaritia=lakomost; transvesar=procházet, pře-; foreste, silva=les; celar=skrýt; descender=sestoupit, sejít; supportar=vydržet; molestar=obtěžovat; vapor=pára; resignation=odevzdání; Deo=Bůh; corage=odvaha; coragióse=odvážný; exclamar se=zvolat; fatigate=unavený; fatigar=unavovat; azur, blau=modrý; blanc, albe=bílý; rubie, rubre=červený; jalne=žlutý; flave=zlato žlutý; gris=šedý; brun=hnědý; verde=zelený; nigre=černý; breve, curte=krátký; pigre=líný; vita=život

DEVATENÁCTÁ LEKCE

Vlastní jména

a) osobní jména

Alberto, -ina, Alfredo, André/a s, -a, António, -a, Armando (=Heřman), Blasio (=Blažej), Cárolo, -ína, Claudio, -a, Dionisio, -a, Edmundo, Eduardo, Emílio, -e, Ernesto, -ina, Eugénio, -a, Francisco, -a, Frederico, -a, Gulielmo (=Vilém), Hélena, Henríco, -hetta, Jacobo, Johanna, Jóhannes, Jesús, Joséph, -ina, Júlio, -a, Ludovico, -a, Lucas, Marco, Matthéo, Maurítio, Michaél, -a; -ina, Paulo, -a, ina, Petro, Philippo, Raimundo, -a, Remígio, Renato, -a, Rosa, Stéphano, -ia, Victorio, -a,

b) zeměpisná =jména (světadíly, země, přídavná jména a obyvatelé)

África, -an, -ano, América, -an, -ano, Anglaterra, anglese, Ásia, -átic, -ático, Austrália, -an, -ano, Áustria, -ac, -aco (Rakousko), Bavária, bavarese, Bélgica, belg/e, -a, Brasil, -ian, -iano, Bulgária, bulgare, -o, Checoslováchia, checoslovác,-o, Chile, chilén, -o, China (vysl. šina), -ese, Danmark, danese (Dánsko), Danúbio, -an (Dunaj), Egipto, -ian, -iano, Europa, europé/e, -o, Finlandia, finn/ese, -o, Fráncis, francese, Germánia, german, -o (Německo), Grande Británia, británnic, -o, Grécia, grec, -o (Řecko), Hispánia, hispan, -o; Espánia, espaniol (Španělsko), Hollanda, -ese, Hungária, húngare, -o (Maďar.), India, -an, -ano; hindú, Itália, -an, -ano, Japon, -ese, Lettonia, letton (Lotyšsko), Lituánia, lituan (Litva), Lóndon, -ese, Norvega, -ian; iano (Norsko), Oceánie, -an, -ano, Países Basse; Nederland, Pado, -an (Pád), Pérsia, -an, -ano, Perú, peruan, -o;Perúvia, -an; -ano, Polonia, polonese (Polsko), Portugal, portugese, Rheno, -an (Rýn), Rhódano, -ian (Rhóna), Románia, -an, -ano (Rumunsko), Rússia, russe, russo (Rusko), Scótia, scot/e, -o, Sequana, -ian (Seína), Statos Unite, stato-unite (USA), Sveda, -e, -o; Svedia* ; svedese*, Switza, -e, -o, Suissa*, -e, -o (-essa) Švýcarsko), Túrchia, turc, -o (Turecko), Venétia, -an, -ano (Benátky), Vesúvio, -an (Vesuv), Vístula (Visla),

Jména světadíldů, zemí, měst a řek jsou psána velkým písmenem, slova od nich odvozená (přídavná jména, jména obyvatel a řečí) malým. Jméno řeči zní stejně jako jméno mužského obyvatele.

Např.

Germaniá=Německo; german=německý; le germano=Němec, němčina; le germana=Němka; Francie=Francie; francese=francouzský; le francese=Francouz, francouzština; le francesa=Francouzka; Rheno=Rýn; rhenan=rýnský; rhenano=Porýňan; rhenana=Porýňanka; Venétie=Benátky; venetiano=Benátčan; atd.

Cvičení

Le cinque continentes son: Europa, Asia, Africa, América e Oceánia. América es plus grande que Europa. Oceania es le plus parve continente; illo comprende le grande ínsula de Australia e molte gruppos de parve ínsulas. Germania non es tanto (si) grande como Rússia. Anglaterra es plus grande que Bélgica. Switza es parve. Paris es le citate capital de Francis a Roma le de Italia. Le ripas del Séquana son belle, ma les del Rheno son plus belle. A ubi vade vos iste estate? - Io vade in Bulgaria, a mi patre vade in Áustria. Parla vos italiano? - No, Seniora, io non parla italiano, io parla anglese. Ubi es vostre granpatre? - Ille es in Vienna. Russia es le plus grande país de Europa. Le Danubio es un del plus grande fluvios de Europa. Illo surge in le Silva Nigre. Post haber transversate Germania, Austria, Hungaria, Yugoslávia a Romania, iste fluvio imbucca in le Mar Nigre. Le Rheno a le Rhódano surge in le Alpes in Switza. Le Rheno imbucca in le Mar del Nord a le Rhodano in le Mediterráneo. Il ha molte castellos sur le ripas del Rheno. Le confluente del Rheno e del Mosella es in Koblenz. Le plus grande fluvio de Francia es le Loire (Lígere), que imbucca in le Océano Atlántic.

Pět světadílů je: Evropa, Asie, Afrika, Amerika a Oceánie. Amerika je větší než Evropa. Oceánie je nejmenší světadíl; zahrnuje velký ostrov Austrálii a mnoho skupin menších ostrovů. Německo není tak velké jako Rusko. Anglie je větší než Belgie. Švýcarsko je malé. Paříž je hlavní město Francie a Řím Itálie. Břehy Seiny jsou krásné, ale břehy Rýna jsou krásnější.

Kam jedete toto léto? - Já jedu do Bulharska a můj otec jede do Rakouska. Mluvíte italsky? - Ne, paní, nemluví italsky, mluvím anglicky. Kde je váš dědeček? - Je ve Vídni. Rusko je největší země Evropy. Dunaj je jedna z největších řek Evropy. Pramení v černém lese. Potom, co protekl Německem, Rakouskem, Maďarskem, Jugoslávií a Rumunskem, tato řeka ústí do Černého moře. Rýn a Rhóna pramení v Alpách ve Švýcarsku. Rýn ústí do Severního moře a Rhóna do Středozemního. Na břehu Rýna je mnoho zámků. Soutok Rýna a Mosely je v Koblenzi. Největší řekou Francie je Loira, která ústí do Atlantického oceánu.

Slovička

continente=světadíl; insula=ostrov; gruppo=skupina; ripa=břeh; citate capital=hlavní město; fonte=pramen; fluer=téci; castello=zámek, hrad; imbucar=ústit; flúvio=proud, řeka; riviera=řeka; confluente=soutok; surger=pramenit

DVACÁTÁ LEKCE

Odvozování slov

Při odvozování se v interlingvě rozlišují tři kategorie slovního kmene:

- 1) Kategorie - základní kmen, např. am-, vin-, sap-, curr-,
- 2) Kategorie - slovesný kmen, např. ama-, vide-, audi-, curre-,
- 3) Kategorie - supinový kmen, např. amat-, vis-, audit-, curs-.

Pravidelný supinový kmen odpovídá přičestí trpnému (supinový kmen je používán především pro substantivní odvozeniny). Např. portar (infinitiv), portate (přičestí trpné), portat- (supinum); voler, volite, volit-; partir, partite, partit-

Na následujících stranách uvádíme nejdůležitější předpony a přípony. Přípony jsou rozděleny na tři skupiny podle výše uvedených kategorií.

U přípon druhé kategorie je možno pozorovat toto: Přípony -bile a -mento se připojují k slovesnému kmeni. U sloves na -er se mění e slovesného kmene na i.

Např. mover=pohybovat se, movimento; creder=věřit, credibile. Přípona -bile je často připojována k supinovému kmeni za vsunutí i.

Např. vider=vidět, vis, visibile; comburer=spálit, combust-, combustibile, facer, fact-, fáctibile

Přípona -ntia se skládá z přechodníku a přípony -ia. U sloves na -ir je tedy nutné vsunout před ni e.

Např. audir, audiente, audientia; patir=trpět, patiente, patientia; previder=předvídat, providente, providentia; tolerar=trpět, snášet, tolerante, tolerantia (viz též DODATEK 6)

U přípon třetí kategorie je možno pozorovat, že po supinu na -t se užívá -rice.

Např. ager, act-, actor, actrice; imperar, imperat-, imperatrice. Každý infinitiv a každé přičestí trpné mohou být použity substantivně.

Např. le mangiar=jídlo; le biber=pítí; le leger=čtení; le dictato=diktát; le data=datum; le vulnerato=raněný; le vulnerata=raněná; le patiente=pacient

Podstatná jména končící na -e, -o nebo souhlásku, která označují mužskou bytost, tvoří ženskou formu na -a, pokud neexistuje zvláštní název pro ženskou bytost.

Např. le nepote=vnuk; le nepota=vnučka; le conilio=králík; le conilia=samice králíka; le professora=profesorka; ale le patre=otec; le matre=matka

Podstatná jména, která mají v mužském i ženském rodě koncovky -ita a -ista, kterých se užívá i u přídavného jména, mohou v případě potřeby tvořit ženskou formu pomoci slova, "fēmina", "dama" apod.

Např. le fēmina (dama, seniora) israelita=Izraelitka; le fēminas socialistas=socialistky

U přípony -ico se tvoří ženská forma na -ica, jestliže odpovídající věda (disciplína) končí na -ia; když ta věda končí na -ica, užívá se přípony -icista.

Např. le médico=lékař; le médica=lékařka; chimía=chemie; químico= chemik; química (nebo fēmina chimista)=chemička, ale phýsica=fyzika; phýsico=fyzik;. fēmina physicista=fyzička Jak je uvedeno v DODATKU 3, u přechodníků od některých sloves na -er, která pocházejí z 3. latinské konjugace z podskupiny sloves s vkladným -j-, se vkládá -i-.

Např. reciper=obdržet, le recipiente=příjemce; sufficer=stačit, sufficiente=postačující

Od supinového kmene se často odvozuje další infinitiv na -ar.

Např. rader, ras-=škrábat, gumovat; rasar=holit; figer, fix-=zatlouci; fixar=upevnit; teger, tect-=krýti; tectar=zastřešit (srv. španělsky "techar")

Ze supinového kmene tvoříme také přičestí trpná užívaná hlavně jako přídavná jména; jsou synonymní k přičestím trpným tvořeným pravidelně (viz přičestí trpné – 9. lekce).

Např. aperir, apert-=otevřít; aperite, aperte=otevíraný, otevřený, morir, mort-=umřít; morite, morte = zemřelý, mrtvý

Mnohé předložky mohou být použity jako předpony. např. ante-, contra-, inter-, sub-, super-, con-, in-, per-, ex-. Assimilací se předpony con-, sub-, in-, ad-, ex- mění v co-, su-, i-, a-, e- se zdvojením následující souhlásky. Např. colaborar=spolupracovat; supportar=snést; illusion=klam; effortiar=usilovat; accelerar=urychlit

ale: eliger=vybrat, zvolit; exportar=vyvézt

NB.: Místo předpony a- je často ad-

Např. adjunger=připojit; adjacer=priléhat; admitter=připustit

Slovní spojení a složená slova

Ve slovních spojeních se obecně používá spojky de. A vyjadřuje účel a určení.

Např.	psací stroj	machina de scribe
	slaměný klobouk, slamák	capéllo de páles
	sféra vlivu	sphere de influentia
	talíř polévky	un platto de suppe
	vinná sklenice, sklenice na víno	un vitro a vino
	pohlednice	carta postal

Ve složených slovech často slouží i jako spojovací samohláska.

Např.	jednojazyčný	unilingue
	mezinárodní	international
	mnohostranný	multilateral
	břichomluvec	ventríloquo
	zemědělec	agricultor
	vinařský	vinicole

Seznam nejdůležitějších předpon a přípon

a) Předpony - význam a příklady

circum-	ob-: circumspection=obežetnost
in- (i-)	1. v-, do-: inscriber=vepsat, zapsat 2. ne-: incorrecte=nesprávný
dis- (di-)	opak; odloučení: disgradabile; distraher
mis-	nesprávný, nenáležitý: misusar=zneužít
non-	ne-: nonsenso=nesmysl
pre-	před-: previder, predicer, preponer
pro-	na-, vy-, ven: producer, proteger, projicer=promítat
re-	opakování, zpět: revenir, revider, refacer
retro-	zpětný pohyb: retroactive, retroceder

b) Přípony

1. k základnímu kmeni se tvoří S=substantivum, A=adjektivum, V=verbum těmito příponami:

-ada	S	1. výrobek: limonada, orangiada, persicada 2. množství, řada: columnada=sloupořadí 3. činnost popsaná jako trvání: promenada, currada=běh
-age	S	soubor věcí, věc, místo: foliage, lanage, passage
-al	A	všeob.adjektivní vztah: national, natural, central
-alia	S	neuspořádanost: ferralia=železný sběr, canalia
-an	A	příslušnost k: african, lutheran
-ano, -a	S	obyvatel, osoba: silesiano, -a, citatano=občan
-ar (po -l-), -ari	A	přiměřený, vhodný: regular, ordinari, sanitari
-ario	S	1. osoba s úřadem: missionario, bibliothecario 2. vědecká sbírka: herbario, dictionary, aquario
-astre	A	1. zhoršení: bellastre=hejskovitý 2. podobnost v barvě: verdastre= zelenavý
-astro, -a	S	1. zhoršení, špatný: medicastro=mastičkář 2. příbuznost po druhém sňatku: matrastra=macecha
-ata	S	obsah: coclearata=lžice (viz DODATEK 4)
-ato	S	hodnost, úřad: episcopato, consolato
-er	A	patřící k -ero: classe obrer=dělnická třída
-ería	S	obchodní místo, zboží: librería=knihkuoectví (viz DODATEK 6)
-ero, -a	S	povolání: librero=knihkupec
-esc	A	podoba: gigantesc, burlesc=žertovný
-ese	A	patřící k: anglese, francese
-ese, -a	S	obyvatel, -ka: portugese, hollaneesa
-essa	S	1. vlastnost, stav: ricchessa, correctessa 2. ženská bytost: duchessa, tigressa=tygřice
-eto	S	skupina stromů: saliceto=vrboví
-ette	A	zmenšení: bellete=hezoučický
-etto, -a	S	zmenšení: capretto=kůzle
-ia, -ia (viz	S	1. místo, země: abbatía=opatství, Itálie (viz DODATEK6) 2. vlastnost, věda: modéstia, astronomía
-ian	A	patřící k: christian=křesťanský
-iano, -a	S	obyvatel, přívrženec: parisino, christiano
-ic	A	podstatný znak: eléctric, phýsic
-ica	S	věda: matemática, phýsica
-icc	S	vědec, osoba: phýsico, crítico
-iera	S	místo těžby: carboniera=důl na uhlí nádoba, schránka: tintiera, suppiera,
-iero	S	strom: amandoliero=mandloň
-ifere	A	nesoucí, plodící: carbonífere, conífere=jehličnatý (tj. šiškátý)
-ífic	A	dělající způsobující: pacífic científic
-ificar	V	dělat, způsobovat: clarificar, versificar
-in	A	původ: leonin, argentin, canin
-ina	S	látka: benzína, caseína, theína
-isar	V	udělat jakým: carbonisar, electrisar
-ismo	S	system, nauka: socialismo, baptismo
-issime	A	zvětšení: bellissime=nádherný
-ista	SA	přívrženec, profese: monarchista, pianista
-ita	SA	obyvatel, přívrženec: israelita, yemenita
-ítis	S	zánět: appendicítis, laryngítis
-itude	S	vlastnost: aptitude, solitude, certitude
-or	S	stav, hnutí mysli: amor, grandor, largor, valor

-ose	A	vlastnost: dolorose, mysteriose
-osis	S	abnormální stav: hypnósis, neurósis
-ute	A	-atý: cornute=rohatý, barbute

2. ke slovesnému kmeni (++ e přechází v i)

-bile++	A	možnost, schopnost: legibile=čitelný, amabile
-mento++	S	jednání, jeho výsledek: fundamento, movimento
-ntia	S	trvalý stav: tolerantia, providentia, provenientia, condolentia (viz též DODATEK 6)

3. k supinovému kmeni

-ion	S	děj, stav, výsledek: impression, fabrication
-ive	A	tak působící: active, productive
-ivo, -a	S	patřící k -ive: substantivo, perspectiva
-or	S	osoba nebo přístroj: redactor, transformator
-ora (ž .)	S	osoba (bez t před -or): professora=profesorka
-rice (ž,)	S	ženská formě od -or (po t): actrice, imperatrice
-ori	A	tak mající působit: obligatori, satisfactori
-orio	S	1. místo, zařízení: sanatorio, observatorio 2. předmět, nástroj: tiratorio, rasorio, rigatorio
-ura	S	děj a jeho výsledek: sculptura, mixtura, pictura

Poznámka

-itate + -ari=-itari: sanitate, sanitari

-itudo + -al=-itudinal: longitudo, longitudinal

U koncovky -etto, -a znamená -o mužský rod, -a ženský. Kde se nerozlišuje rod, používá se koncovka -etto, ale u slov končících na -a se používá -etta.

Např. púero, pueretto; púera, pueretta; libro, libretto; rosa, rosetta; árbore, arboretto; urbe, urbetto

Seznam nejdůležitějších supinových kmenů

accender	zapálit	accens-
acquirer	získat	acquisit-
adherer	přilnout	adhes-
affliger	zarmoutit	afflict-
ager,-iger	činit	act-
aggreder	napadnout	aggress-
elluder	dělat	
aperir	otevřít	apert-
apprender	učit se	apprens-
ascender	vystoupit vzhůru	ascens-
asserer	tvrdit	assert-
attender	čekat, dávat pozor	attent-
cader	padat	cas-
caper, -ciper	chopit	capt, cept
ceder	ustoupit	cess-
ceder,	kácet,	
	řezat	ces-
-cider	-"-	-cis-
cerner	oddělit	-cret-
cinger	opásat,	
	obklíčit	cinct-
clauder,	zavřít	claus-,
-cluder	-"-	-clus-
cocer	vařit	coct-
cognoscer	poznat	cognit-
coler	pěstovat	cult-

collider	srazit se	collis-
colliger	sbírat	collect-
comburer	spálit	combust-
compler	doplnit	complet-
connecter	spojit	connex-
contunder	rozdrtit	contus-
conveller	otřást	convuls-
coperir	přikrýt	copert-
corriger	opravit	correct-
curre	běžet	curs-
-cutter	třepat	-cuss-
defender	bránit	defens-
deler	ničit	delet-
descender	sestupovat	descens-
dicer	řici	dict-
diluer	rozpustit	dilut-
distinguer	rozlišit	distinct-
docer	učit	doct-
ducer	vést	duct-
eliger	volit	elect-
emer,-imer	koupit	empt-
exequer	vykonat	execut-
eximer	vyjmout, uvolnit	extempt-
expander	rozpínat se	expans-
expeller	vyhnat	expuls-
expender	utratit	expens-
experir	zkoušet	expert-
exploder	vybuchnout	explos-
extinguer	uhasit	extinct-
facer, -ficer	dělat, dělat	fact-, -fect-
-ferer	nosit	-lat-
figer	zatlouci	fix-
finder	štípat, štěpit	fiss-
finger	přetvařovat se	fict-
flecter	ohýbat	flex-
fluer	plynout, proudit	flux-
foder	hrabat, kopat	foss-
franger, -fringer	rozbit	fract-
fricar	třít	frict-, fricat-
friger, frir	péci, smažit	frit-
fruer	požívat	fruct-
funder	slévat	fus-
funger	vykonávat	funct-
gerer	vést, spravovat	gest-
-herer	tkvít, lpět	-hes-
haurir	čerpat	haust-
impeller	hnát	impuls-
indulger	být shovívavý	indult-
inspicer	dohlížet	inspect-

instruer	učit	instruct-
intender	zamýšlet	intent-
intruder	vtírat se	intrus-
invader	napadnout, vtrhnout	invas-
inveher	hanět, obořit se	invect-
-jicer	vrhat	ject-
junger	spojovat	junct-
leder, lider	poranit, poškodit	les-, -lis-
1.leger	číst	lect-
2.leger, -liger	sbírat	lect-, -lect-
-luder	hrát (si)	-lus-
merger	nořit se	mers-
metir	měřit	mens-
miscer	míchat	mixt-
mitter	položít, klást	miss-
morder	kousat	mors-
morir	zemřít	mort-
mover	hýbat	mot-
mulger	dojit	muls-
nascer	narodit se	nat-
(noscer), -gnoscer	znát -"- -	not-, gnit-
occider	zabít	occis-
offerer	nabídnout	offert-
pascer	pást	past-
patir	trpět	pass-
pender	viset	pens-
pinger	malovat	pict-
planger	naříkat (si)	planct-
-plecter	plést	-plex-
poner	položít post-	posit-,
posseder	vlastnit	possess-
premer, -primer	tisknout -"- -	press- press-
prender	vzít	prens-, pris-
punger	píchat	punct-
querer	ptát se, hledat	quest-,
-quirer	-"- -	-quisit-
rader	škrábat	ras-
raper	unést, uloupit	rapt-
rediger	redigovat	redact-
redimer	vykoupit	redempt-
reger	vládnout	rect-
-riger	- " -	- " -
reper	plazit se	rept-
responder	odpovídat	respons-

rider	smát se	ris-
roder	hlodat	ros-
rumper	lámat	rupt-
sancir	schválit	sanct-
sarcir	záplatavat	sart-
scander,	šplhat	scans-,
-scender	- " -	scens-
scinder	štípat (na. kusy)	
	od	sciss-
scriber	psát	script-
sculper	dlabat,	
	otesávat	sculpt-
secar	sekat;	
	řezat	sect-
seder,	sedět	sess-
-sider	- " -	- " -
sentir	cítit	sens-
sepelir	pohřbít	sepult-
sequer	následovat	secut-
solver	vyřešit	solut-
sorber	nasávat	sorpt-
sparger	rozptýlit	spars-,
-sperger	- " -	-spers-
-spicer	dívat se	-spect-
statuer-	ustanovit	statut-
-stituer	- " -	-stitut-
stringer	sešněrovat	
	stlačit	strict-
struer	uspořádat,	struct-
	vystavět	
suader	domlouvat,	
	radit	suas-
succuter	třást	succuss-
suer	šít	sut-
sumer	vzít	sumpt-
surger	zvednoutse	surrect-
sustener	podporovat	sustent-
tanger	dotknout se	tact-,
-tinger	- " -	-tact-
teger	zakrýt	tect-
tender	napnout,	
	směřovat	tens-, tent-
tener,	držet	tent-
-tiner	- " -	- " -
texer	tkát	text-
tinger	barvit	tinct-
tonder	stříhat	tons-
torquer	kroutit	tors-,
		tort-
traher	táhnout	tract-
tribuer	udělit,	
	přidělit	tribut-
-truder	tlačit, strkat	-trus-
unguer	mazat	unct-
venir	přijít	vent-

verter	obrátit, otočit	vers-
vider	vidět	vis-,vist-
vincer	přemoci	vict-
volver valit	koulet	volut-
vover	věnovat	vot-

Trpný rod

Původce děje je uváděn většinou předložkou per. Např. Le fures esseva arrestate per le policia=Zloději byli zatčeni policií

Interpunkce

Vcelku se používají podobně, jako v češtině. Podstatný rozdíl je pouze v používání čárky.

V češtině se klade čárka vždy před "který", "jenž"(ve všech rodech, číslech a pádech) a před "že". V interlingvě se v těchto případech čárka neklade.

Přesto je možno čárku použít, a to v případech, kdy vedlejší věta uvozená pomocí que nebo qui odpovídá českému volně připojenému přívlastku, t.j. když bez ní hlavní věta neztrácí smysl.

Vazby některých sloves (odchylná rekece)

coperir de	pokrýt čím
adjutar alicuno	pomoci někomu
gauder de álique	radovat se z něčeho
menaciar alicuno	hrozit někomu
diffider de alicuno	nedůvěřovat někomu
fider se a alicuno	důvěřovat někomu
parlar a alicuno	mluvit s někým
assister alicuno	pomáhat někomu
contradicer alicuno	odporovat někomu
creder alicuno	věřit někomu
creder a una cosa	věřit v něco
creder in un persona	věřit v nějakou osobu
flattar alicuno	lichotit někomu
congratular alicuno	blahopřát někomu
regratiar alicuno de álique	děkovat někomu za něco
incontrar alicuno	potkat někoho
servir alicuno	sloužit někomu
sequer alicuno	následovat někoho
servir de álique	sloužit jako něco
responder a álique	odpovídat něčemu
superviver a alicuno	přežít někoho
profitar de álique	využívat něčeho
repentir se de alicuno	kát se z čeho, litovat čeho
h aber besonio de álique	potřebovat něco, mít potřebu něčeho

DODATKY

DODATEK 1:

qu se čte jako v angličtině, tj. jako kw: quanto; výjimka.-que-, -qui- se čte jako ke, ki jen v těchto slovech: anque, esque, qualche,, etiquette, maquerello, coquetta, mosquito
ph, rh, th se čtou jako f, r, t: téléphono, rhythmo (řecká slova); the=čaj, Rheno=Rýn (slova jiného původu)

DODATEK 2

Poznámka k přízvuku u slovesa: infinitiv má přízvuk podle pravidla o přízvuku na str. 2, tj, na poslední slabice, např.: amár, vidér, audír. Přítomný čas má. přízvuk podle téhož pravidla buď na předposlední slabice, např.: io áma, tu víde; anebo na třetí slabice od konce, např.: ille artícúla=článuje, io contínuu=pokračuji tedy stejně jako u: artícúlo=článek, contínuu=souvislý. Podobně: vía=cesta, inviár=poslat, io invía=posílám, Vidíme, že přízvuk v přítomném čase je ve shodě s příslušným substantivem či adjektivem.

DODATEK 3:

Přechodník činný (slovesné adjektivum činné) se u sloves facer (-ficer), saper, caper (-ciper), -jicer, -spicer tvoří stejně jako u audir: faciente (-ficiente) sapiente atd. Jedná se o slovesa z 3. latinské konjugace, a to z podskupiny sloves s vkladným -i-.

DODATEK 4:

Koncovkou -ata se tvoří obsah něčeho, doba trvání: jorno=den jornata=doba trvání jednoho dne, denní práce; anno-rok annata=doba trvání jednoho roku; coclear=lžíce = coclearata = obsah jedné lžíce.

DODATEK 5:

Jako adjektivní vztažné zájmeno se používá qual, které se při tomto adjektivním použití v množném čísle nemění. Toto zájmeno můžeme pro názornost překládat archaickým "kterýžto": Ille fuma opium, qual vitio ille ha acquirite durante le guerra=Kouří opium, kteroužto neřest získal během války.

DODATEK 6:

Přípona -ia (nepřízvučná):

- u jmen zemí - Itália
- u substantiv odvozených z adjektiv, zejména se jedná o substantiva na. -ntia, tvořená od slovesných adjektiv respektive přechodníků činných) na -nte (viz Poznámky u přechodníků – 9. lekce): modéstia, dependéntia

přípona -ía (přízvučná):

- u substantiv odvozených z řeckých prvků (zejména názvy věd, oborů, profesí atd.): astronomía, policía
- u substantiv značících chování, vlastnost, schopnost, stav, hodnost, příslušné území (jedná se zejména, o substantiva odvozená z názvů osob, někdy i z přídavných jmen): tyranno tyrannía, maestro maestría, abbate=opat abbatía=opatství, malade=nemocný maladía=nemoc, cortese=zdvořilý cortesía = ždvořilost
- patří sem i přípona -ería (viz seznam přípon k základnímu kmeni – 12. lekce).

Ĉetba

Charta del Naciones Unit (Extracto)

Art. 1. - Le Objectos del Naciones Unite son:

1. Mantener le pace e securitate international e, a tal fin, prender collective mesuras efficace pro prevenir e eliminar menacias al pace e pro supprimer actos de aggression o áltere rupturas del pace; e effectuar, per medios pacific, e conformemente al principios del justitia e del jure international, le adjustamento o le accommodation de disputas o situationes international que pote conducir a un ruptura del pace;

2. Disveloppar, inter le naciones, amical relationes basate super le respecto pro le principio de equalitate de derectos del pópulos e de lor próprie derecto a disponer de se, e prender áltere mesuras appropriate pro consolidar le pace universal.

3. Realisar le cooperation international pro solver le problemas international de un caractér economic, social, cultural o humanitari, e pro promover e incoragiar le respecto del derectos human e del libertates fundamental pro omnes sin distinction de rácia, sexo, lingua o religion; e

4. Esser un centro pro harmonisar le effortios del naciones pro attinger iste fines commun.

Un concerto

(Gabriele d'Annunzio)

Le concerto comenciava con un quartetto de Beethoven. Le sala esseva jam quasi integremente occupate. Le auditorio se componeva in major parte de damas estranier; e esseva un auditorio blonde, plen de modéstia in le hábitos, plen de recolligimento in le attitudes, silentiose e religiose como in un loco pie. Le unda del música passava súper testas immobile coperite de cappellos obscur, extendente se in un lúmine áuree, in un luce que flueva ab le alto, temperate per le cortinas jalne, exclarate per le parietes blanc e nude. E le vétule sala del Philharmónicos, sin ornamentos, ubi a pena remaneva super le equal blancor alicun tracias de un guarnitura e ubi le mísera cortinas blau de portas esseva super le puncto de cader, offereva imágenes de un loco que haberéa remanite clause pro un século e haberéa essite reaperite justo in celle jorno. Ma celle color de vetulesa, celle áere de povressa, celle nuditate del parietes adjungeva io non sape que estranie sapor al exquisite delecto del audition; e le delecto pareva plus secreta, plus alte, plus pur ibi intro, per ration de un contrasto. Esseva le 2 (duo) de februario, un mercuridi; le stratas e le placias próximne regurgitava de pópulo e de soldados.

Breve historia del lingua international

Omne inventiones e discopertas son submittite al lege del progresso. Si nos hódie admira Wright, Stephenson, Branly, nos totevía non usa plus resp. le prime avion, le prime locomotiva e le prime aparato de radio construite per illes. Le lingua universal non debeva escapar al dicite lege. Que nos dunque non stupe si le número del systemas publicate ha transpassate le del linguas natural. De iste mar de projectos, solmente quatro possede un movimento organisate, i.e. (isto es) Esperanto, Ido, Occidental e Interlingua. Tote le áltere systemas appertine al historia.

Nos pote classificar le systemas de lingue international in tres gruppos:

1. le systemas philosophic,
2. le systemas schematic o semiartificial,
3. le systemas naturalista.

Le prime tentativas de instituer un lingua auxiliar construite (facticie) reascende a plus que tres séculos. Le genuin initio esseréa mesmo verso le anno 1280 quando le catalano Raimundo Lulle concipeva un systema de lógica inventive. Descartes e Leibniz preconcipeva un lingua philosophic, absolutamente neutre e regular, cuje parolas esseréa create secundo un perfecte logica. Iste ideal esseva realisate in 1827 per le francese Sudre in le Sol-re-sol. Ille creava un vocabulario unicamente per combinationes del septe notas del musica. Le americano Foster publicava in 1908 su Ro per combinar le litteras del alphabeto secundo un método análogo a le del classification decimal. Le systemas philosophic non habeva un application practic per que illos requireva del apprendente un effortio de memoria superhuman.

Le systemas schematic ha un derivation integremente regular, ma cello es obtenite per deformar le parolas natural. Volapük (Vp), create per le prestre german Schleyer in 1880, mutilava le parolas usque al irrecognoscibilitate. Qui poterá supponer que le nómine ipse del idioma consiste in anglese "world" e "speak" ? Malgrado su grave defectos, Vp obteneva un successo considerabile. In 1889 illo habeva 283 societates de propaganda in omne partes del mundo e 35 revistas. Ma post 1889 Vp cadeva bruscamente, occidite per su troppo grande artificialitate e per le disputas de su adherentes a pronósito de un reforma general.

In 1887, quando Vp semblava triumphar, un oculista de Varsóvia, Dr. Ludovico Zamenhof, publicava un lingua a priori sub le pseudonymo "Doctor Esperanto". Systema completamente regular, Esperanto face un selection plus judiciose del radices, ma, malgrado su genial derivation per affixos, illo es incapace de formar le parolas international que illo amputa o disfigura le plus sovente. Ex. nació = nation; naciismo = nacionalismo. Ben que le grammatica es multo simple, illo támen contine difficultates superflue como p.ex. (per exemplo) le accordo del adjectivo e le accusativo obligatori. In ultra, le frequente plural archáic grec in j face le idioma cacophonous. Ex. ili amas siajn bonajn kaj fidelajn amikojn = illes ama lor bon e fidel amicos. Le practica monstrava presto le defectos grammatical e lexical de Esperanto. Sub le pression del progressistas Zamenhof elaborava in 1894 un reforma, le qual esseva nonobstante rejectate per le "Lingva Komitato".

In 1901, le philósopho e mathemático francese Louis Couturat intendeva solver le question del L.I. scientificamente. Ille fundava un "Delegation pro le selection de un lingua international auxiliar". In 1907 cello nominava un "Committee del Delegation" que se reuniva in 18 sessiones in Paris pro seliger le óptime projecto. Esperanto esseva seligite, ma sub reserva de reformas. Assí nasceva Ido que reposa super le mesme principics como Esperanto. Le esperantistas refusava inclinar se avante le verdicto del Delegation e continuava propagar lor próprie systema. Ido probava perfectionar se, ma le false base del idioma impediva un melicration positive. Le suffixos plus o mínus arbitrari, adjungite a radices natural, dava al lingua un aspecto ancora plus artificial que in Esperanto. Ex. Esperanto: administra, Ido: administriva = administrative.

Un ex-volapükista, qui habeva sequite omne phases del evolution interlinguistic, le professor german Edgar de Wahl, publicava in 1922, post seriose recercas, su projecto Occidental, appellate hódie Interlingue. Ille succedeva obtener per fáccile régulas un grande parte del derivatos international sin mutilar los. Jam le italiano Peano credeva haber discoperite le ovo de Columbo per su Latino-sineflexione que esseva multo troppo antiquate. Ma de Wahl creava un systema moderne e essayava combinar le naturalitate con le regularitate. Isto poteva dar solo un solution partial. Cata uno comprenderá que il es impossibile facer derivar regularmente p.ex. "perfecte" e "sufficer" de "facer". Mesmo Occidental es obligate acceptar tal irregularitates. Le schola naturalista e assí le vía al naturalitata integral stava aperte. Anque le professor danese Jespersen, co-autor de Ido, creava in 1928 le systema Novial que deveniva sémper plus naturalista e se confundeva bentosto con Occidental.

Ante un medie século, un lady american, Mrs. Morris, sposa del ex-ambassador del Statos Unite in Bruxelles, desirava ardentemente le diffusion del lingua international. Illa reprendeva le idéa de Couturat e fundava, le "International Auxiliary Language Association" (IALA) al qual illa succedeva a interessar scientistas de plure países. Sra. Morris opinava que il esseréa possibile stabilir un convention inter le díverse systemas pro seliger le optime, ma su effortios remaneva inútile. IALA comenciava alora solver le problema scientificamente con le collaboration de linguistas. Contrarimente al Delegation de 1907, que habeva examinate hastivamente plus que vinti projectos intra duo septimanas, IALA procedeva a un studio minutiose del question durante numerose annos. In 1950 e 1951 illo publicava, sub le direction de Dr. Alexandro Gode, le resultado de su longe recercas, i.e. le systema INTERLINGUA. Iste lingua admitte tote le parolas international per abandonar un pseudo-regularitate, le qual esseva como un camisa de fortia. Le regularitate in illo es un guida e non un principio rígide. In Interlingua le mundo possede le producto de un evolution secular. Le idioma poterá certo esser completate, ma le principios e le vocabulario constitue le base definitive del lingua auxiliar. Nostre lectores haberá jam comprendite, post le lectura del prefacio, que il es impossibile trovar melio que le parolas international ipse.

Interlingua ha jam conjungite multe partisanos de altere systemas, póis que illes concipe que illo conveni optimo al uso quotidian, commercial, technic e scientific. Desde su publication, Interlingua ha jam servite de lingua scripte in diverse congressos medical de America e Europa. In ultra, illo es usate in un vintena de revistas scientific.

Un cosa es totevía certe: Sin le labores del pioneros Schleyer, Zamenhof, Peano, Couturat, de Wahl e álteres, il non haberéa essite possibile a IALA dotar le mundo de un instrumento tanto perfecte de intercomprension. Que il sía hic rendite homage a illes!

Proverbias et locutiones (Přísloví a rčení)

Omne initio es difficile. Každý počátek je těžký.
Le multo basta, le troppo guasta. Všeho příliš škodí.
Le prime amor mori nunquam. Stará láska nerezaví.
Le vetulesa non calma le passiones. Stáří netiší bolest.
Altere países, áltere moras. Jiná země – jiný mrav.
Post le pluvia le sol splende. Po dešti svítí slunce.
Oculo pro oculo, dente pro dente. Oko za oko, zub za zub.
Lontan del óculos, lontan del corde. Sejde z očí, sejde z mysli.
Le appetito veni mangiante. S jídlem roste chuť.
Le úrceo vade al fontana fin que illo se rumpe. Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.
Le hómine propone, Deo dispone. Člověk míní, Bůh mění.
Le apparentia decipe. Zdání klame.
Le extremos se tocca. Extrémy se přitahují.
Casa próprie vale un tesoro. Mi domo es mi castello. Můj dům, můj hrad.
Qui va lentamente, va securmente. Pomalu ale jistě.
A cavallo donate on non riguarda in le bucca. Darovanému koni na zuby nekoukej.
Un mano lava le áltere. Ruka ruku myje.
Un hirúndine non face primavera. Jedna vlašťovka jaro nedělá.
Un disgratia veni nunquam sol. Neštěstí nechodí sam.
Toto es ben que fini ben. Konec dobrý, vše dobré.
Non es toto auro lo que reluce. Není všechno zlato, co se třpytí.
On non deveni maestro in un díe. Žádný učený z nebe nespádl.
Tote le stratas conduce a Roma. Všechny cety vedou do Říma.
Pisce vole natar. Ryby chtějí plavat
In le indigentia on recognosce su amicos. V nouzi poznáš přítele.
Le pensatas non paga doana. Za myšlenky se neplatí clo.
Le occasion face le robator. Příležitost dělá zloděje.
Dicite, facite. Řečeno, uděláno.
Mente san in córpore san. V zdravém těle, zdravý duch.
Contra le fortia le ration non vale. Proti síle rozum neplatí.
Qui se simíla, se assimila. Vrána k vráně sedá, rovný rovného hledá.
Un bon consilio es rar. Dobrá rada drahá.
Hódie a me, deman a te. Dnes ty mně, zítra já tobě.
Can que latra non morde. Pes, který štěká, nekouše
De nocte tote le cattsos son gris. V noci jsou všechny kočky šedé.
Errar es human. Mýliti se je lidské.
A omne ave su nido es belle. Každému se líbí vlastní hnízdo.
Da a cata uno su débito. Každému co jeho jest.
Cata uno pro se, Deo pro omnes. Každý za sebe, Bůh za všechny.
Omne medalía ha su reverso. Každá limce má dvě strany.
Manos frígide, corde cálide. Studené ruce, vřelé srdce.
Necun nova, bon nova. Žádná novina, dobrá novina.
Il non ha régula sin exception. Není pravidla bez vyjímky.
Nulle rosas sin spinas. Žádné růže nejsou bez trní.
Qui viverá, viderá. Le témpore da consilio. Ráno je moudřejší večera.
Rider es san. Smáti se je zdravé.
Amor es cec. Láska je slepá.
On debe batter le ferro durante que illo es calde. Kuj železo, dokud je žhavé.

Qui conta sin le hospitero, conta duo vices. Kdo dělá účet bez hostinského, počítá dvakrát.
 On non debe laudar le díe ante le vespere. Nechval den před večerem.
 Le horas del matino ha le auro in bucca. Ráno moudřejší večera .
 Le otio es le patre del vitio. Lenost matka bídy.
 Nove scopas scopa ben. Nové koště dobře mete.
 On non pote servir duo maestros. Dvěma pánům sloužit nelze.
 Necessitate non ha lege. Nouze nezná zákazu.
 Le parola es de argento, le silentio es de auro. Mluví stříbro, mlčí zlato.
 Dicer e facer son duo cosas diferente. Říkat a dělat jsou rozdílné věci.
 Roma non esseva construite in un jorno. Řím nebyl vystaven za jeden den.
 Dice me con qui tu va e io te dicerá qui tu es. Řekni s kým chodíš a já ti řeknu kdo jsi.
 Tante testas, tante opinionones. Tolik hlav, tolik rozumu.
 Gutta a gutta, le aqua cava le petra. Kapka po kapce kámen proráží.
 Le aqua quiete rumpe le pontes. Tichá voda břehy mele.
 Le práctica face le maestro. Cvičení dělá mistra.
 Voce del pópulo, voce de Deo. Hlas lidu, hlas boží.
 Non face a alteres lo que tu non vole esser facite a te. Co nechceš aby ti lidé dělali, nedelěj ty jim.
 Qui parla del lupo, vide su cauda. Kdo mluví o vlku, vidí jeho ocas.
 Inter duo litigantes le tertie gaude. Dva se perou, třetí se směje.
 Qui fode un fossa a álteres, cade ipse in illo. Kdo jinému jámu klopá, sám do ní padá.
 Qui se excusa, se accusa. Kdo se omlouvá, sám se viní.
 Qui tace consenti. Kdo mlčí souhlasí.
 Qui cerca trova. Kdo hledá, najde.
 Ride ben qui ride le últime. Kdo se směje naposled, ten se směje nejlépe.
 Mesura pro mesura. Jak ty mně, tak já tobě.
 Qual maestro (dómino), tal servitor. Jaký pán, takový sluha.
 Es presto consumite lo injustemente acquirite. Snadno nabyl, snadno pozbyl.
 Como tu face tu lecto, assí tu jacerá (dormirá) in illo. Jak si kdo ustele, tak si lehne.
 Ubi es un voluntate, ibi es un via. Le vía se aperi a qui vole. Kde je vůle, je i cesta.
 Tempore es pecunia. Čas jsou peníze.
 Illo es manifeste (óbvie). Bije to do očí.
 Promitter montes de auro. Slibovat hory zlata.
 Viver como un grande senior. Žít jako velmož.
 Io habeve la pelle de oca. Naskočila mi husí kůže.
 Venir como appellate. Přišel jak na pozvání.
 Morder le púlvere. Kousat prach (žít v bídě).
 Il ha un puncto nigre in le affaire. Věci mají svoje stíny.
 Isto me crepa le corde. To mi trhá srdce.
 Esa bon humor quando on ride in despecto. Humor je, když se přesto smějeme.
 Nos debe star attente. Musíme stát v pozoru.
 Comprar le catto in le sacco. Koupit zajíce v pytli.
 Vivir como can e catto. Mít se rád, jak pes s kočkou.
 Esser súper spinas. Sedět jako na jehlách.
 Perder le testa. Ztratit hlavu.
 Cnstruer castellos in áere. Stavět vzdušné zámky.
 Disceperir le conspiration. Sít vítr, sklízet bouři.
 Facer cader le máscara (ra). Nechat padnout masku.
 On debe facer bon figura a mal joco. V špatném saku se musí dělat pěkný obličej.
 Facer un elephante de un musca. Dělat z myši slona.
 Clauder le bucca a alicuno. Zavřít někomu ústa.
 Haber le lingua longe. Má doboru vyřídílku.
 Divinar juste. Uhodit hřebík na hlavičku.
 Prestar le aure a alicuno. Půjčit někomu uši.
 Non esser ancora dislactate. Ještě mu neuschlo mléko na bradě.
 Jectar oleo in le foco. Přilévat olej do ohně.

Illo non vale le pena. Nestojí za groš.
Cader de Charybdis in Scylla. Padnout ze Scyly do Charybdy.
Construer sur le sablo. Stavět na písku
Menar un vita de placeres. Vést si život v radovánkách.
Fraudar le schola. Podvádět školu.
Isto es su hobby. To je jeho koníček.
Haber audacia, esser impertinente. Mít drzé čelo.
Remitter alique al proxime die. Odsunout na zítra.
Mittler alique super le tapete. Dát něco na tapetu.
Facer tabula rase. Udělat si čistý stůl.
Esser exhauste; haber difficultates pecuniari. Být vyčerpán (finančně), být na dně.
Esser in un dilema; esser inter Scylla e Charybda. Být v dilematu.
Isto me rode in corde. To mi bodá u srdce.
Non importa a me; isto se equal a me. Je mi to jedno.
Ille non ha fortuna; ille non facera su via. Nemá štěstí.
Tempores passate. Zašlé časy.

Texto scientific: Chirurgia excisional in tuberculosis pulmonar

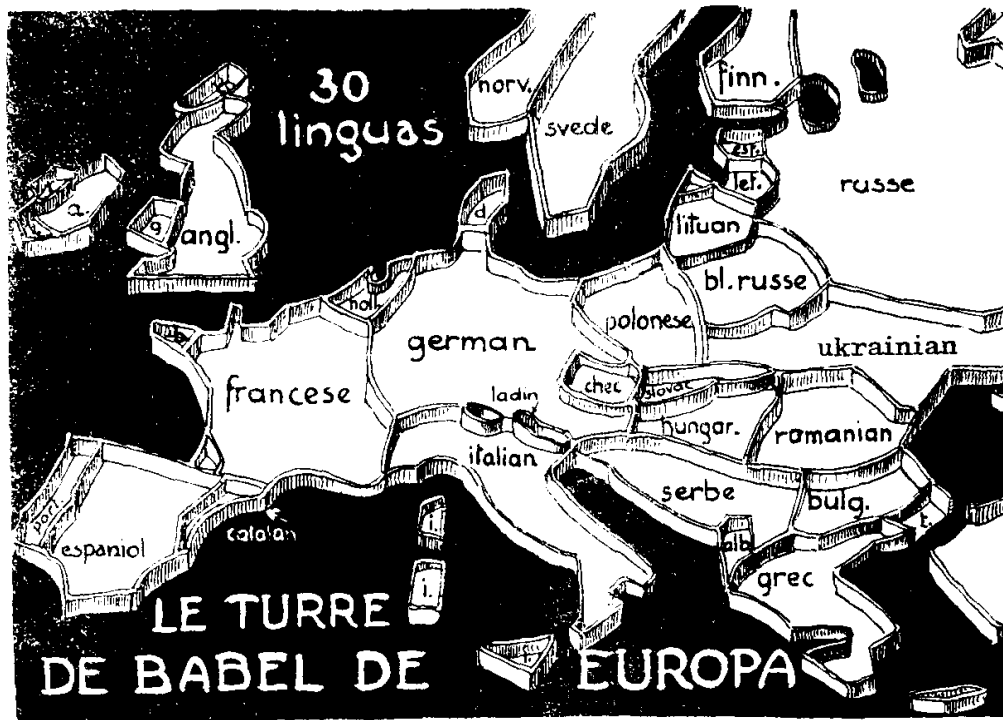
(Extracto del "Quarterly Bulletin of Sea View Hospital")

Pro orientar nos re le valor del chirurgia excisional in tuberculosis, nos ha, al Hospital Sea View, revidite 200 consecutive casos assi tractate inter martio 1946 e Februario 1949. Observationes subsequente si ben intrahospitalari como anque de clinica pacientes visitante - esseva includite in tanto que possibile fin a februario 1950. Le datos ha conducite nos a certe conclusiones:

1. Al presente le mortalitate operatori total es aproximamente le duplic de lo de thoracoplastia conventional. Su maximo es in pneumonectomias, su minimo in resectiones segmental.
2. Le major causa de éxito postoperatori es fistulas bronchopleural. A vices istos remane non-identificate e pote occurrer a omne tempore usque a multe menses post le operation. Quando se produce un mecanismo valvular, isto pote resultar in subitaneé exitos per asphyxia.
3. Le pathologia contralateral seque au curso natural, non influentiate per le intervention chirurgic. Non-identificate -cavitates morbide que remane "in situ" pote resultar in disastros futur. Stabilisate e fibrotic centros morbide, mesmo de grande extencion, non es afficite per le vicissitudes del operation.
4. Chirurgia excisional es indicate in principio pro tractar pneumonia caseose e sequelas de isto. Le natura mesme del método -- es e dicer le excision del foco morbide -- implica que su uso pote ben esser indicate multo anterior a thoracoplastia. Illo etiam pote usar se post fallimento de thoracoplastia e quando thoracoplastia non es considerate como promittente. Per que le método excisional concentra su attacco in áreas restringite, illo conserva de manera maximal le functiones pulmonari. Iste principios es applicabile a omne pacientes sin distinction de racia o color.
5. Streptomycina (que pareva esser un beneficissime e universalissime agente antituberculosic) se ha reve.late como un benefactor de valor aliquanto dubitose. In nostre experientia il appareva que multos inter le pacientes, qui disveloppava fistulas bronchopleural, haveva habite longe administrationes de streptomycina. Iste prèvie therapia a drogas pote ben haber influentiate le disveloppamento del subsequente complication. Nos crede per consequente que quandocunque on contempla administrar streptomycina, su possibile efdfectos super subsequente operationes chirurgic debe esser prendite in consideration. In certe casos isto va significar que streptomycina non devrea usar se.

Interlingua

Europa es dividite per le muros de 30 linguas national. Felicemente inter iste linguas national, circa 10000 parolas de origine greco-latin son commun; - iste preciose tresor linguistic debe esser utilisate al maximo sin mutilar un sol parola o inventar alteres. Interlingua face le ponte inter le nord e le sud de Europa usante radices unic pro un tote familia de parolas, pro le verbo, le adjectivo, le nomine, etc., e usante solmente le parolas international.

Dictionario Interlingua - Checo

a	na, k, do
a basso!	dolů (s)!
a bon mercato	levný
a causa de	kvůli
a condition que	pod podmínkou, že
a fin que	aby (účelová spojka)
a minus que	pokud ne
a pena	sotva
a pena que	sotvaže
a presso de	u (někoho)
a presso de mi oncle	u mého strýce
a proposito!	mimochodem, napadá mne
a revider	nashledanou
a transverso de	napříč
a ubi	kam
ab	od
accender	zapálit
acompaniar	doprovázet
accurate	pečlivý
acquirer	získat
active	čínorodý
adéo	sbohem
adherer	přilnout
adjuta!	pomoc!
adjutar	pomoci
adjutar alicuno	pomoci někomu
admirar	obdivovat
adversário	protivník
affliger	zarmoutit
ager	jednat
ager,-iger	činit
aggreder	napadnout
ái!	au!
al mínus	alespoň, přinejmenším
al plus	nejvýš
al(i)cubi	někde
al(i)cuna, -s	někdo, několik, v žen, rodě
al(i)cuno, -s	někdo
al(i)cuno, -s	někdo; několik
álias	jinak
álibi, altrubi*	jinde
alicun, alcun*	několik(s mn.č.)
alicun, alcun*	nějaký, -á, ..
aliquanto, a quanto*	několik, nějaké množství
álique, alque*	něco
alora	tedy
alora que	zatímco
alque*, álique	něco
alte	vysoký

áltere(altre)	jiný, -á, -é
alteremente, autrement*	jinak
álteros	jiní
ama	miluji, ..přítomný čas od "amar"-milovat,
amábile	mít rád
ambe	milý
ambes	oba, -ě
amico, -a	oba, obě
ámíta	přítel, -kyně
amusar	teta
ánate	bavit
animal	kachna
anno	zvíře
anno bissextíl	rok
anno, annata	přestupný rok
anque, anc	rok
anque, anc*	také
ánsere, oca	také
ante	husa
ante que	před
anular	dříve ne ž
ap(pertíner	prsteníček
aperir	patřit
appellar	otevřít
apprender	volat, nazývat, odvolat se
apprentisse	učit se
ápud	učeň
arar	vedle
aratro	orat
árbore	pluh
árbore de fructos	strom
arrivar	ovocný strom
arrivata	přijít, přijet
arrogar se	příjezd, příchod
as(sátis, bastante	osobovat si, opovážit se
ascender	dost, značný
ascender	stoupat
Ascension	vystoupit vzhůru
ascoltar	Nanebevstoupení
aspárago	naslouchat, poslouchat
assátis, bastante	chřest
asserer	dost
assi ....como	tvrdit
assí*, ita	tak...jako
assister alicuno	tak, tedy
Assumption	pomáhat někomu
attender	Nanebevzetí
attente, attentive	čekat, dávat pozor
attractive	pozorný
aure	půvabný, přitažlivý
auricular	ucho
	malíček

auro	zlato
autumno	podzim
avante	vpředu, dopředu
avante!	vpřed!
avar	lakomý
avaritia	lakomost
avena	oves
azur	modrý
azur, blau	modrý
balcon	balkon
baniar se	koupat se
basta!	dost!
bastantes	dostačující
belle	krásný
bellette	hezký
beltate	krása
ben	dobře, sice, ač
ben que	ačkoli; i když
benediction	požehnání
berillos (pomn.)	brýle
bestia	zvíře
bestial (podst. jm.)	dobytek
biber	pít
bis	dvakrát
blanc, albe	bílý
blasmar	kárat, hanit
bon	dobry
bon jorno (dne)	dobry den
bon nocte	dobrou noc
bon vespere	dobry večer
bosse	nizky
bove	vůl, dobytče
bracio	paže
breve, curte	krátký
brun	hnědý
bucca*, ore	ústa
cader	padat
cámara	pokoj
camerada	kamarád, -ka
campa	krajina, venkov
campana	zvon
can	pes
capello	klobouk
caper, -ciper	chopit
cápite, testa	hlava
capra	koza
carne	maso
Cárola	Karel
carta	mapa
castello	zámek, hrad
cata	každý, -á, ...
cata una	každá

cata uno	každý
cáthedra	katedra
catta	kočka
catto	kocour
caule	kapusta
caule flor	květák
cavallo	kůň
ceder	řezat
ceder	ustoupit
ceder	kácet
celar	skrýt
célere	rychlý
cella(illa)	ta
cellario	sklep
celle (ille)	ten
cello (illo)	to
celte	vysoký
centena	asi sto
centésime	stý
cento	sto
cento duo	stodva
cento prime	stoprvní
cento secunde	stodruhý
cento un	stojedna
céntuple	stonásobný
cercar	hledat
cereál	obilnina
ceresia	třešeň
ceresiero	třešeň-strom
cerner	oddělit
certo	jistě
certos	jistí
cider	řezat
cinger	obklíčit
cinger	opásat,
cinquanta	padesát
cinquantésime	padesátý
cinque	pět
circa	asi
circa	okolo, asi
circa le tábula	kolem stolu
cis	na této straně
cis le Pado	před Pádem
citata capital	hlavni město
citata, urbe	město
clar - clarmente	jasně
clauder	zavřít
cluder	zavřít
cocer	vařit
cocina	kuchyň
cognoscer	poznat
coler	pěstovat

collider	srazit se
colliger	sbírat
collo	krk
comburer	spálit
comenciar	začít
como	jak, jako
como se apella	jak se jmenuje
comocunque	jakkoliv
comp si	jako když
compler	doplnit
comportar se	chovat se
comprar*, emer	koupit
comprender	obsahovat, zahrnovat, rozumět
con	s
con regret	s politováním
conciliar	smířit
conciliar se	získat si
condition	podmínka
conducer	vést
conducer se	vést si
confluente	soutok
congedo	rozloučení, dovolená, volno
congratular alicuno	blahopřát někomu
connecter	spojit
consiliar	radit
construer	stavět
contente de	spokojený s, placer
continente	světadíl
contra	proti
contra que*, dum	zatímco (při protikladu)
contradicer alicuno	odporovat někomu
contunder	rozdrtit
conveller	otřást
convincer	přesvědčit
coperir	přikrýt
coperir de	pokrýt čím
copiar	opsat
corage	odvaha
coragiose	odvážný
córpore	tělo
corriger	opravit
cortese, polite	zdvořilý
cortina	záclona
cosina	sestřenice
cosino	bratranec
costar	stát (cenu)
costose	drahý
crac!	prásk
cránio	lebka
creder a una cosa	věřit v něco
creder alicuno	věřit někomu
creder in un persona	věřit v nějakou osobu

culina	kuchyň
cultivar, coler	pěstovat
currer	běžet
cuter	třepat
dansar	tančit
dar	dát
de	od, z
de manera que, de modo que	tak, že; tím způsobem, že;
de memória	nazpaměť
de pavor que	ze strachu, že
de que	z toho, že; za eo
de sorts que	tak, že
de timor que	z obavy, že
de ubi	odkud
deber	mít povinnost, muset, dlužit
debitor	dlužník
dece	deset
dece-duo	dvanáct
decena	asi deset
decénio	desetiletí
dece-prime	jedenáctý
dece-secunde	dvanáctý
dece-un	jedenáct
décime	desátý
décuple	desetinásobný
defecto	vada, chyba, nedostatek
defender	bránit
deler	ničit
demandar	ptát se, žádat
Deo	Bůh
depóis que, depost que	od té doby, co
depost	potom co
descender	sestoupit, sejít
descender	sestupovat
desde	od té doby co
desde que	od té doby, co
designar	kreslit
desirar, desiderar	přát si
desiro, desidério	přání, žádost
despicer	pohrdat
detra	za
detra	za, vzadu
detra*, post	vzadu
dextre	pravý
dicer	říci
díe	den
díe feriate	svátek
lunedí	pondělí
diffider de alicuno	nedůvěřovat někomu
dígito	prst
dígito medie	prostředníček
diligente	pilný

diluer	rozpustit
discoperta	objev
disgustar	znechutit
dispersar	rozptýlit
disrolar	rozvinout
distinguer	rozlišit
docer	učit
domestic	domácí
domínica	neděle
domo, casa	dům
dormir	spát
dozena	tucet
dozena	tucet, asi dvanáct
dubita	pochybnost
dubitar	pochybovat
dubitose	pochybný
ducer	vést
dunque	tedy, přece
dunque*, ergo	tedy; tudíž
duo	dvě
dúo	dva, dvě
duo centésime	dvěstý
duo centos	dvestě
duo milles	dvatisíce
duo millésime	dvoutisíce
duo milliones	dvamiliony
duo millónésime	dvoumiliontý
duo tértios	dvě třetiny
duple, dúplice	dvojitý
duplo	dvojitý
durante	zatím co
durante que	zatímco (časové)
e	a
e...e	i...i;jak... tak
ecce	hle
ecce	tu je, tam je, hle
eliger	volit
eliger	vy(volit
elluder	dělat
emer, -imer	koupit
enoiar	nudit
entrar	vejít
equal	stejný
equalmente	rovněž
eradicar	vytrhávat
es	je, jsem,...přítomný čas od"být"
es iste?	je to? (muž.)
es isto?	je to? (věc)
essayar, prober	zkoušet
esser	být
estate	léto
etage	podlaží

evo, época (vysl.k)	věk, epocha
ex	z
exacto	přesně
excellente	výborný
excepte	kromě
excepte que	leda že
excepts si	leda když; leda kdyby
exclamar se	zvolat
exemlo	příklad
exequer	vykonat
eximer	vyjmout, uvolnit
expander	rozpínat se
expander	rozšířit, rozpínat se
expectar, attender	čekat, očekávat
expeller	vyhnat
expende	utratit
expende	vydat, utratit
experir	zkoušet
exploder	vybuchnout
extinguer	uhasit
extra	mimo
extra	mimo, kromě
fabá, phaseolo	fazole
fábula	bajka
facer	dělat
facer	dělat
fácil - fscilmente	snadno
falcar	kosit, žnout
falce	kosa
fame	hlad
familia	rodina
fatigar	unavovat
fatigate	unavený
felice	šťastný
fémína	žena
fenestra	okno
ferer	nosit
ferma	statek
ferrovía	železnice
Anno nove	Nový rok
fi!	fuj!
ficer	dělat
fidel	věrný
fider se a alicuno	důvěřovat někomu
figer	zatlouci
filia	dcera
filio	syn
fin a*, usque	až k
finder	štípat, štěpit
finger	přetvařovat se
finir	skončit
flattar alicuno	lichotit někomu

flave	zlato žlutý
flecter	ohýbat
flor	květ, květina
fluer	plynout, proudit
fluer	téci
flúvio	proud, řeka
foder	hrabat, kopat
fonte	pramen
for(as)	mimo-vně
for(as)	venku
fóras!	ven!
foreste, silva	les
formar	tvořit
forsan	možná, snad
forte	silný
francese	francouzský
Francie	Francie
franger, -fringer	rozbít
fricar	třít
friger, frir	péci, smažit
frigor	zima, chlad
fronte	čelo
fructo	plod
fruer	požívat
funder	slévat
funger	vykonávat
gallina	slepice
gallo	kohout
gamba	noha
ganiar	vydělat, získat
gauder de álique	radovat se z něčeho
gena	líce
generose	štědrý, velkomyslný
gentil - gentilmente	slušně, úhledně
genu	koleno
gerer	vést, spravovat
german	německý
Germaniá	Německo
globo	koule, globus
granario	sýpka, obilnice, stodola
grande	velký
granfilia	vnučka
granfilio	vnuk
granmatre	babička
grano	zrno, obilí
granparentes	prarodiče
granpatre	dědeček
grátias a	díky
grátias!	děkuji!
gris	šedý
gruppo	skupina
guái!	ach-běda!

quanto	rukavice
guardar	hlídat, ponechat si, opatrovat
gusto	chuť, vkus, záliba
ha	přítomný čas od míti
haber	míti
haber besonio de álique	potřebovat něco, mít potřebu něčeho
haber congedo	mít volno
haber ration	mít pravdu
haurir	čerpat
herba	tráva, rostlina, bylina
herer	tkvít, lpět
heri	včera
hiberno	zima (roční období)
hic, ci*	tady, zde
hirúndine	vlaštovka
hómine	člověk
hora	hodina
horario, plano	rozvrh hodin
hórdeo	ječmen
horto, jardin de legúmines	zelinářská zahrada
human	lidský
ibi	tam
ibídem	tamtéž
il	neosobní "ono"
il ha	je, existuje (užívá se, nezačíná-li věta podmětem)
illa	ona
ille	on (životný)
illo	on, ona, ono-neživotné
imbucar	ústit
imminente	nadcházející, hrozící
immiscer se	vmístit se
immunde, impure	nečistý
impeller	hnát
imprimer	vytisknout
imprimitor	tiskař
in	v
in alto	nahoře
in basso	dole
in favor de	ve prospěch
in loco de	namísto
in respecto	s ohledem na
in van	marně
in vano	marně
in vice de	namísto
incantáBILE	působivý, okouzlující
incontrar	potkat
incontrar alicuno	potkat někoho
índice	ukazováček
indulger	být shovívavý
infante	dítě
inferior	nižší

ínfime	nejnižší
infra	dole, nízko
infra	pod
ínsímul, junctemente	společně
inspicer	dohlížet
instruer	učit
insula	ostrov
insupportábile	nesnesitelný
intelligente	chytrý
intender	zamýšlet
inter	mezi
ínter quatro óculos	mezi čtyřma očima
intra	uvnitř
intra	uvnitř, do
intruder	vtírat se
invader	napadnout
inveher	hanět, obořit se
io	já
ipse	sám
ista	tato
ista es	to je (žena)
istas son	to jsou (osoby ženského rodu)
iste	tento, tato, toto
iste es	to je (muž)
istes son	to jsou (osoby mužského rodu)
isto	toto
isto es	to je (věc)
ja que	protože; tím, že
ja*, jam	už
jaco	bunda
jalne	žlutý
jardín	zahrada
jardin de agradamento	okrasná zahrada
jicer	vrhat
jornata	denní práce
jorno, díe	den
jovedi	čtvrtek
junger	spojovat
junior, postnate	mladší
justo	právě
júvene	mladý
juxta	hned vedle
juxta	těsně vedle
labor, travalio	práce
laborar, travaliar	pracovat
laco	jezero
lacte	mléko
laudar	chválit
le francesa	Francouzka
le francese	Francouz, francouzština
le germana	Němka
le germano	Němec, němčina

le major parte	většina
le quantésime	kolikátý
lection	hodina, lekce
lecto	postel
leder, lider	poranit, poškodit
leger	číst, sbírat
legér	list
legúmine	zelenina
legúmineabas, pruna	švestka
levar se	vstát, zvednout se
libra	sorta, druh
libro	knih
ligar, colligar	vázat
ligatura	vazba
littera, epístola	dopis
litterari	literární
lo	ho (věc ve 4.pádě)
longe	dlouhý
lontano*, longe	daleko
lor	jejich
los	je (věci ve 4.pádě)
luna	Měsíc
lyceano, -a	žák, -yně gymnázia
lycéo, gymnasio	gymnázium
ma*, sed	ale
ma, sed	ale, nýbrž
maestro	učitel, mistr
magnífic	nádherný
maís	kukuřice
major	větší
mal	špatně
mal	špatný
mal herba	plevel
malgrado	přestože, přesto
malgrado que	přestože
maliero	jabloň
malo, pomo	jablko
manieras(plur.), urbanitate	způsoby, vychovanost
Margarita	Markéta
maritar se	vzft se, oženit se, vdát se
martedí	úterý
matino	ráno
máxime	největší
me	mně
melio	lépe
melior	lepší
membro	úd, končetina, člen
menaciar alicuno	hrozit někomu
menar	vést
mense	měsíc
mento	brada
mercuridí	středa

merger	nořit se
mesmo	dokonce
metir	měřit
mi	můj, moje
mi caro, -a	můj milý, -á
mille	tisíc
mille vices tanto	tisícinásobně, tisíckrát
millésime	tisící
míllionésime	miliontý
míníme	nejmenší
minor	menší
minus	méně
mínus	méně
minuta	minuta
miscer	mísit, míchat
míttér	položít, klást
molestar	obtěžovat
moneta	peníz, mince
monstrar	ukázat
morder	kousat
morir	zemřít
morsello	kousek
mover	hýbat
mulger	dojit
multe	mnoho (mnohý)
multe	mnohý
multíssime	nejpočetnější
multíssime	velmi mnoho (velmi mnohý)
multíssimo	nejvíce
multo	hodně, velmi
multo	velmi
multos	mnoho
multos	mnozí
munde, pur	čistý
mure, mus	myš
muro	zeď
nam, per que	protože; neboť
nascer	narodit se
Natal	Vánoce
náusea	nevolnost
necesse	nutný
necun	žádný, -á,..
necuno*, nemo	nikdo
negligente	nedbalý
několik	plure
nepota	neteř
nepote	synovec
neque*; nihil	nic
ni	ani
ni tu	ani ty
ni...ni	ani...ani
nigre	černý

nihil, neque*	nic
no	ne
nobile	vznešený
nocte	noc
nocturne	noční
nómine	jméno
non	ne-
non ver?*, nonne?	že ano?
non...jam	už ne
none	devátý
nonne?, non ver?	ne?
nonobstante	i když
nonobstante	nicméně, přesto
nonuple	devítónásobný
nos	my, nás, nám
nostre	náš, naše, naši
nova	novina, zpráva
novanta	devadesát
novantésime	devadesátý
nove	nový
nóvem	devět
nuce	ořech
nuciero	ořesák
nulle	žádný, -á,
nullemente	nijak
nullo, -a	žádný, -á
número	číslo, počet
núsquam, necubi*	nikde
o	nebo
o...o	bud'...anebo
obra	práce, dílo
obrero	dělník, pracovník
obstinar se a	tvrdohlavě na něčem trvat
occider	zabíjet
occider	zabít
occupar	zabrat, zaujímat
octantésime	osmdesátý
octants	osmdesát
octave	osmý
octena	asi osm
octo	osm
octuple	osminásobný
oculo	oko
offerer	nabídnout
olim	kdysi
omne	každý, -á,
omne scholares	všichni žáci
omne*, cata	každý, -á, -é (před podst.jménem)
omnes	všichni, všechny
oncle	strýc
optime	nejlepší
óptimo, -emente	nejlépe

ora	tedy; nuže; teď
ora...ora	hned... hned, brzy...brzy
orator	řečník
ordinari - ordinarimente	obvykle, běžně
orgánic	organický
ove	ovce
pacífic - pacíficamente	mírumilovně
pagar	platit
país	země
paisano	rolník
paisano	venkovan, rolník
papiro siccante	savý papír
papiros	papír
parentes	rodiče
pariete	stěna
parlar	mluvit
parlar a alicuno	mluvit s někým
parte	část
partir	odejít, odjet, dělit
parve	malý
pascer	pást
Pascha (vysl.sk)	Velikonoce
patata	brambor
patir	trpět
paucó, poco*	málo
paucos	nemnozí
pecunie	peníze
pede	noha (chodidlo)
pejo	hůře
pejor	horší
pelle	kůže
pender	viset
penna	pero
penna stilographic	plnicí pero
pensata, viola tricolor	maceška
Pentecoste	letnice, svatodušní svátky
per	skrz, pomocí (čeho)
per	skrz, přes, předložka 7.pádu
per (in)virtute de	z moci, podle
per consequente	pročež; tedy
per favor!	prosím!
per isto*, ígitur	tedy; proto
per medio de	pomocí, prostřednictvím
per que	proč, čím
per que	protože
perder	ztratit
perfecte	dokonalý
perfectionar	zdokonalit
persequer	pronásledovat
pervenir	dostat se kam
péssime	nejhorší
péssimo, -emente	nejhůře

piece	hra (divadelní, Fr., vysl. pjés)
pigre	líný
pinger	malovat
pira	hruška
piriero	hrušeň
pisó	hrách
placet	líbit se
placia	místo
plafon	strop
planar	hoblovat
planger	naříkat (si)
plans	rovina, hoblík
plectér	plést
plorar	plakat
plure	několik, vícero
plure	víceří, mnozí, několik
plures	mnozí, mnohé
plus	víc
plus	více
plus (de)	početnější
plus...plus	čím víc ... tím víc
poc*, pauc	nemnohý
poc*, pauc	málo
poco*, pauco	málo
pochíssime*, pauchíssime	nejnepočtený
pochíssimo*, pauchíssimo	nejméně
póis que	protože; neboť; potom, když
pois*, nam, quía	neboť, protože
policía	policie
policiero	policista
póllice	palec
poner	položít,
poner	položít, postavit, dát (kam)
porco	svině
porta	dveře, brána
porta-penna	násadka k peru
position	poloha
posseder	mít (v majetku)
posseder	vlastnit
possession	majetek
post	po
post que	potom, když
postmerídie	odpoledne
pourboire (Fr.)	zpropitné (vysl. purboár)
prateria	louka
prato	louka
precar	prosít
prece	prosba, žádost
preferentia	přednost
preferer	dávat přednost
premer,	tisknout
prender	vzít

presso	u
presso	v blízkosti, nablízku
prestar	půjčit
préter	mimo, kolem
préter	pryč
préter le domo	kolem domu, mimo dům
prime	první
principal	hlavní
privilegio	výsadní právo
pro	pro
pro le scientia	pro vědu
pro que	aby (účelová spojka)
pro que	proč
pro que	proč, nač
profitar de álique	využívat něčeho
promenada	procházka
promissa	slib
promitter	slíbit
proponer	navrhnout
provider	starat se o, opatřit
proviste que	za předpokladu, že
prudente - prudentemente	moudře, rozumně
pruna	švestka
pruniero	švestka-strom
púera	děvče
púero	chlapec
pullario	slepičí vyběh, kurník
punger	píchat
qua	jakožto, coby
quaderno	sešit
quádruple	čtyřnásobný
qual ... tal	jaký ... takový
qualcunque	kterýkoliv, ...
qualitate	vlastnost
quando	kdy, když
quante	kolik (-erý)
quanto	kolik
quanto...tanto	kolik ... tolik; čím...tím
quantos	kolíkeří
quaranta	čtyřicet
quarantésime	čtyřicátý
quarto	čtvrtina
quasi	skoro, téměř
quatre	čtvrtý
quatro	čtyři
que	co, který, že
que	který, -á, -é, kteří, co, že
que	že
que es	co je
que es illo?	co je to?, co je tamto?
que es isto?	co je to, co je toto?
que traino?	který vlak?

quecunque	cokoliv
querela	stížnost, nářek, hádka
querer	ptát se
question	otázka
qui	kdo, koho
quicunque	kdokoliv
quinte	pátý
quinto	pětina
quíntuple	pětinásobný
quitar	opustit
rader	škrábat
radíce	kořen
rango	řada
raper	unést, uloupit
ration	rozum, právo, důvod
re	o, ve věci...
reciper	obdržet, dostat, přijmout
recitar	přednést morsello
rediger	redigovat
redimer	vykoupit
rege	král
reger	vládnout,
regina	královna
regnar	kralovat, vládnout
regratiar alic, de álique	děkovat někomu za něco
reguardar, spectar	dívat se, přihlížet
regula	pravidlo
regular - regularmente	pravidelně
remaner, restar	zůstat
render	vrátit, poskytnout, učinit
repasto	oběd
repentir se de aliq.	kát se z čeho, litovat čeho
reper	plazit se
resignation	odevzdání
resolver	vyřešit
responder	odpovědět
responder	odpovídat
responder a álique	odpovídat něčemu
responsa	odpověď
retornar	vrátit, poslat zpět
retro!	zpátky!
retro, a retro	nazpět, dozadu
revenir	vrátit se
rhenan	rýnský
rhenana	Porýňanka
rhenano	Porýňan
Rheno	Rýn
ric, ricch-	bohatý
rider	smát se
rigar	kropit
rigatorio	kropicí konev
ripa	břeh

riviera	řeka
roba	ženské šaty
roder	hlodat
rolar	svinout
rosa	růže
rubie, rubre	červený
rumper	lámat
s torto	neprávem
sacco	pytel, taška
salutar	zdravit
salvo	kromě
salvo error o omission	výhradou omylu a opomenutí
salvo que	s výhradou že; až na to, že
sancir	schválit
saper	vědět, umět
sarcir	záplatavat
sátis	dost
saturnidí*, sábbato	sobota
scala	schody, stupnice
scander,	šplhat
scinder	štípat (na. kusy)
scriber	psát
scriptor	spisovatel
sculper	dřabat, otesávat
sécale	žito
secar	sekat, řezat
século	století
secunda	sekunda
secunde	druhý
secundo	podle
secundo que	podle toho, že
seder	sedadlo
seder	sedět
seder se	posadit se
seder, esser sedíte	sedět
sédia*	židle
selata	salát
seminar	sít
senior (Sr.)	pan
senior, antenate	starší
seniora (Sra.)	paní
seniorettta (Srta.)	slečna
sentir	cítit
sepelir	pohřbít
septanta	sedmdesát
septantésime	sedmdesátý
septe	sedm
septimana	týden
septimána	týden
séptime	sedmá
séptuple	sedminásobný
sequente	následující

sequer	následovat
sequer alicuno	následovat někoho
servicio	služba
servir alicuno	sloužit někomu
servir de álique	sloužit jako něco
servitor	sluha, číšník
seta	hedvábí
sete	žízen
sex	šest
sexanta	šedesát
sexantésime	šedesátý
sexte	šestý
séxtuple	šestinásobný
schola (vysl.sk-)	škola
scholar (vysl.sko-)	žák
si	ano
si	když (podminka) jestliže
si - no	ano - ne
si non	když ne, jestliže ne
si solamente	pokud
si totevía, si tanto es que	pokud, jestliže
si)tosto que	jakmile
si*, an	zda
sía...sía	ať...ať
simp(ic(emente	jednoduše atd. s koncovkou -mente
simple, simplice	jednoduchý
sin	bez
sin falta	bezpochyby
sin que	aniž
sin su adjuta	bez jeho pomoci
sinistre	levý
sol	sám
solmente	jen
solmente, solo	jen, pouze, sám
solo	podlaha
solver	vyřešit
sonar	zvonit
sorber	nasávat
sorta	druh
sorte	osud, štěstí
sparger	rozptýlit
sperar	doufat
spía	špión, -ka
spina	trn
spion	špion
sponte, voluntarimente	rád, dobrovolně
sposa, uxor	manželka
sta ben	měj se dobře
stábulo	stáj
star	stát
station	roční období, stanice
Stationes: primavera, ver	jaro

statuer-	ustanovit
stella	hvězda
stilo	tužka
strata	ulice
stringer	sešňerovat, stlačit
struer	uspořádat, vystavět
suader	domlouvat, radit
sub	pod
súbito	náhle
succincte	stručný
succuter	třást
suer	šít
suffrentia	utrpení
suffrer	trpět
sumer	vzít
summe, supreme	nejvyšší
súper	nad tím
superior	vyšší
superviver a alicuno	přežít někoho
supponite que	za předpokladu že;dejme tomu, že
supportar	vydržet
supra	nad
supra	nahoře
sur, súper	na
surger	pramenit
surger	zvednoutse
sustener	podporovat
tábula	stůl, tabule
tábula nigre	tabule
tal	takový, -á, ..
talmente que	tak, že
talmente, si	tak
tanger	dotknout se
tante	tolik (tolikerý)
tanto	tolik
tanto melio	tím líp
tanto pejo	tím hůř
tanto que	tolik, že
tantos	tolikeří
tarde	pozdě
te	tobě
tecto	střecha
teger	zakrýt
tégula	cihla
tender	napnout, směřovat
tener	držet
tentar	pokoušet se
terra	země
terrestre	pozemský
tértie	třetí
tértio	třetina
tester	svědek

texer	tkát
texto	text
thema	úloha, námět
timer	bát se
timor	strach
tinger	barvit
tinta	inkoust
tintiera	kalamář
tiratorio	zásuvka
tonder	stříhat
torquer	kroutit
torta	koláč, dort
tosto	brzy
tote	celý, všechen, každý
tote le	celý (s jedn.č.)...
tote le	všichni (s mn.č.)..
totevía	avšak; nicméně
toto	všechno
toto	všechno, celé
totos, totas	všichni, všechny
tra	přes, skrze
traduction	překlad
traher	táhnout
trans	přes, za, na druhé straně
trans le Rhódano	za Rhónou
transvesar	procházet, přes-
trenta	třicet
trentena	asi třicet
trentésime	třicátý
tres	tři
tribuer	udělit, přidělit
triple, tríplíce	trojitý
triplo	trojitý
troppe*, nímie	příliš (-ný)
trovar	najít
trovar se	nalézat se
trunco	trup
tulipan	tulipán
tunc	tehdy
turbar	uvést ve zmatek, rušit
ubi	kde
ubicunque	kdekoliv
úbique	všude
ulle	některý, nějaký, -á,
ullo, -a	někdo, nějaký, -á
últime	poslední
ultra	mimo, vně
ultra	mimo, vně, pryč
ultra que	kromě toho, že
un	jeden, jedna, jedno
un	jedna
un medie...	půl... (adjektivní použití)

un medietate	polovina
un mille	asi tisíc
un million	milion
un toto	celek, celá
unda	vlna
unguer	mazat
usar	používat
úsquam, alcubi*	někde
úsque, fin que*	až; dokud ne
útile	užitečný
va	jdu, jdeš, jde...krátká forma pro "vede", přítomný čas od "veder"
vacántias	prázdniny
vacca	kráva
vader	jít
valente	udatný
vapor	pára
veliar, vigilar	bdít
vendet	prodat
venerdí	pátek
Venerdí Sancte	Velký pátek
venetiano	Benátčan
Venétie	Benátky
venir	přijít
verde	zelený
verdiero	ovocny sad
vergonia	hanba
vergoniöse	henebny
verso	versus, proti
verter	obrátit, otočit
vésperre	večer
vétere	starý
vétule	starý
vía	přes (cesta)
vía!	pryč!
viage	cesta
viagiar	cestovat
vice que	namísto aby
vicino, -a	soused, -ka
vider	vidět
vincer	přemoci
vintena	asi dvacet
vintésime	dvacátý
vinti	dvacet
vinti-prime	dvacátýprvní
vinti-un	dvacetjedna
violetta	fialka
viro	muž
virtuose	ctnostný, mravný
virtute	ctnost
visage, facie	tvář, obličej
visitar	navštívit

viste que	vzhledem k tomu, že; ježto
vita	život
vivat	žít
vivat!	ať žije!
vive	živý
volver valit	koulet
vorace - voracemente	žravě, hltavě
vos	vy, vás, vám, Vy, Vás, Vám
vostre	váš, vaše, vaši, Váš, -e, -i
vover	věnovat
zero	nula

Slovník česko - interlingva

a	e
aby (učelová spojka)	pro que
aby (účelová spojka)	a fin que
ačkoli; i když	ben que
ach-běda!	guái!
ale	ma*, sed
ale, nýbrž	ma, sed
alespoň, přinejmenším	al mínus
ani	ni
ani ty	ni tu
ani...ani	ni...ni
aniž	sin que
ano	si
ano - ne	si - no
asi	circa
asi deset	decena
asi dvacet	vintena
asi osm	octena
asi sto	centena
asi tisíc	un mille
asi třicet	trentena
ať žije!	vivat!
ať...ať	sía...sía
au!	ái!
avšak; nicméně	totevía
až k	fin a*, usque
až; dokud ne	úsque, fin que*
babička	granmatre
bajka	fábula
balkon	balcon
barvit	tinger
bát se	timer
bavit	amusal
bdít	veliar, vigilar
Benátčan	venetiano
Benátky	Venétie
bez	sin
bez jeho pomoci	sin su adjuta
bezpochyby	sin falta
běžet	carrer
bílý	blanc, albe
blahopřát někomu	congratular alicuno
bohatý	ric, ricch-
brada	mento
brambor	patata
bránit	defender
bratranec	cosino
brýle	berillos (pomn.)
brzy	tosto

břeh	ripa
bud'...anebo	o...o
Bůh	Deo
bunda	jaco
být	esser
být shovívavý	indulger
celek, celá	un toto
celý (s jedn.č.)...	tote le
celý, všechen, každý	tote
cesta	viage
cestovat	viagiar
cihla	tégula
cítit	sentir
co je	que es
co je to, co je toto?	que es isto?
co je to?, co je tamto?	que es illo?
co, který, že	que
cokoliv	quecunque
ctnost	virtute
ctnostný, mravný	virtuose
část	parte
čekat, dávat pozor	attender
čekat, očekávat	expectar, attender
čelo	fronte
černý	nigre
čerpat	haurir
červený	rubie, rubre
čím víc ... tím víc	plus...plus
činit	ager,-iger
čínorodý	active
číslo, počet	número
číst, sbírat	leger
čistý	munde, pur
člověk	hómine
čtvrtek	jovedi
čtvrtina	quarto
čtvrtý	quatre
čtyři	quatro
čtyřicátý	quarantésime
čtyřicet	quaranta
čtyřnásobný	quádruple
daleko	lontano*, longe
dát	dar
dávat přednost	preferer
dcera	filia
dědeček	granpatre
děkovat někomu za něco	regratiar alic, de álique
děkuji!	grátias!
dělat	elluder
dělat	facer
dělat	facer
dělat	ficer

dělník, pracovník	obrero
den	díe
den	jorno, díe
denní práce	jornata
desátý	décime
deset	dece
desetiletí	decénio
desetinásobný	décuple
devadesát	novanta
devadesátý	novantésime
devátý	none
děvče	púera
devět	nóvem
devítinásobný	nonuple
díky	grátias a
dítě	infante
dívat se, přihlížet	reguardar, spectar
dlabat, otesávat	sculper
dlouhý	longe
dluzník	debitor
dobrou noc	bon nocte
dobrý	bon
dobrý den	bon jorno (díe)
dobrý večer	bon vésper
dobře, sice, ač	ben
dobytek	bestial (podst. jm.)
dohlížet	inspicer
dojit	mulger
dokonalý	perfecte
dokonce	mesmo
dole	in basso
dole, nízko	infra
dolů (s)!	a basso!
domáci	domestic
domlouvat, radit	suader
dopis	littera, epístola
doplnit	compler
doprovázet	acompaniar
dost	assátis, bastante
dost	sátis
dost!	basta!
dost, značný	as(sátis, bastante)
dostačující	bastantes
dostat se kam	pervenir
dotknout se	tanger
doufat	sperar
drahý	costose
druh	sorta
druhý	secunde
držet	tener
dříve než	ante que
dům	domo, casa

důvěřovat někomu	fider se a alicuno
dva, dvě	dúo
dvacátý	vintésime
dvacet	vintí
dvacetjedna	vinti-un
dvakrát	bis
dvamiliony	duo milliones
dvanáct	dece-duo
dvanáctý	dece-secunde
dvatisíce	duo milles
dvcátýprvní	vinti-prime
dvě	duo
dvě třetiny	duo tértios
dveře, brána	porta
dvestě	duo centos
dvěstý	duo centésime
dvojitý	duple, dúplíce
dvojitý	duplo
dvoumiliontý	duo milliónésime
dvoutisící	duo millésime
fazole	fabá, phaseolo
fialka	violetta
Francie	Francie
Francouz, francouzština	le francese
Francouzka	le francesá
francouzský	francese
fuj!	fi!
gymnázium	lycéo, gymnasio
hanba	vergonia
hanět, obořit se	inveher
hedvábí	seta
henebny	vergoniósé
hezký	bellette
hlad	fame
hlava	cápíte, testa
hlavní	principal
hlavni město	citáte capital
hle	ecce
hledat	cercar
hlídat, ponechat si, opatrovat	guardar
hlodat	roder
hnát	impeller
hned vedle	juxta
hned... hned, brzy...brzy	ora...ora
hnědý	brun
ho (věc ve 4.pádě)	lo
hoblovat	planar
hodina	hora
hodina, lekce	lection
hodně, velmi	multo
horší	pejor
hra (divadelní, Fr., vysl. pjés)	piece

hrabat, kopat	foder
hrách	piso
hrozit někomu	menaciar alicuno
hrušeň	piriero
hruška	pira
hůře	pejo
husa	ánsere, oca
hvězda	stella
hýbat	mover
chlapec	púero
chopit	caper, -ciper
chovat se	comportar se
chřest	aspárago
chuť, vkus, záliba	gusto
chválit	laudar
chytrý	intelligente
i když	nonobstante
i...i;jak... tak	e...e
inkoust	tinta
já	io
jablko	malo, pomo
jabloň	maliero
jak se jmenuje	como se apella
jak, jako	como
jakkoliv	comocunque
jakmile	si)tosto que
jako když	comp si
jakožto, coby	qua
jaký ... takový	qual ... tal
jaro	Stationes: primavera, ver
jasně	clar - clarmente
jdu, jdeš, jde...krátká forma pro "vede", přítomný čas od "veder"	va
je (věci ve 4.pádě)	los
je to? (muž.)	es iste?
je to? (věc)	es isto?
je, existuje (užívá se, nezačíná-li věta podmětem)	il ha
je, jsem,...přítomný čas od"být"	es
ječmen	hórdeo
jeden, jedna, jedno	un
jedenáct	dece-un
jedenáctý	dece-prime
jedna	un
jednat	ager
jednoduchý	simple, simplice
jednoduše atd. s koncovkou -mente	simp(ic)emente
jejich	lor
jen	solmente
jen, pouze, sám	solmente, solo
jezero	laco
jinak	álias

jinak	alteremente, autrement*
jinde	álibi, altrubi*
jiní	álteros
jiný, -á, -é	áltere(altre)
jistě	certo
jistí	certos
jít	vader
jméno	nómine
kácet	ceder
kachna	ánate
kalamář	tintiera
kam	a ubi
kamarád, -ka	camerada
kapusta	caule
kárat, hanit	blasmar
Karel	Cárola
kát se z čeho, litovat čeho	repentir se de aliq.
katedra	cáthedra
každá	cata una
každý	cata uno
každý, -á,	omne
každý, -á, ...	cata
každý, -á, -é (před podst.jménem)	omne*, cata
kde	ubi
kdekoliv	ubicunque
kdo, koho	qui
kdokoliv	quicunque
kdy, když	quando
kdysi	olim
když (podminka) jestliže	si
když ne, jestliže ne	si non
klobouk	capello
kniha	libro
kocour	catto
kočka	catta
kohout	gallo
koláč, dort	torta
kolem domu, mimo dům	préter le domo
kolem stolu	circa le tábula
koleno	genu
kolik	quanto
kolik (-erý)	quante
kolik ... tolik; čím...tím	quanto...tanto
kolikátý	le quantésime
kolikeří	quantos
kořen	radíce
kosa	falce
kosit, žnout	falcar
koule, globus	globo
koulet	volver valit
koupat se	baniar se
koupit	comprar*, emer

koupit	emer, -imer
kousat	morder
kousek	morsello
koza	capra
krajina, venkov	campa
král	rege
kralovat, vládnout	regnar
královna	regina
krása	beltate
krásný	belle
krátký	breve, curte
kráva	vacca
kreslit	designar
krk	collo
kromě	excepte
kromě	salvo
kromě toho, že	ultra que
kropicí konev	rigatorio
kropit	rigar
kroutit	torquer
který vlak?	que traino?
který, -á, -é, kteří, co, že	que
kterýkoliv, ...	qualcunque
kuchyň	cocina
kuchyň	culina
kukuřice	maís
kůň	cavallo
kůže	pelle
květ, květina	flor
kvěťák	caule flor
kvůli	a causa de
lakomost	avaritia
lakomý	avar
lámat	rumper
lebka	cránio
leda když, leda kdyby	excepts si
leda že	excepte que
lépe	melio
lepší	melior
les	foreste, silva
letnice, svatodušní svátky	Pentecoste
léto	estate
levný	a bon mercato
levý	sinistre
líbit se	placet
líce	gena
lidský	human
lichotit někomu	flattar alicuno
líný	pigre
list	legér
literární	litterari
louka	prateria

louka	prato
maceška	pensata, viola tricolor
majetek	possession
malíček	auricular
málo	paucó, poco*
málo	poc*, pauc
málo	poco*, paucó
malovat	pinger
malý	parve
manželka	sposa, uxor
mapa	carta
Markéta	Margarita
marně	in van
marně	in vano
maso	carne
mazat	unguer
měj se dobře	sta ben
méně	minus
méně	mínus
menší	minor
měřit	metir
Měsíc	luna
měsíc	mense
město	citae, urbe
mezi	inter
mezi čtyřma očima	ínter quatro óculos
milion	un million
miliontý	míllionésime
miluji, ..přítomný čas od "amar"-milovat,	
mít rád	ama
milý	amábile
mimo	extra
mimo, kolem	préter
mimo, kromě	extra
mimo, vně	ultra
mimo, vně, pryč	ultra
mimochodem, napadá mne	a proposito!
mimo-vně	for(as)
minuta	minuta
mírumilovně	pacífic - pacíficamente
mísit, míchat	miscer
místo	placia
mít (v majetku)	posseder
mít povinnost, muset, dlužit	deber
mít pravdu	haber ratió
mít volno	haber congedo
míti	haber
mladší	junior, postnate
mladý	júvene
mléko	lacte
mluvit	parlar
mluvit s někým	parlar a alicuno

mně	me
mnoho	multos
mnoho (mnohý)	multe
mnohý	multe
mnozí	multos
mnozí, mnohé	plures
modrý	azur
modrý	azur, blau
moudře, rozumně	prudente - prudentemente
možná, snad	forsan
můj milý, -á	mi caro, -a
můj, moje	mi
muž	viro
my, nás, nám	nos
myš	mure, mus
na	sur, súper
na této straně	cis
na, k, do	a
nabídnout	offerer
nad	supra
nad tím	súper
nádherný	magnífic
nadcházející, hrozící	imminente
náhle	súbito
nahoře	in alto
nahoře	supra
najít	trovar
nalézat se	trovar se
namísto	in loco de
namísto	in vice de
namísto aby	vice que
Nanebevstoupení	Ascension
Nanebevzetí	Assumption
napadnout	aggreder
napadnout	invader
napnout, směřovat	tender
napříč	a transverso de
narodit se	nascer
naříkat (si)	planger
násadka k peru	porta-penna
nasávat	sorber
nashledanou	a revider
následovat	sequer
následovat někoho	sequer alicuno
následující	sequente
naslouchat, poslouchat	ascoltar
naš, naše, naši	nostre
navrhnout	proponer
navštívit	visitar
nazpaměť	de memória
nazpět, dozadu	retro, a retro
ne	no

ne-	non
ne?	nonne?, non ver?
nebo	o
neboť, protože	poís*, nam, quía
něco	álique, alque*
něco	alque*, álique
nečistý	immunde, impure
nedbalý	negligente
neděle	domínica
nedůvěřovat někomu	diffider de alicuno
nějaký, -á, ..	alicun, alcun*
nejhorší	péssime
nejhůře	péssimo, -emente
nejlépe	óptimo, -emente
nejlepší	optime
nejméně	pochíssimo*, pauchíssimo
nejmenší	mínime
nejnepočetný	pochíssime*, pauchíssime
nejnižší	ínfime
nejpočetnější	multíssime
největší	máxime
nejvíce	multíssimo
nejvýš	al plus
nejvyšší	summe, supreme
někde	al(i)cubi
někde	úsquam, alcubi*
někdo	al(i)cuno, -s
někdo, nějaký, -á	ullo, -a
někdo, několik, v žen, rodě	al(i)cuna, -s
někdo; několik	al(i)cuno, -s
několik(s mn.č.)	alicun, alcun*
několik, nějaké množství	aliquanto, a quanto*
několik, vícero	plure
některý, nějaký, -á,	ulle
Němec, němčina	le germano
Německo	Germaniá
německý	german
Němka	le germana
nemnohý	poc*, pauc
nemnozí	paucos
neosobní "ono"	il
neprávem	s torto
nesnesitelný	insupportábile
neteř	nepota
nevolnost	náusea
nic	neque*, nihil
nic	nihil, neque*
nicméně, přesto	nonobstante
ničit	deler
nijak	nullemente
nikde	núsquam, necubi*
nikdo	necuno*, nemo

nízky	bosse
nižší	inferior
noc	nocte
noční	nocturne
noha	gamba
noha (chodidlo)	pede
nořit se	merger
nosit	ferer
novina, zpráva	nova
nový	nove
Nový rok	Anno nove
nudit	enoiar
nula	zero
nutný	necesse
o, ve věci...	re
oba, -ě	ambe
oba, obě	ambes
obdivovat	admirar
obdržet, dostat, přijmout	reciper
oběd	repasto
obilnina	cereál
objev	discoperta
obklíčit	cinger
obrátit, otočit	verter
obsahovat, zahrnovat, rozumět	comprender
obtěžovat	molestar
obvykle, běžně	ordinari - ordinarimente
od	ab
od té doby co	desde
od té doby,co	depóis que, depost que
od té doby,co	desde que
od, z	de
oddělit	cerner
odejít, odjet, dělit	partir
odevzdání	resignation
odkud	de ubi
odpoledne	postmerídie
odporovat někomu	contradicer alicuno
odpověď	responsa
odpovědět	responder
odpovídat	responder
odpovídat něčemu	responder a álique
odvaha	corage
odvážný	coragiose
ohýbat	flecter
okno	fenestra
oko	oculo
okolo, asi	circa
okrasná zahrada	jardin de agradamento
on (životný)	ille
on, ona, ono-neživotné	illo
ona	illa

opásat,	cinger
opravit	corriger
opsat	copiar
opustit	quitar
orat	arar
organický	orgánic
ořech	nuce
ořešák	nuciero
osm	octo
osmdesát	octants
osmdesátý	octantésime
osminásobný	octuple
osmý	octave
osobovat si, opovážit se	arrogar se
ostrov	insula
osud, štěstí	sorte
otázka	question
otevřít	aperir
otřást	conveller
ovce	ove
oves	avena
ovocny sad	verdiero
ovocný strom	árbore de fructos
padat	cader
padesát	cinquanta
padesátý	cinquantésime
palec	póllice
pan	senior (Sr.)
paní	seniora (Sra.)
papír	papiros
pára	vapor
pást	pascer
pátek	venerdí
patřit	ap(pertíner
pátý	quinte
paže	bracio
péci, smažit	friger, frir
pečlivý	accurate
peníz, mince	moneta
peníze	pecunie
pero	penna
pes	can
pěstovat	coler
pěstovat	cultivar, coler
pět	cinque
pětina	quinto
pětinasobný	quíntuple
píchat	punger
pilný	diligente
pít	biber
plakat	plorar
platit	pagar

plazit se	reper
plést	plectér
plevel	mal herba
plnicí pero	penna stilographic
plod	fructo
pluh	aratro
plure	několik
plynout, proudit	fluer
po	post
početnější	plus (de)
pod	infra
pod	sub
pod podmínkou, že	a condition que
podlaha	solo
podlaží	etage
podle	secundo
podle toho, že	secundo que
podmínka	condition
podporovat	sustener
podzim	autumno
pohrdat	despicer
pohřbít	sepelir
pochybnost	dubita
pochybný	dubitose
pochybovat	dubitar
pokoj	cámara
pokoušet se	tentar
pokrýt čím	coperir de
pokud	si solamente
pokud ne	a minus que
pokud, jestliže	si totevía, si tanto es que
policie	policía
policista	policiero
poloha	position
polovina	un medietate
položit,	poner
položit, klást	mitter
položit, postavit, dát (kam)	poner
pomáhat někomu	assister alicuno
pomoc!	adjuta!
pomoci	adjutar
pomoci někomu	adjutar alicuno
pomocí, prostřednictvím	per medio de
pondělí	lunedí
poranit, poškodit	leder, lider
Porýňan	rhenano
Porýňanka	rhenana
posadit se	seder se
poslední	últime
postel	lecto
potkat	incontrar
potkat někoho	incontrar alicuno

potom co	depost
potom, když	post que
potřebovat něco, mít potřebu něčeho	haber besonio de álique
používat	usar
pozdě	tarde
pozemský	terrestre
poznat	cognoscer
pozorný	attente, attentive
požehnáni	benediction
požívat	fruer
práce	labor, travalio
práce, dílo	obra
pracovat	laborar, travaliar
pramen	fonte
pramenit	surger
prarodiče	granparentes
prásk	crac!
právě	justo
pravidelně	regular - regularmente
pravidlo	regula
pravý	dextre
prázdniny	vacántias
pro	pro
pro vědu	pro le scientia
proč	pro que
proč, čím	per que
proč, nač	pro que
pročež; tedy	per consequente
prodat	vendet
procházet, přes-	transvesar
procházka	promenada
pronásledovat	persequer
prosba, žádost	prece
prosím!	per favor!
prosit	precar
prostředníček	digito medie
proti	contra
protivník	adversário
protože	per que
protože; neboť	nam, per que
protože; neboť; potom, když	póis que
protože; tím, že	ja que
proud, řeka	flúvio
prst	dígito
prsteníček	anular
první	prime
pryč	préter
pryč!	vía!
přáni, žádost	desiro, desidério
přát si	desirar, desiderar
před	ante
před Pádem	cis le Pado

přednést morsello	recitar
přednost	preferentia
překlad	traduction
přemoci	vincer
přes (cesta)	vía
přes, skrze	tra
přes, za, na druhé straně	trans
přesně	exacto
přestože	malgrado que
přestože, přesto	malgrado
přestupný rok	anno bissextíl
přesvědčit	convincer
přetvařovat se	finger
přežít někoho	superviver a alicuno
příjezd, příchod	arrivata
přijít	venir
přijít, přijet	arrivar
příklad	exemlo
přikrýt	coperir
příliš (-ný)	troppe*, nímie
přilnout	adherer
přítel, -kyně	amico, -a
přítomný čas od míti	ha
psát	scriber
ptát se	querer
ptát se, žádat	demandar
půjčit	prestar
půl... (adjektivní použití)	un medie...
půvabný, okouzující	incantábile
půvabný, přitažlivý	attractive
pytel, taška	sacco
rád, dobrovolně	sponte, voluntarimente
radít	consiliar
radovat se z něčeho	gauder de álique
ráno	matino
redigovat	rediger
roční období, stanice	station
rodiče	parentes
rodina	familia
rok	anno
rok	anno, annata
rolník	paisano
rovina, hoblík	plans
rovněž	equalmente
rozbít	franger, -fringer
rozdrtit	contunder
rozlišit	distinguer
rozloučení, dovolená, volno	congedo
rozpínat se	expander
rozptýlit	dispersar
rozptýlit	sparger
rozpustit	diluer

rozšířit, rozpínat se	expander
rozum, právo, důvod	ration
rozvinout	disrolar
rozvrh hodin	horario, plano
rukavice	quanto
růže	rosa
rychlý	célere
Rýn	Rheno
rýnský	rhenan
řada	rango
řečník	orator
řeka	riviera
řezat	ceder
řezat	cider
řící	dicer
s	con
s ohledem na	in respectu
s politováním	con regret
s výhradou že; až na to, že	salvo que
salát	selata
sám	ipse
sám	sol
savý papír	papiro siccante
sbírat	colliger
sbohem	adéo
sedadlo	seder
sedět	seder
sedět	seder, esser sedíte
sedm	septe
sedmá	séptime
sedmdesát	septanta
sedminásobný	séptuple
sedmdesátý	septantésime
sekat, řezat	secar
sekunda	secunda
sestoupit, sejít	descender
sestřenice	cosina
sestupovat	descender
sešít	quaderno
sešněrovat, stlačit	stringer
schody, stupnice	scala
schválit	sancir
silný	forte
sít	seminar
sklep	cellario
skončit	finir
skoro, téměř	quasi
skrýt	celar
skrz, pomocí (čeho)	per
skrz, přes, předložka 7.pádu	per
skupina	gruppo
slečna	senioretta (Srta.)

slepice	gallina
slepičí výběh, kurník	pullario
slévat	funder
slib	promissa
slíbit	promitter
sloužit jako něco	servir de álique
sloužit někomu	servir alicuno
sluha, číšník	servitor
slušně, úhledně	gentil - gentilmente
služba	servicio
smát se	rider
smířit	conciliar
snadno	fácil - fscilmente
sobota	saturnidí*, sábbato
sorta, druh	libra
sotva	a pena
sotvaže	a pena que
soused, -ka	vicino, -a
soutok	confluente
spálit	comburer
spát	dormir
spisovatel	scriptor
spojit	connecter
spojovat	junger
spokojený s, placer	contente de
společně	insímul, junctemente
srazit se	collider
stáj	stábulo
starat se o, opatřit	provider
starší	senior, antenate
starý	vétère
starý	vétule
stát	star
stát (cenu)	costar
statek	ferma
stavět	construer
stejný	equal
stěna	pariete
stížnost, nářek, hádka	querela
sto	cento
stodruhý	cento secunde
stodva	cento duo
stojedna	cento un
století	século
stonásobný	céntuple
stoprvní	cento prime
stoupat	ascender
strach	timor
strom	árbore
strop	plafon
stručný	succincte
strýc	oncle

středa	mercuridí
střecha	tecto
stříhat	tonder
stůl, tabule	tábula
stý	centésime
svátek	die feriate
svědek	tester
světadíl	continente
svině	porco
svinout	rolar
syn	filio
synovec	nepote
sýpka, obilnice, stodola	granario
šedesát	sexanta
šedesátý	sexantésime
šedý	gris
šest	sex
šestinásobný	séxtuple
šestý	sexe
šít	suer
škola	schola (vysl.sk-)
škrábat	rader
špatně	mal
špatný	mal
špion	spion
špión, -ka	spía
šplhat	scander,
šťastný	felice
štědrý, velkomyslný	generose
štípat (na. kusy)	scinder
štípat, štěpit	finder
švestka	legúmineabas, pruna
švestka	pruna
švestka-strom	pruniero
ta	cella(illa)
tabule	tábula nigre
tady, zde	hic, ci*
táhnout	traher
tak	talmente, si
tak, tedy	assi*, ita
tak, že	talmente que
tak, že; tím způsobem, že;	de maniera que, de modo que
tak, že	de sorts que
tak...jako	assi ....como
také	anque, anc
také	anque, anc*
takový, -á, ..	tal
tam	ibi
tamtéž	ibídem
tančit	dansar
tato	ista
téci	fluer

tedy	alora
tedy, přece	dunque
tedy; nuže; teď	ora
tedy; proto	per isto*, ígitur
tedy; tudíž	dunque*, ergo
tehdy	tunc
tělo	córpore
ten	celle (ille)
tento, tato, toto	iste
těsně vedle	juxta
teta	ámita
text	texto
tím hůř	tanto pejo
tím líp	tanto melio
tisíc	mille
tisíci	millésime
tisícinásobně, tisíckrát	mille vices tanto
tiskař	imprimitor
tisknout	premer,
tkát	texer
tkvít, lpět	herer
to	cello (illo)
to je (muž)	iste es
to je (věc)	isto es
to je (žena)	ista es
to jsou (osoby mužského rodu)	istes son
to jsou (osoby ženského rodu)	istas son
tobě	te
tolik	tanto
tolik (tolikerý)	tante
tolik, že	tanto que
tolikeří	tantos
toto	isto
tráva, rostlina, bylina	herba
trn	spina
trojitý	triple, tríplíce
trojitý	triplo
trpět	patir
trpět	suffrer
trup	trunco
třást	succuter
třepat	cuter
třešeň	ceresia
třešeň-strom	ceresiero
třetí	tértie
třetina	tértio
tři	tres
třicátý	trentésime
třicet	trenta
třít	fricar
tu je, tam je, hle	ecce
tucet	dozena

tucet, asi dvanáct	dozena
tulipán	tulipan
tužka	stilo
tvář, obličej	visage, facie
tvořit	formar
tvrdit	asserer
tvrdohlavě na něčem trvat	obstinar se a
týden	septimana
týden	septimána
u	presso
u (někoho)	a presso de
u mého strýce	a presso de mi oncle
učeň	apprentisse
učit	docer
učit	instruer
učit se	apprender
učitel, mistr	maestro
úd, končetina, člen	membro
udatný	valente
udělit, přidělit	tribuer
uhasit	extinguer
ucho	aure
ukázat	monstrar
ukazováček	índice
ulice	strata
úloha, námět	thema
unavený	fatigate
unavovat	fatigar
unést, uloupit	raper
uspořádat, vystavět	struer
ústa	bucca*, ore
ustanovit	statuer-
ústit	imbuccar
ustoupit	ceder
úterý	martedí
utratit	expende
utrpení	suffrentia
uvést ve zmatek, rušit	turbar
uvnitř	intra
uvnitř, do	intra
už	ja*, jam
už ne	non...jam
užitečný	útile
v	in
v blízkosti, nablízku	presso
vada, chyba, nedostatek	defecto
Vánoce	Natal
vařit	cocer
váš, vaše, vaši, Váš, -e, -i	vostre
vázat	ligar, colligar
vazba	ligatura
včera	heri

ve prospěch	in favor de
večer	véspere
vědět, umět	saper
vedle	ápud
vejít	entrar
věk, epocha	evo, época (vysl.k)
Velikonoce	Pascha (vysl.sk)
velký	grande
Velký pátek	Venerdí Sancte
velmi	multo
velmi mnoho (velmi mnohý)	multíssime
ven!	fóras!
venkovan, rolník	paisano
venku	for(as)
věnovat	vover
věrný	fidel
versus, proti	verso
věřit někomu	creder alicuno
věřit v něco	creder a una cosa
věřit v nějakou osobu	creder in un persona
vést	conducer
vést	ducer
vést	menar
vést si	conducer se
vést, spravovat	gerer
větší	major
většina	le major parte
víc	plus
více	plus
víceří, mnozí, několik	plure
vidět	vider
viset	pender
vládnout,	reger
vlastnit	posseder
vlastnost	qualitate
vlaštovka	hirúndine
vlna	unde
vmísit se	immiscer se
vnučka	granfilia
vnuk	granfilio
volat, nazývat, odvolat se	appellar
volit	eliger
vpřed!	avante!
vpředu, dopředu	avante
vrátit se	revenir
vrátit, poskytnout, učinit	render
vrátit, poslat zpět	retornar
vrhat	jicer
vstát, zvednout se	levar se
všechno	toto
všechno, celé	toto
všichni (s mn.č.)..	tote le

všichni žáci	omne scholares
všichni, všechny	omnes
všichni, všechny	totos, totas
všude	úbique
vtírat se	intruder
vůl, dobytče	bove
vy(volit	eliger
vy, vás, vám, Vy, Vás, Vám	vos
výborný	excellente
vybuchnout	exploder
vydat, utratit	expende
vydělat, získat	ganiar
vydržet	supportar
vyhnat	expeller
výhradou omylu a opomenutí	salvo error o omission
vyjmout, uvolnit	eximer
vykonat	exequer
vykonávat	funger
vykoupit	redimer
vyřešit	resolver
vyřešit	solver
výsadní právo	privilegio
vysoký	alte
vysoký	celte
vystoupit vzhůru	ascender
vyšší	superior
vytisknout	imprimer
vytrhávat	eradicar
využívat něčeho	profitar de álique
vzadu	detra*, post
vzft se, oženit se, vdát se	maritar se
vzhledem k tomu, že; ježto	viste que
vzít	prender
vzít	sumer
vznešený	nobile
z	ex
z moci, podle	per (in)virtute de
z obavy, že	de timor que
z toho, že; za eo	de que
za	detra
za předpokladu že;dejme tomu, že	supponite que
za předpokladu, že	proviste que
za Rhónou	trans le Rhódano
za, vzadu	detra
zabíjet	occider
zabít	occider
zabrat, zaujímat	occupar
záclona	cortina
začít	comenciar
zahrada	jardín
zakrýt	teger
zámek, hrad	castello

zamýšlet	intender
zapálit	accender
záplatavat	sarcir
zarmoutit	affliger
zásuvka	tiratorio
zatím co	durante
zatímco	alora que
zatímco (časové)	durante que
zatímco (při protikladu)	contra que*, dum
zatlouci	figer
zavřít	clauder
zavřít	cluder
zda	si*, an
zdokonalit	perfectionar
zdravit	salutar
zdvořilý	cortese, polite
ze strachu, že	de pavor que
zed'	muro
zelenina	legúmine
zelený	verde
zelinářská zahrada	horto, jardin de legúmines
země	país
země	terra
zemřít	morir
zima (roční období)	hiberno
zima, chlad	frigor
získat	acquirer
získat si	conciliar se
zkoušet	essayar, prober
zkoušet	experir
zlato	auro
zlato žlutý	flave
znechutit	disgustar
zpátky!	retro!
zpropitné (vysl, purboár)	pourboire (Fr.)
způsoby, vychovanost	manieras(plur.), urbanitate
zrno, obilí	grano
ztratit	perder
zůstat	remaner, restar
zvednoutse	surger
zvíře	animal
zvíře	bestia
zvolat	exclamar se
zvon	campana
zvonit	sonar
žádný, -á,	nulle
žádný, -á	nullo, -a
žádný, -á,..	necun
žák	scholar (vysl.sko-)
žák, -yně gymnázia	lyceano, -a
že	que
že ano?	non ver?*, nonne?

železnice	ferrovía
žena	fěmina
ženské šaty	roba
židle	sédia*
žit	vivat
žito	sécale
život	vita
živý	vive
žízen	sete
žlutý	jalne
žravě, hltavě	vorace - voracemente